

Programmabegroting 2016-2019

gemeente
gouda

Inhoudsopgave

1. Introductie	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Vernieuwingen in de programmabegroting 2016-2019	5
1.3 Leeswijzer	5
2. De begroting op hoofdlijnen	7
2.1 Solide financieel beleid - Inleiding	7
2.2 Sluitende meerjarenbegroting	7
2.3 Een aantrekkelijke binnenstad	8
2.4 Waarborgen breed aanbod culturele voorzieningen	8
2.5 Integrale aanpak zorg	9
2.6 Meer uitstroom naar werk en herijking armoedebeleid	9
2.7 Voorkomen schooluitval en bieden adequate onderwijshuisvesting	10
2.8 Een gezonde stad	10
2.9 Voorbereiding op Omgevingswet	10
2.10 Uitvoering van de nieuwe woonvisie	10
2.11 Verder investeren in duurzaamheid	11
2.12 Verbeteren bereikbaarheid, verkeersveiligheid en dienstverlening parkeren	11
2.13 Ondersteuning burgerinitiatieven via Werkplaatsfonds	11
2.14 Aanpak woninginbraken, jeugdcriminaliteit, overlast en radicalisering	11
2.15 Versterking regionale samenwerking	12
2.16 Organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering	12
2.17 Financieel perspectief	12
2.18 Tot slot	14
3. Beleidsbegroting: programma's	15
3.1 Economie, cultuur en stadsmarketing	15
3.2 Zorg (Wmo)	20
3.3 Werk en inkomen	24
3.4 Jeugd, onderwijs en sport	28
3.5 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	32
3.6 Duurzaamheid en stedelijk beheer	35
3.7 Burgerinitiatieven en publiekszaken	40
3.8 Veiligheid en bestuur	43
3.9 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	47
4. Beleidsbegroting: paragrafen	51
4.1 Lokale heffingen	51
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	53
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen	55
4.4 Financiering	59
4.5 Bedrijfsvoering	63
4.6 Verbonden partijen	66
4.7 Grondbeleid	73

5. Financiële begroting	75
5.1 Inleiding	75
5.2 Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting	75
5.3 Grondslagen	81
5.4 Overzicht van baten en lasten	81
5.5 Incidentele baten en lasten	82
5.6 Concerninvesteringsplan	83
5.7 Financiering	83
5.8 Stand en verloop reserves	84
5.9 Stand en verloop voorzieningen	85
5.10 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	86
6. Besluit bij Programmabegroting 2016-2019	87
7. Bijlagen	89
7.1 Emu-saldo	89
7.2 Concerninvesteringsplan 2015-2019	90
7.3 Specificatie per reserve en voorziening	92
7.4 Vastgestelde beleidskaders en externe regelgeving	95

1. Introductie

1.1 Inleiding

Gemeenten zijn verplicht een begroting, meerjarenraming, jaarrekening en jaarverslag te maken volgens de [Gemeentewet](#). In deze wet zijn op hoofdlijnen de eisen opgenomen waaraan genoemde documenten moeten voldoen. Daarnaast zijn gedetailleerde voorschriften vastgelegd bij of krachtens algemene maatregel van bestuur. Hiervoor geldt het [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten](#) (BBV).

Eén van de voorschriften is dat de begroting voor elk programma antwoord geeft op de zogenaamde 3W-vragen:

- Wat wil Gouda bereiken?
- Wat gaat de gemeente daarvoor doen?
- Wat gaat het kosten?

De programmabegroting is primair een kaderstellend instrument voor de raad. Tegelijkertijd biedt het ook inzicht in de financiële positie op korte en langere termijn voor externe toezichthouders en andere belangstellenden.

In de programmabegroting 2016-2019 ligt het accent op het begrotingsjaar 2016; tevens is een doorkijk opgenomen voor de jaren 2017-2019.

1.2 Vernieuwingen in de programmabegroting 2016-2019

In de [programmabegroting 2015-2018](#) is gestart met een verbeterslag door het opnemen van concretere (sturings-)indicatoren, compactere teksten en aansluiting op de speerpunten uit het coalitieakkoord "Gouda daagt uit" door middel van 8 programma's. Daarnaast zijn meer ondersteunende tabellen en grafieken opgenomen.

Het college heeft in de programmabegroting 2016-2019 een nieuw onderdeel opgenomen: de begroting op hoofdlijnen die meteen na deze introductie volgt. Dit is een korte samenvatting van de belangrijkste punten uit de programmabegroting, zodat beter zichtbaar wordt waar de gemeente Gouda het geld aan uitgeeft en welke resultaten daarmee gehaald worden. Daarnaast zijn de teksten van de programma's en paragrafen opnieuw tegen het licht gehouden.

Meer dan voorgaande jaren is getracht het accent te leggen op de doelen en prestaties in het begrotingsjaar 2016. De vermelding van lopende of jaarlijkse terugkerende activiteiten zijn zo veel mogelijk achterwege gebleven of anderszins door middel van een verwijzing of weblink kort aan de orde gesteld. Ook heeft het college nog meer dan voorheen getracht uniformiteit en eenduidigheid te creëren. Met deze vernieuwingen is een stap gezet naar een betere begroting. Het is echter een groeimodel. Uw op- en aanmerkingen verneemt het college graag.

1.3 Leeswijzer

De programmabegroting is opgebouwd uit een aantal onderdelen:

- De begroting op hoofdlijnen
Dit onderdeel bevat een samenvatting van de belangrijkste punten uit de programmabegroting.
- Programma's
Elk programma gaat in op de eerder genoemde 3W-vragen. Bij de eerste "Wat willen we bereiken?" wordt gebruik gemaakt van een doelenboom, waarin de gewenste effecten zichtbaar zijn. Bij de tweede is een beschrijving opgenomen van de activiteiten die nodig zijn om de doelstellingen te bereiken plus een overzicht van indicatoren. En elk programma eindigt met een financieel meerjarenoverzicht. Eventuele substantiële wijzigingen ten opzichte van voorgaande jaarschijven zijn hierbij toegelicht. En indien van toepassing is een overzicht opgenomen van de investeringen die horen bij het betreffende programma. Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat de bedragen uit de [jaarstukken 2014](#) (met 6 programma's) in de nieuwe programma-indeling (8 programma's) zijn opgenomen.
- Paragrafen
De paragrafen gaan in op financiële en bedrijfsmatige onderwerpen die meerdere programma's raken. Alle paragrafen hebben een verplicht karakter.
- Financiële begroting
Dit onderdeel bevat een uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente Gouda en een meerjarig overzicht van baten en lasten. Ook de investeringsplanning en een overzicht van de reserves en voorzieningen worden gepresenteerd. De meeste overzichten in dit onderdeel zijn wettelijk voorgeschreven.
- Besluit en bijlagen
De begroting wordt gecompleteerd met het voorgestelde raadsbesluit en enkele bijlagen.

2. De begroting op hoofdlijnen

2.1 Solide financieel beleid - Inleiding

In de Troonrede 2015 nam het woord 'herstel' een prominente plaats in. De economie trekt aan en de groeiprognozes voor Nederland komen voor het eerst sinds lange tijd weer boven de twee procent. Er zijn op macroniveau positieve voorspellingen voor de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de woningmarkt en eveneens voor de investeringen en bestedingen door bedrijfsleven en consumenten.

Ook voor Gouda is er reden voor voorzichtig optimisme. Dat was in financiële zin al zichtbaar in de [jaarrekening 2014](#), die afsluit met een positief resultaat van € 3,6 miljoen. Een aantal mooie resultaten in 2015 tonen eveneens een waarneembaar herstel op lokaal niveau aan, bijvoorbeeld de succesvolle verkoop van de eerste woningen in Westergouwe, de vestiging van een aantal nieuwe bedrijven in Gouda en de bezoekers die gemiddeld meer uitgeven in de stad. Dat biedt een hoopvol perspectief voor 2016 en verder.

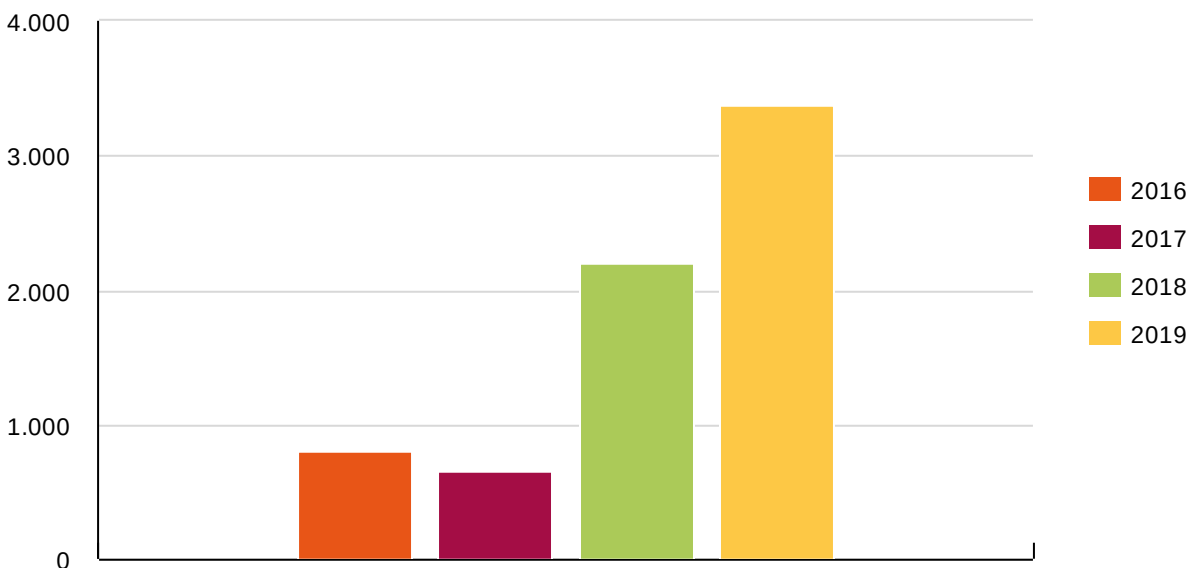
Tegelijkertijd zijn er ook nog grote uitdagingen, onder meer doordat de middelen die het Rijk beschikbaar stelt voor het verstrekken van uitkeringen en loonkostensubsidies (Participatiewet) de afgelopen jaren niet toereikend zijn gebleken. Maar ook doordat de beschikbare budgetten voor jeugdzorg vanuit het Rijk de komende jaren flink dalen en er veranderingen zullen plaatsvinden bij het sociale werkbedrijf – Promen – om een gezonde toekomst te kunnen realiseren. Kort samengevat liggen er heel veel kansen, maar ook nog veel risico's en onzekerheden. Dat vraagt onder meer om een solide financieel beleid. Met voorliggende programmabegroting geeft het college daar invulling aan.

De begroting biedt een vooruitblik naar de komende vier jaren, met de focus op het begrotingsjaar 2016. Belangrijke resultaten en activiteiten in 2016 zijn onder andere een daling in het aantal woninginbraken, het toekomstbestendig organiseren van de regionale inkoop van zorg, de aanpak van werkloosheid en het bieden van kansen aan mensen met een beperking, de voorbereidingen voor de nieuwe Omgevingswet en ruimte bieden aan burgerinitiatieven. Verder zal de komst van een AZC voor de opvang van vluchtelingen in de voormalige PWA-kazerne in 2016 plaatsvinden. Het college hecht er waarde aan dat dit in samenwerking met betrokken partijen gebeurt en op basis van goede afspraken voor onder andere zorg, onderwijs, veiligheid, leefbaarheid, werkgelegenheid en SROI.

2.2 Sluitende meerjarenbegroting

Het college presenteert een sluitende meerjarenbegroting voor de periode 2016-2019. Voor 2016 heeft het college een positief exploitatieresultaat begroot van € 806.000. De jaren daarna is het saldo van baten en lasten eveneens positief. Dit bedraagt respectievelijk € 651.000 in 2017, € 2,2 miljoen in 2018 en € 3,4 miljoen in 2019.

Ontwikkeling exploitatieresultaat 2016- 2019 (bedragen * € 1.000)

Bij het maken van deze begroting zijn het [coalitieakkoord 'Gouda daagt uit'](#), de [Kadernota 2016-2019](#) en de [septembercirculaire](#) als uitgangspunt genomen.

Na de tegenvallende meicirculaire bevat de septembercirculaire 2015 een onverwachte meevaller voor de gemeente Gouda voor de gehele periode 2016-2019. Het perspectief wijzigt daardoor in positieve zin ten opzichte van de Kadernota

2016-2019. Hoewel het college blij is met deze mutatie, blijft de grilligheid van de Rijkscijfers een groot zorgpunt. Dit is overigens een breed gedragen ongenoegen bij gemeenten, zo blijkt uit de Open Brief die wethouders Financiën - op initiatief van de gemeente Gouda - hebben opgesteld aan de betrokken bewindspersonen bij de ministeries van Financiën en BZK en waarvoor tot op heden al 172 gemeenten hun steun hebben uitgesproken. Het college ziet zich daarom genoodzaakt een winstwaarschuwing af te geven bij de positieve meerjarencijfers. Zeker naarmate de cijfers verder liggen in de toekomst nemen de onzekerheidsmarges toe.

2.3 Een aantrekkelijke binnenstad

Dat Gouda een aantrekkelijke binnenstad heeft met prachtige historische panden, een uitgebreid aanbod aan horeca en detailhandel en leuke evenementen, is al lang bekend. Niet voor niets heeft het Platform Binnenstadsmanagement Gouda in 2015 genomineerd voor de titel 'Beste Binnenstad 2015-2017' in de categorie middelgrote steden. Om ook in de toekomst een aantrekkelijke stad te blijven voor bewoners, bedrijven en bezoekers blijft het college ook de komende jaren investeren in de stad. De aanpak van leegstand is één van de speerpunten uit het Coalitieakkoord 'Gouda daagt uit!'.

Zo verkent de gemeente in 2016 de mogelijkheden die het leegstaand vastgoed op de Goudse Poort biedt, in nauwe samenwerking met de Taskforce Leegstand en het Landelijk Expertteam Transformatie. Ook blijft het college zich actief inzetten om nieuwe bedrijven en winkels naar Gouda te halen. Daartoe zal het college in 2016 onder meer een acquisitiestrategie ontwikkelen en starten met de uitvoering, de publiciteit over het goede vestigingsklimaat in Gouda intensiveren en een digitaal bidboek opstellen, gericht op vestigingsmogelijkheden (van kantoren) in de Goudse Poort en in de binnenstad.

De investeringen in de stad zullen in 2016 ook zichtbaar zijn vanwege onder andere de uitvoering van het convenant met ondernemers over de verbetering van de Kop van de Kleiweg: de entree van de binnenstad.

Een ander speerpunt van het college is de versterking van de samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs. In 2015 is daarmee al een start gemaakt. In 2016 krijgt dit verder invulling, onder meer via:

- het Coördinatiepunt 'wetenschap en technologie' van de Brede School ;
- de aansluiting van het onderwijs bij Gouda Ondernemt via de GO-intentieverklaring;
- samenwerking met het innovatieplatform bij het Centrum voor Innovatief Vakmanschap (CIV).

2.4 Waarborgen breed aanbod culturele voorzieningen

Ook een breed aanbod van culturele voorzieningen en activiteiten maakt Gouda aantrekkelijk voor bezoekers en (nieuwe en bestaande) inwoners.

Het college zet de bestaande subsidies aan culturele instellingen voort, zodat dit brede aanbod gewaarborgd blijft. De doelgroep kinderen wordt daarbij niet uit het oog verloren: zo is in de Kadernota 2016-2019 vastgelegd om voor 2016 (t/m 2018) de bijdrage voor de kinderbibliotheken te continueren.

Doordat de afgelopen jaren is gewerkt aan de (her)huisvesting van een aantal culturele instellingen, zijn er goede randvoorwaarden gecreëerd voor de uitbouw van hun ondernemerschap. De culturele instellingen hebben daarbij een veranderingsproces van formaat doorgemaakt, tegen de achtergrond van forse bezuinigingen. In 2016 wordt het laatste deel van die bezuinigingen gerealiseerd en zal met de actualisatie van de cultuurnota de balans worden opgemaakt.

Ook zal 2016 in het teken staan van het Cultuur- en Erfgoedfonds. Het fonds is gericht op het behoud van het materiële en immateriële erfgoed van Gouda. Het levert daarnaast een bijdrage aan publieksprojecten, onderhoud en herbestemming en stimuleert de samenwerking tussen erfgoed, cultuur, toerisme, bedrijfsleven, etc. De culturele sector is hierbij een

belangrijke partner en krijgt met het fonds mogelijkheden om zijn ondernemerschap verder te versterken. Stip op de horizon voor het fonds is de viering van 750 jaar Goudse stadsrechten in 2022.

2.5 Integrale aanpak zorg

2015 was voor alle gemeenten het pioniersjaar als het gaat om de decentralisaties: de uitvoering van nieuwe taken in het sociaal domein op het terrein van jeugdzorg, Wmo en de Participatiewet. De focus ligt daarbij op een integrale aanpak. Een belangrijke rol daarbij is weggelegd voor de sociale teams, die gebiedsgericht zijn georganiseerd voor Noord, Oost en West Gouda. De zorg is hierdoor dicht bij mensen georganiseerd, zodat deze goed toegankelijk is en maatwerk mogelijk is. In 2016 wordt deze aanpak verder uitgewerkt en is één van de speerpunten om de samenwerking tussen sociale teams en partners in de stad te intensiveren. Denk daarbij aan partners in de gezondheidszorg (bijvoorbeeld huisartsen), onderwijs, veiligheid (bijvoorbeeld het Veiligheidshuis) en bij werk en inkomen.

Verder is het college voornemens om in 2016 de verordeningen Wmo en jeugd nader op elkaar af te stemmen, om de integrale aanpak verder te verbeteren.

Een ander punt van aandacht is de inkoop van jeugdzorg en Wmo-voorzieningen. De gemeente Gouda doet de inkoop samen met andere gemeenten in de regio Midden-Holland. Dit is in 2015 georganiseerd bij het [NSDMH](#) (Netwerk Sociaal Domein Midden-Holland) in een constructie waarbij de gemeente Gouda als 'gastheer' optreedt voor de regionale inkoop. In 2016 beziet het college in gezamenlijk overleg met de andere gemeenten binnen de regio de structuur, governance en werkwijze van het NSDMH opnieuw.

Onmisbaar in het organiseren van de zorg voor de Goudse inwoners zijn alle vrijwilligers en mantelzorgers. Zij vormen belangrijke steunpilaren in een sterke en vitale samenleving gebaseerd op eigen kracht. Het college blijft zich ook in 2016 inzetten om het aantal actieve vrijwilligers te laten toenemen. Verder zijn er in dit begrotingsjaar concrete voorstellen te verwachten om de positie van mantelzorgers te verstevigen.

2.6 Meer uitstroom naar werk en herijking armoedebeleid

Iedereen die kan werken, werkt naar vermogen of is actief voor de samenwerking. Voor wie dat nodig heeft, is er een vangnet beschikbaar. Dat zijn de uitgangspunten die het college hanteert als het gaat om werk en inkomen.

Het college wil via verschillende wegen de arbeidsdeelname vergroten in 2016, onder meer via het werkprogramma 'Gouda aan de slag', waarbij met een intensief groepsprogramma van drie maanden de deelnemers getraind worden met als doel binnen een jaar actief aan de slag te gaan. Ook via het regionaal Werkbedrijf Midden-Holland - met ondersteuning van het werkgeversservicepunt bij het realiseren van extra banen voor arbeidsbeperkten - en via de aanpak van jeugdwerkloosheid zet het college in op uitstroom naar werk.

Inwoners die dat nodig hebben, kunnen een beroep doen op een uitkering op grond van de Participatiewet. Tevens zet het college samen met lokale partners in op een herijking van het armoedebeleid. Doelstelling daarbij is om de armoedemiddelen doelmatiger te kunnen aanwenden en doelgroepen beter te kunnen bereiken. Een stadsbrede conferentie in november 2015 biedt daarvoor handvatten. In de eerste helft van 2016 zijn op basis hiervan concrete voorstellen te verwachten.

Ook de besluitvorming over en invulling van de toekomst van het Sociale Werkbedrijf Promen staat prominent op de agenda. Uitgangspunt daarbij is een samenhangende aanpak voor het naar werk begeleiden van mensen met een arbeidsbeperking.

2.7 Voorkomen schooluitval en bieden adequate onderwijshuisvesting

Het college gaat de strakke aanpak van schoolverzuim in 2016 continueren. Inzet is om het aantal vroegtijdig schoolverlaters de komende jaren verder terug te dringen, conform de landelijke indicatoren. Ook het lokaal onderwijsachterstandenbeleid dat de afgelopen jaren in samenwerking met schoolbesturen in Gouda is uitgevoerd, wordt in 2016 vervolgd.

De gemeente heeft als wettelijke taak om scholen van adequate huisvesting te voorzien. Uit de Transitieatlas Krimp blijkt dat het aantal leerlingen op lange termijn daalt. Hiermee moet rekening worden gehouden bij besluitvorming over nieuwe huisvestingsaanvragen (vervanging / renovatie). In 2016 wordt voor het Driestar College een volgende stap gezet om te komen tot nieuwe huisvesting, namelijk via uitwerking van de reeds gemaakte plannen in een concreet bouwbestek. Voor de Goudse Waarden wordt datzelfde jaar een keuze gemaakt tussen nieuwbouw of renovatie. Ook voor de Casimirschool en De Ark zet het college in 2016 in op besluitvorming over de huisvesting.

2.8 Een gezonde stad

De gemeente Gouda investeert in een actief sportieve en gezonde samenleving, waarbij sporten niet alleen een doel maar ook een middel is. Sport kan een bijdrage leveren aan allerlei doelen uit het sociaal domein, zoals gezondheidsbeleid en het bevorderen van de participatie in de samenleving.

In 2016 zoekt het college naar alternatieve vormen van bewegingsonderwijs, onder andere door samenwerking met sportverenigingen.

In dat jaar wordt ook de Nota Sport in Gouda 2020 ter behandeling aan de raad voorgelegd. De sportverenigingen worden nauw betrokken bij de voorbereiding ervan. Eén van de onderdelen is de positionering van Sport.Gouda. In 2016 moet een besluit worden genomen over de verlenging van de dienstverleningsovereenkomst met Sport.Gouda. Hierbij wordt ook invulling gegeven aan de in het coalitieakkoord afgesproken bezuinigingstaakstelling.

2.9 Voorbereiding op Omgevingswet

Op 1 juli 2015 heeft de Tweede Kamer de Omgevingswet aangenomen. De beoogde invoering van deze wet is juli 2018. De Omgevingswet brengt een omvangrijke operatie met zich mee voor gemeenten en raakt alle domeinen binnen de leefomgeving. Kern is dat de nieuwe wetgeving uitgaat van een andere sturingsfilosofie. Er komt meer ruimte op lokaal niveau voor bestuurlijke afwegingen en voor maatwerk, het principe 'ja, mits...' is leidend en het besluitvormingsproces wordt verbeterd en versneld. Een belangrijk onderdeel is ook dat elke gemeente over een omgevingsvisie en een omgevingsplan moet beschikken; deze vervangen de huidige structuurvisie en bestemmingsplannen.

Deze wijzigingen vragen om een gedegen voorbereiding op de implementatie. Hiertoe is een (ambtelijke) werkgroep ingesteld, die zich in 2016 zal richten op het verkennen van de impact voor de gemeente Gouda, het verzamelen en verspreiden van informatie over de wetswijziging en het maken van een plan van aanpak voor de feitelijke implementatie. Dit gebeurt in samenwerking met de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH). Met dit tijdpad sluit de gemeente Gouda aan bij het landelijk met de VNG afgesproken implementatietraject. Punt van zorg is dat de Rijksoverheid niet heeft voorzien in een uitvoeringsbudget ten behoeve van een voorbereiding door gemeenten.

2.10 Uitvoering van de nieuwe woonvisie

Ruimtelijke ontwikkelingen liggen aan de basis voor een stad waarin het prettig wonen en werken is. Dit vraagt onder meer aandacht voor voldoende en kwalitatief goede woningen. In 2015 is een nieuwe [woonvisie](#) opgesteld. Op basis van deze visie komt het college in 2016 tot een uitvoeringsprogramma 'Aan de slag' en tot een raamovereenkomst met prestatieafspraken voor de periode 2016-2019, waarin de investeringsbijdragen van de woningcorporaties in overleg met hun huurders aan het woonbeleid worden vastgelegd.

Ook continueert het college het succesvolle beleid rondom wonen boven winkels in 2016. Een andere ambitie is om de coördinatieprocedure voor bouwinitiatieven (CBI) te verkorten en te optimaliseren door vroegtijdig duidelijkheid te bieden aan initiatiefnemers.

Tot slot blijft gebiedsontwikkeling een belangrijk speerpunt van het college. In 2016 zal dit onder meer tot uiting komen bij de (verdere) uitwerking van de plannen voor Westergouwe, Gouda Oost, de Spoorzone en het zuidelijk stationsgebied. Ook worden er bestemmingsplannen opgesteld voor Goverwelle en het Boerhaavekwartier.

2.11 Verder investeren in duurzaamheid

Gouda wil efficiënt omgaan met de mogelijkheden die er zijn op het terrein van duurzaamheid en stedelijk beheer. De focus ligt hierbij op de openbare ruimte, afvalstromen, riolering, water en maatregelen ter bevordering van de bereikbaarheid. Het college heeft de ambitie om ook de komende jaren tot de meest duurzame gemeenten van Nederland te behoren.

In 2016 krijgt de Goudse Maatschappelijke Vergroeningsagenda concreet vorm, samen met inwoners, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties. Een ander beoogd resultaat is dat de gemeente ook in 2016 100% duurzaam inkoopt. Om dit te bereiken zijn duurzaamheidseisen onderdeel van alle fasen van het inkoop- en aanbestedingstraject.

Als het gaat om het verminderen van afval streeft het college ernaar om het restafval per inwoner te verlagen van 212 kilogram in 2014 naar 100 kilogram in 2020. Tot slot zet het college in op besluitvorming in 2016 over de locatie voor een duurzaam, modern en innovatief Ecopark.

2.12 Verbeteren bereikbaarheid, verkeersveiligheid en dienstverlening parkeren

De bereikbaarheid naar, vanuit en binnen Gouda is van groot belang voor inwoners, bezoekers en ondernemers. In 2016 actualiseert het college het mobiliteitsplan, inclusief het fiets- en parkeerbeleid. Het verbeteren van de verkeersveiligheid voor met name kwetsbare verkeersdeelnemers krijgt hierin een belangrijk accent. De inzet is om het aantal ongevallen binnen deze doelgroep te reduceren met 10%.

Verder is het college gestart met het digitaliseren van parkeren. In 2016 zal dit een vervolg krijgen, onder meer via mobiel betalen voor parkeren, invoering van een digitaal parkeervergunningensysteem en inzet op digitale parkeerhandhaving.

2.13 Ondersteuning burgerinitiatieven via Werkplaatsfonds

Gouda maakt al jaren werk van burgerparticipatie. Via de in 2015 geïntroduceerde [WerkplaatsGouda](#) daagt de gemeente de stad uit om initiatieven te ontwikkelen die goed zijn voor Gouda. In 2016 werkt de gemeente daarbij langs de twee gekozen sporen: het ondersteunen van initiatieven en het wegnemen van regels en onnodige belemmeringen.

In 2016 zal hiertoe het Werkplaatsfonds ingericht worden. Dit biedt financiële ondersteuning voor initiatieven. Essentieel hierbij is dat inwoners zelf invloed krijgen op de besteding van de middelen, dat zowel voor stadsbrede evenementen ingezet kan worden als voor activiteiten op wijkniveau. Vanaf 2016 is jaarlijks € 240.000 beschikbaar voor dit fonds.

2.14 Aanpak woninginbraken, jeugdcriminaliteit, overlast en radicalisering

In de [Kadernota Veiligheid 2015–2018](#) zijn keuzes gemaakt voor de inzet op veiligheid in de komende jaren. Uitgangspunt hierbij is dat criminaliteit en hinderlijke overlast onverminderd stevig worden aangepakt. De hoogste prioriteit ligt bij aanpak van woninginbraken. De inzet is gericht op het aanpakken van daders, het weerbaar maken van potentiële slachtoffers en het verbeteren van de fysieke leefomgeving. Het college streeft er naar om het aantal woninginbraken in 2016 met 10% te verminderen.

Daarnaast zijn de aanpak van jeugdcriminaliteit, van sociale overlast – bijvoorbeeld door verwarde personen of in de vorm van burenruzies – en van radicalisering als prioriteit benoemd. Voor wat betreft het laatste punt sluit de Goudse benadering aan op het nationaal actieplan, gericht op het voorkomen dat inwoners daadwerkelijk afreizen naar gebieden als Syrië en op een goede voorbereiding in geval van terugkeer van degenen die ondanks de preventieve maatregelen toch zijn vertrokken.

2.15 Versterking regionale samenwerking

Gouda maakt onderdeel uit van een regionaal samenwerkingsverband samen met Bodegraven-Reeuwijk, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas. De samenwerking krijgt sinds 2015 vorm via 5 programma's:

- Natuur, water en recreatie
- Sociaal domein
- Verkeer en vervoer
- Ruimte en wonen
- Economie, onderwijs en arbeidsmarkt

Het college wil in 2016 verder focus aanbrengen om de samenwerking zo efficiënt en effectief mogelijk voort te zetten.

Ook met Alphen aan den Rijn en Woerden continueert de gemeente Gouda de samenwerking. Tevens verkent Gouda de mogelijkheden om deel te nemen aan een city deal rondom het thema klimaatadaptie, als onderdeel van het traject Agenda Stad, samen met o.a. de gemeenten Dordrecht, Den Haag en Rotterdam.

2.16 Organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering

Om de ambities van het Goudse gemeentebestuur te realiseren en om goed in te kunnen spelen op de veranderingen in de samenleving, is het van belang om de komende jaren een toekomstbestendige ambtelijke organisatie te ontwikkelen. Dit gebeurt via het traject 'Gouda 2020'. In 2015 is daartoe een visiedocument opgeleverd waarin drie kernwaarden centraal staan:

- Voor en met de stad
- Wendbaar
- De goede dingen doen

In 2016 zet de ambtelijke organisatie onder meer in op een reductie in het aantal bezwaarschriften met 15% en op het verjongen van het personeelsbestand – onder meer door een actief stagebeleid en het bevorderen van mobiliteit. Ook het verder professionaliseren van de dienstverlening is een speerpunt: dit gebeurt door één centraal aanspreekpunt te creëren voor vragen van burgers, bedrijven en andere partners van de gemeente.

Andere ambities op het terrein van de bedrijfsvoering zijn een reductie van het ziekteverzuim binnen de ambtelijke organisatie naar maximaal 3,6%, de verdere implementatie van maatregelen om te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) en de standaardisatie van de ICT, onder meer door een reductie in het aantal softwareapplicaties.

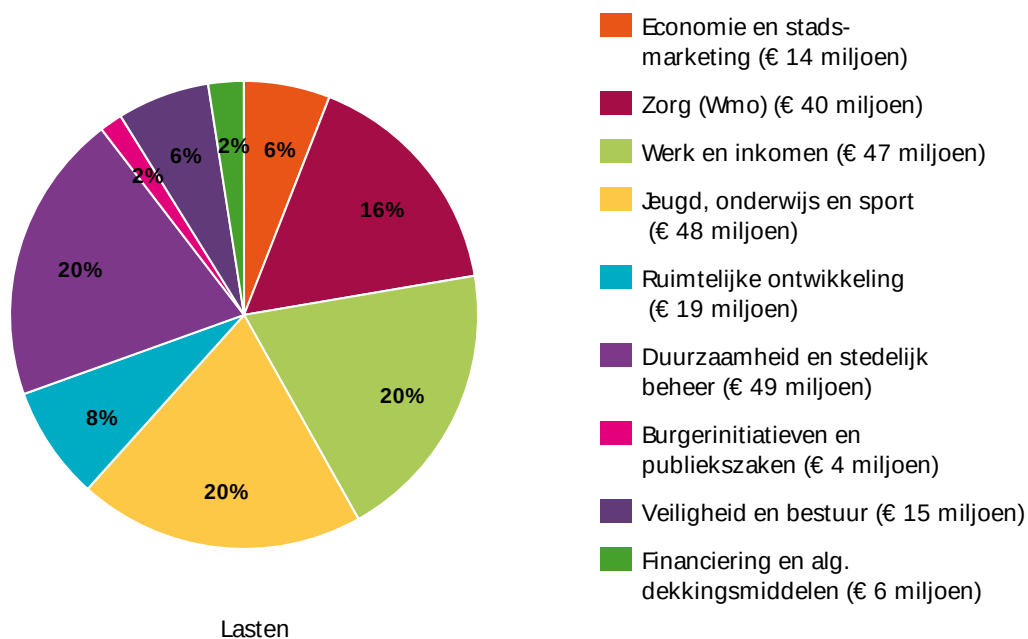
Ook continueert de gemeente Gouda in 2016 de 'lean'-aanpak. Deze aanpak is gericht op het verbeteren van processen, vanuit de wens om de efficiency te vergroten. Processen die in elk geval via de lean-methodiek doorgelicht worden, zijn die van subsidieverstrekingen, bezwaar- en beroepschriften en individuele verstrekkingen op grond van de Wmo. De doelstellingen van deze doorlichtingen zijn het verkorten van de doorlooptijd voor de 'klant', het verminderen van de actietijd en het verbeteren van de kwaliteit van het proces door het gebruik van standaarden.

2.17 Financieel perspectief

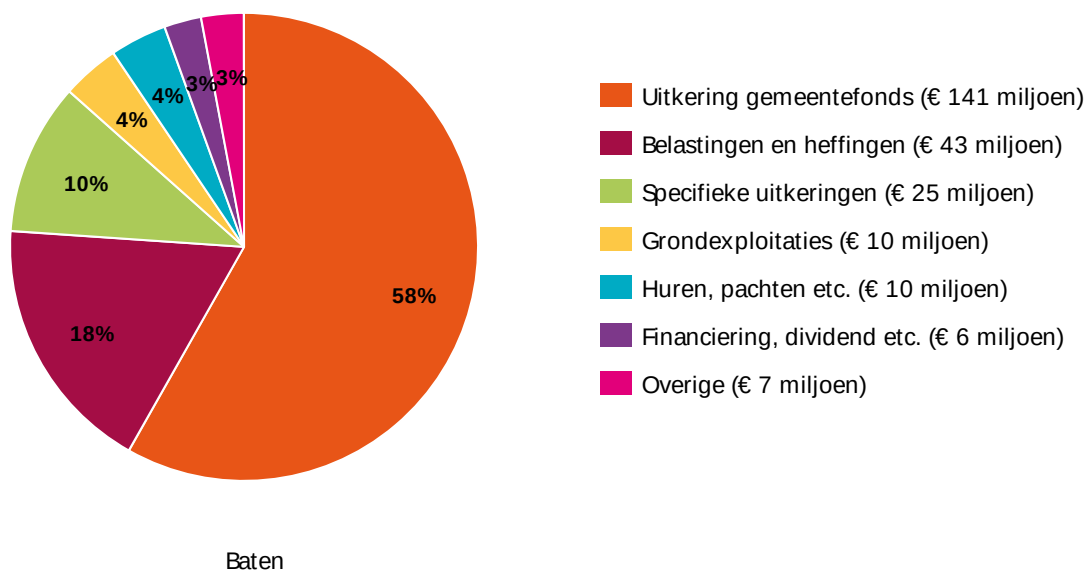
Overzicht baten en lasten 2016

De totale begrotingsomvang bedraagt in 2016 € 242 miljoen. In 2015 ging het om € 251 miljoen.

Percentuele verdeling lasten in 2016 (totaal € 242 miljoen)

Percentuele verdeling baten in 2016 (totaal € 242 miljoen)

Risico's en weerstandsvermogen

Het jaarresultaat 2016 en de meerjarenprognoses zijn positief, maar enige marge is noodzakelijk. Immers, de gemeente heeft te maken met (financiële) risico's, die – als zij zich daadwerkelijk manifesteren – het resultaat in de loop van een begrotingsjaar beïnvloeden. De grootste risico's voor de gemeente Gouda liggen in het sociaal domein, onder meer bij de jeugdzorg. Door een nieuwe (landelijke) verdeelsystematiek moet de gemeente Gouda rekening houden met forse kortingen op het Rijksbudget voor jeugdzorg. Deze kortingen zijn budgetneutraal verwerkt in de programmabegroting, dat wil zeggen dat de uitgaven met een zelfde bedrag zijn verlaagd. De praktijk moet uitwijzen in hoeverre dat haalbaar is.

Een ander risico in het sociaal domein is een mogelijk tekort op het budget vanuit het Rijk voor het verstrekken van uitkeringen (op grond van de Participatiewet). In de programmabegroting is voor 2016 € 1,5 miljoen budget beschikbaar gemaakt om een eventueel tekort hierop op te vangen, conform de Kadernota 2016-2019. De vraag is hoe de ontwikkeling van het cliëntenbestand er uit ziet en of er vanaf 2017 wel een balans is te verwachten tussen de vraag naar uitkeringen en het Rijksbudget dat beschikbaar wordt gesteld. Gezien de onvoorspelbaarheid van de Rijksoverheid bij de toedeling

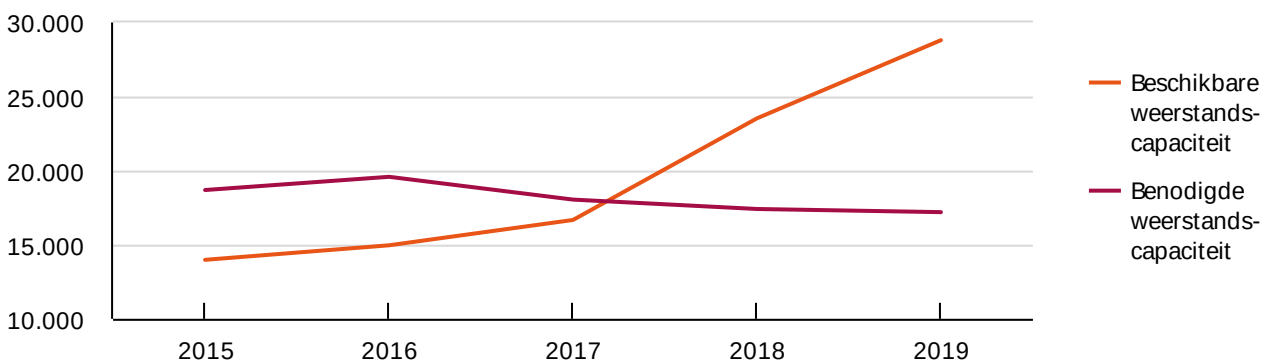
van deze middelen en de onzekerheid of het landelijke herstel van de economie ook zichtbaar zal zijn op de regionale arbeidsmarkt, benoemt het college dit punt expliciet als risico.

De meerjarenbegroting van het sociaal werkbedrijf Promen is eveneens een risico. Eind 2015 wordt een gewijzigde begroting voorgelegd aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Hierin worden de in het algemeen bestuur gemaakte keuzes over het toekomstbeeld verwerkt.

Andere risicodomeinen voor de gemeente Gouda zijn de grondexploitaties en de verbonden partijen, maar ook de eerder genoemde fluctuaties in de budgetten die het Rijk beschikbaar stelt aan gemeenten.

Om de financiële gevolgen van risico's op te vangen, mochten zij zich daadwerkelijk voordoen, heeft een gemeente reserves nodig. In de gemeente Gouda is het weerstandsvermogen nog onvoldoende. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 15,0 miljoen, terwijl er op grond van een geavanceerde rekenmethodiek - uitgaande van de risico-inventarisatie - € 19,6 miljoen nodig is. Het college wil het verschil tussen beide grootheden verkleinen en liefst elimineren. Daartoe wordt ingezet op een adequaat risicomanagementbeleid met als doel zowel de kans als de impact van risico's te reduceren. Daarom is een meer geavanceerde methode ingezet om risico's te kwantificeren. Daarnaast heeft het college een spaaroptie opgenomen om de weerstandscapaciteit te versterken.

Beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit 2015- 2019

Ontwikkeling schuldpositie

In het Coalitieakkoord 'Gouda daagt uit!' hebben de coalitiepartijen een leningenplafond opgenomen, ingesteld op € 350 miljoen. Het college verwacht dat de schuldpositie in 2016 licht zal dalen en per eind december 2016 zal uitkomen op € 324 miljoen. Daarmee blijft de omvang onder het ingestelde plafondbedrag.

Ontwikkeling lokale lasten

De gemeentelijke belastingen worden het komende jaar verhoogd met 0,8% inflatie, de onroerende zaak belasting (OZB) daalt met 3,2%. Voor wat betreft de rioolheffing heeft de gemeenteraad eind 2014 besloten tot een nieuwe, toekomstbestendige financieringssysteem. De consequenties daarvan worden verwerkt in de nieuwe tarieven voor gebruikers en eigenaren. Voor de hondenbelasting vindt in 2016 een verlaging van ruim 29% plaats naar een kostendekkend niveau.

Vennootschapsbelasting

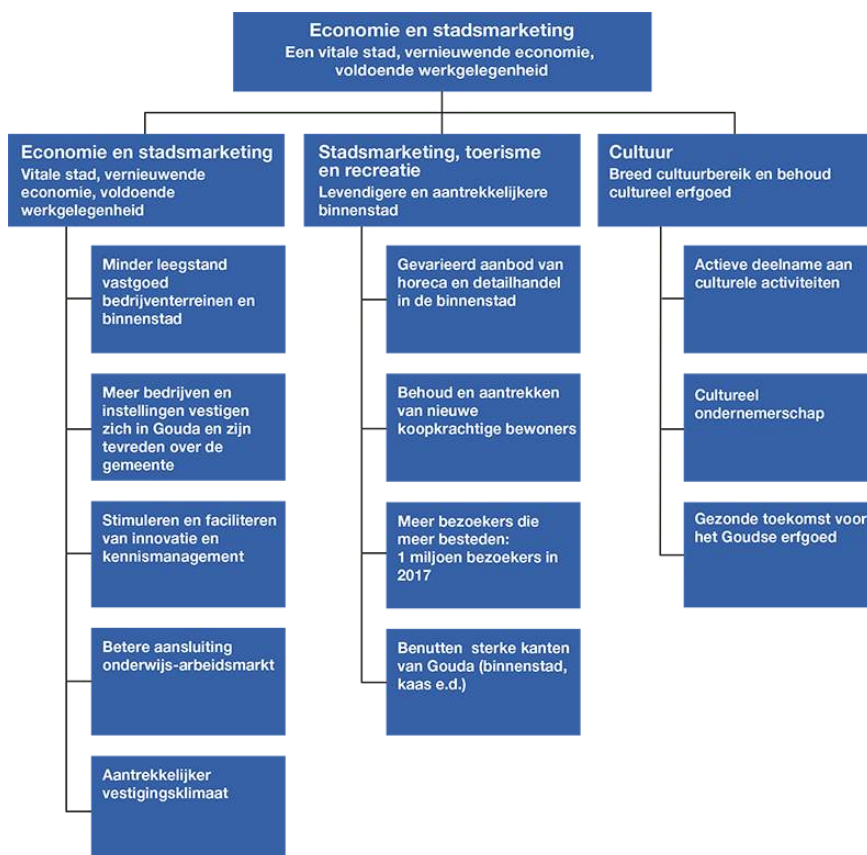
Vanaf 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Dit houdt in dat gemeenten belasting moeten gaan betalen over winst op bepaalde overheidsactiviteiten. De gemeente Gouda maakt een inventarisatie van de gemeentelijke activiteiten die dit betreft. Vooralsnog is het beeld dat de wetswijziging in elk geval van invloed is op de grondexploitaties, parkeren en het verstrekken van geldleningen. Deels moet er nog meer duidelijkheid komen op landelijk niveau welke activiteiten precies onder het nieuwe fiscale regime vallen. Zodra die inventarisatie gereed is, kan een inschatting gemaakt worden van de financiële impact hiervan. Bovendien dient de financiële administratie in 2016 aangepast te zijn op de nieuwe belastingwetgeving.

2.18 Tot slot

Het college kijkt met vertrouwen uit naar het begrotingsjaar 2016 en is iedereen erkentelijk die beschikbaar is om een bijdrage te leveren aan het realiseren van de ambities in deze begroting.

3.1 Economie, cultuur en stadsmarketing

3.1.1 Wat wil Gouda bereiken?

De doelen die Gouda binnen dit programma nastreeft zijn af te lezen uit de zogenaamde doelenboom die aan het begin van dit programma is opgenomen.

3.1.2 Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Economie

De Uitvoering van het [Actieprogramma Economie](#) moet leiden tot een stad met (nog) meer vitaliteit, een vernieuwende economie en voldoende werkgelegenheid. Dit actieprogramma is begin 2014 ondertekend door GBC, SOG, RHID en VNO-NCW (samenwerkend als 'Gouda Onderneemt!'). Voor 2016 en 2017 zijn in onderling overleg nieuwe speerpunten benoemd, aansluitend bij de in het Goudse coalitieakkoord benoemde accenten als meer aandacht voor acquisitie, publiek-private samenwerking, de aanpak van leegstand, de verbetering van de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Ook is sprake van een aantrekkelijker vestigingsklimaat door betere dienstverlening en het verminderen van regeldruk. De levendigheid van de binnenstad krijgt een impuls door het combineren van functies zoals wonen boven winkels. Andere voorbeelden zijn het bieden van ruimte aan pilots (o.a. fietsparkeren), het ontwikkelen van een winkelvisie en het verder tegengaan van leegstand.

Minder leegstand vastgoed bedrijventerreinen en binnenstad

Samen met eigenaren en gebruikers voert de gemeente een offensief om leegstand terug te dringen van zowel vastgoed op bedrijventerreinen als vastgoed in de binnenstad. Voor de bedrijventerreinen is de Taskforce Leegstand bedrijventerreinen opgericht. Dit betreft een samenwerking vanuit het Actieprogramma Economie tussen eigenaren, gebruikers, Gouda Onderneemt! en de gemeente Gouda. Momenteel krijgt de Taskforce Leegstand ondersteuning van het Landelijk Expertteam Transformatie. Samen verkennen zij de mogelijkheden voor leegstaand vastgoed op Goudse Poort. Voor de Harderwijkweg start een bestemmingsplanprocedure om het gebied door middel van sloop en herbouw te transformeren naar een horecabestemming.

Voor de leegstand in de binnenstad zijn verschillende projectgroepen actief, waarin vastgoedeigenaren, ontwikkelaars, gebruikers, de centrummanager en de gemeente samen optrekken. Nieuwe aandacht is er voor het gebied Kleiweg/Hoogstraat en de Lange en Korte Groenendaal. Voor de Agnietenstraat/Nieuwe Markt zijn gemeente, eigenaren en initiatiefnemers in gesprek om de haalbaarheid van transformatie naar een woonfunctie te onderzoeken. Een ander haalbaarheidsonderzoek met de provincie is gericht op gelijktijdige bestrijding van de leegstand op Goudse Poort (GO Stores) en de binnenstad.

Meer bedrijven en instellingen vestigen zich in Gouda

Het blijft belangrijk om 'warme contacten' met de reeds gevestigde bedrijven in de stad (accountmanagement) te onderhouden en door middel van acquisitie het vestigingsaanbod in Gouda uit te dragen. Er is een nieuwe accountmanager aangesteld die ook met collegeleden op regelmatige basis ondernemers in de stad bezoekt. Bij deze bedrijfsbezoeken krijgt de gemeente feedback op haar functioneren. Aandachtspunten liggen met name op het terrein van vergunningen, verkeer en onderwijs. Concrete vragen worden actief opgevolgd en komen terug bij het opstellen van nieuwe beleidskaders zoals het mobiliteitsplan en het realiseren van een betere aansluiting tussen onderwijs-arbeidsmarkt.

Voor ondernemers die willen investeren in de stad door middel van bouwinitiatieven zal de zogenaamde 'Rode loper-aanpak', zoals toegepast bij de herontwikkeling Harderwijkweg en Vosko, opvolging krijgen waar mogelijk. Actieve inzet op acquisitie is gekoppeld aan de uitvoering van het project aanpak leegstand en richt zich daarom met name op detailhandel en kantoorgebruikers. Eind 2015 lanceert de gemeente een digitaal bidbook rond aanbod en vestigingsmogelijkheden op Goudse Poort, Gouwespoor (kantoren) en in de binnenstad. In 2016 volgt daarop een acquisitiestrategie en start de uitvoering. Communicatie over het vestigingsklimaat in Gouda, op basis van het digitale bidbook maakt hier deel van uit.

Stimuleren en faciliteren van innovatie en kennismanagement

De samenwerking tussen ondernemers uit Gouda en de regio op het terrein van innovatie en kennismanagement is geland binnen het zogenaamde Innovatieplatform. Dit platform richt zich op de sectoren high tech en ICT. Doordat bedrijven bij elkaar op bezoek gaan leren ze elkaar beter kennen en komen nieuwe samenwerkingsrelaties tot stand. Daarnaast is de 'human capital agenda' van belang. Hierbij staat de zorg voor voldoende en goed gekwalificeerd personeel centraal. De gemeentelijke inspanningen voor een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt zijn daarom met name ook gefocust op de technische sector. Het streven is om de leden van het Innovatieplatform nog sterker te betrekken bij het CiV Smart Technology en het Coördinatiepunt Wetenschap en Techniek van de Brede School. Het Innovatieplatform zoekt nadrukkelijk samenwerking met kennisinstellingen en ondersteunende organisaties zoals Innovation Quarter en de Kamer van Koophandel. De focus ligt hierbij op het geven van een impuls aan de positie van de regio Gouda e.o. binnen de Zuidvleugel. In 2016 streeft de gemeente naar een toename van het aantal leden van het Innovatieplatform door toetreden van bedrijven uit de regio.

Betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

De samenwerking met onderwijs en ondernemers komt tot stand door instelling van een werkgroep Onderwijs en arbeidsmarkt waarin alle relevante partijen vertegenwoordigd zijn. De werkgroep is onderdeel van het Platform Gouda

Onderneemt!. Sinds 24 juni 2015 is het onderwijs ook partner van Gouda Onderneemt!. In 2016 zal het cluster onderwijs vorm en inhoud krijgen.

Op 16 juni 2015 is een subsidie toegekend aan het CIV (Centrum voor Innovatief Vakmanschap) Smart technology. Dit is een samenwerkingsverband tussen het ID college, het Da Vinci college, bedrijven, koepelorganisaties en overheden (gemeenten Gouda, Zoetermeer, Alphen en Woerden). In de eerste helft van 2016 zullen diverse werkgroepen het CIV inhoudelijk vorm geven (ontwikkelen leerlijn, ontwikkelen aanpak fablabs en ontwikkelen samenwerking(svormen met bedrijfsleven). Vanaf augustus 2016 gaat de nieuwe opleiding van start.

In 2016 gaat het Coördinatiepunt Wetenschap en Technologie van de Brede School volop draaien. Samenwerking scholen (in eerste instantie primair onderwijs) en bedrijfsleven staat hierbij centraal. Doel is kinderen te interesseren voor techniek zodat meer kinderen kiezen voor een technische opleiding.

Aantrekkelijker vestigingsklimaat

Het Actieprogramma Economie, dat samen met Gouda Onderneemt! is opgesteld, heeft tot doel een aantrekkelijker vestigingsklimaat te realiseren. Bovengenoemde activiteiten maken onderdeel uit van dit Actieprogramma. Daarnaast organiseert de gemeente samen met GO! andere activiteiten, zoals de startersdag in het voorjaar, de beursvloer GROW voor jonge bedrijven in het najaar, de verkiezing ondernemersprijs Midden-Holland en de organisatie van de jaarlijkse Bedrijfsdag.

Een aantrekkelijke binnenstad is essentieel voor een bruisend Gouda. Daarom komt er in 2016 een winkelvisie waarbij ook het functioneren van de binnenstad als geheel (inclusief leegstands aanpak) en het inspelen op nieuwe winkeltrends nadrukkelijk aan bod komen. In 2016 zal daarnaast een experiment met uitstallingen in winkelstraten plaatsvinden en start de uitvoering van de Kop van de Kleiweg. De uitstraling van de Markt blijft een belangrijk aandachtspunt.

Cultuur

Culturele voorzieningen spelen een belangrijke rol in de stad. Zij stimuleren een actieve deelname aan kunst en cultuur en bieden de mogelijkheid voor burgers om zich te ontwikkelen. Het zijn belangrijke ontmoetingsplaatsen in de stad, die zorgen voor dynamiek en bijdragen aan een positief beeld van Gouda. Een breed aanbod aan culturele activiteiten, in combinatie met een historische binnenstad, draagt bij aan een goed leefklimaat en maakt de stad aantrekkelijk voor bezoekers en nieuwe bewoners.

Actieve deelname aan culturele activiteiten

De bestaande subsidies aan culturele instellingen worden voortgezet waardoor het brede culturele aanbod gewaarborgd blijft. Ook voor kinderen; zo heeft het college besloten om voor 2016 (t/m 2018) de bijdrage voor de kinderbibliotheken te continueren.

Gouda kent een rijk cultureel klimaat. De culturele organisaties hebben zich de afgelopen jaren vernieuwd en zichzelf met succes op de kaart gezet. De Chocoladefabriek kent veel enthousiaste bezoekers. De Goudse bibliotheek is zelfs genomineerd als beste bibliotheek van Nederland. Cultuurhuis Garenspinnerij heeft zich ontwikkeld tot hét centrum voor cultuureducatie en amateurkunst in Gouda en omgeving. Museum Gouda is een attractief stadsmuseum en heeft het komende jaar uitgeroepen tot Erasmusjaar, met veel activiteiten. En ook met de immer populaire schouwburg en de nieuwe bioscoop is er in Gouda in 2016 weer een rijk aanbod voor actieve deelname aan cultuur.

Cultureel ondernemerschap

Doordat de afgelopen jaren is gewerkt aan de (her)huisvesting van de culturele instellingen, zijn er goede randvoorwaarden gecreëerd voor de uitbouw van hun ondernemerschap. De culturele instellingen hebben daarbij een veranderingsproces van formaat doorgemaakt, tegen de achtergrond van forse bezuinigingen. In 2016 wordt het laatste deel van die bezuinigingen gerealiseerd en zal met de actualisatie van de cultuurnota de balans worden opgemaakt. Ook zal 2016 in het teken staan van het Cultuur- en Erfgoedfonds. Het fonds is gericht op het behoud van het materiële en immateriële erfgoed van Gouda. Stip op de horizon voor het fonds is de viering van 750 jaar stadsrechten in 2022; hoe zorgen we er voor dat de monumenten er dan zo goed mogelijk bij staan, hoe krijgen we meer aandacht voor de Goudse geschiedenis, en hoe kunnen we daarmee zorgen voor meer betrokkenheid bij de stad? Het fonds kan bijdragen leveren aan publiekspromotie, onderhoud en herbestemming en stimuleert de samenwerking tussen erfgoed, cultuur, toerisme, bedrijfsleven, etc. De culturele sector is hierbij een belangrijke partner en krijgt met het fonds mogelijkheden om zijn ondernemerschap verder te versterken.

Gezonde toekomst voor het Goudse erfgoed

De Erfgoedvisie 2013 richt zich nadrukkelijk op de ontwikkeling van het erfgoed. Leegstand en herbestemmen van monumenten vragen in steeds sterkere mate onze aandacht. Leegstand is slecht voor het behoud van monumenten en andere historisch waardevolle gebouwen. Ze moeten bruikbaar zijn en een eigentijdse functie hebben in de samenleving. Maar herbestemming is ook maatwerk. De uitdaging daarin is niet alleen om gebouwen bruikbaar te maken voor de toekomst, maar om tegelijkertijd de cultuurhistorische waarden te behouden. De focus ligt op de definitieve herontwikkeling van het complex aan de Spieringstraat/Groeneweg. Ook erfgoed in de vorm van objecten als kerken, fabrieken en scholen

in eigendom van particulieren bepalen het historische stadsbeeld. De herbestemming van deze objecten vraagt ook in 2016 bijzondere aandacht en expertise.

Het Goudse erfgoed speelt ook een belangrijke rol in de stadsmarketing. Vele lokale organisaties vertellen niet alleen op eigen wijze het verhaal van de stad, maar werken ook samen binnen het Historisch Platform Gouda. Zij brengen met allerlei initiatieven het Goudse cultuurhistorische erfgoed, zowel materieel als immaterieel, onder de aandacht en organiseren de cursus Goudologie, wat de betrokkenheid van de burger bij de stad vergroot.

Stadsmarketing

Stadsmarketing is gericht op het bevorderen van de economische vitaliteit van Gouda door de binnenstad levendiger en aantrekkelijker te maken voor bedrijven, bewoners en bezoekers. Hier heeft heel Gouda baat bij. Om die reden zijn voor de komende periode extra middelen vrij gemaakt voor stadsmarketing, toerisme en evenementen. In 2015 is toeristenbelasting ingevoerd. De inkomsten hieruit komen direct ten goede aan activiteiten op het gebied van stadsmarketing, toerisme en evenementen.

Vanaf najaar 2015 heeft Gouda een nieuwe stadsmarketeer. De verwachting is dat de focus van stadsmarketing op kaas en cultuurhistorie zal blijven, maar de invulling hiervan zal in overleg met de nieuwe stadsmarketeer en het platform stadsmarketing tot stand komen. Op het moment van het schrijven van deze programmabegroting is het te vroeg hier uitspraken over te doen.

De aantrekkelijkheid van de binnenstad van Gouda wordt voor een groot deel bepaald door de vele monumentale panden, in combinatie met het water. Het Goudse erfgoed wordt door middel van de wereldberoemde Erasmus in onderlinge samenhang voor het voetlicht gebracht. In 2016 houdt Museum Gouda een internationale Erasmustentoonstelling. Stadsmarketing Gouda draagt in ieder geval haar steentje bij om van 2016 een 'Erasmusjaar' te maken.

Belang van (nieuwe) bewoners

De Goudse inwoners zijn essentieel voor het goed functioneren van de (binnen) stad. Zij zorgen niet alleen voor bestedingen maar ook voor stabiliteit in de leefomgeving. Ook is het zo dat bedrijven zich willen vestigen waar goed opgeleid personeel voorhanden is ('werken volgt wonen'). Ook vestigen winkels en horeca zich daar waar koopkracht aanwezig is. Het aantrekken van nieuwe (koopkrachtige) bewoners vergt een andere aanpak dan het stimuleren van meer bezoekers aan de stad. In 2015 is een druk bezochte woonbeurs georganiseerd.

Meer bezoekers die meer besteden

De toeristische promotie is gericht op de groei van binnen- en buitenlandse bezoekers aan Gouda. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met toeristische partners en ondernemers. Het vergroten van het bezoekersaantal draagt bij aan een aantrekkelijke, levendige en economisch sterke binnenstad.

In 2015 is met succes hard gewerkt aan het verder uitbouwen van (inter)nationale contacten en professionalisering van de toeristische promotie van Gouda. In 2016 treedt de gemeente met haar toeristische partners in de stad nog meer naar buiten met gezamenlijke promotieactiviteiten. Ook de zakelijke markt speelt daarbij een rol door mogelijkheden voor meetings, congressen en zakelijke reizen beter te gaan benutten. Waarmee meer zakelijke bezoekers de stad bezoeken hetgeen de omvang van bestedingen ten goede komt.

Evenementen blijven ook een belangrijk middel om Gouda te profileren. De gemeente subsidieert de 7 Sterevenementen (Goudse Hofstedendagen, Gouda bij Kunstlicht, Kaarsjesavond, Houtmansplantsoenconcerten, Gouda Waterstad, Keramiekdagen en de Kaasmarkt) en daarnaast de Oranjenacht, Koningsdag en Oranjeboulevard.

Gouda is een goede uitvalsbasis voor activiteiten in het Groene Hart. Samen met andere gemeenten in het Groene Hart vinden promotionele activiteiten plaats. Ook binnen Regio Midden-Holland, de nieuwe regio, heeft recreatie en toerisme een plek gekregen.

Indicatoren

Voor het monitoren van de doelstellingen van dit programma worden de volgende indicatoren gebruikt:

Omschrijving indicator	Streefwaarde (indien van toepassing)	Evt. (toelichting op) actuele cijfers
Aantal banen	Stijgende trend vanaf 2016	
Aantal bedrijfsvestigingen	Aantrekken minimaal 1 groter bedrijf per jaar	
Leegstand kantoren	Dalende trend vanaf 2016	
Leegstand winkels	Dalende trend vanaf 2016	
Aantal bezoekers	1 Miljoen bezoekers vanaf 2017	
Bestedingen bezoekers	Stijgende trend vanaf 2010	
Bezoekers gesubsidieerde instellingen	Stijgende trend vanaf 2010	

3.1.3 Wat gaat het kosten?

3.1.3.1 Overzicht exploitatie

Programma 1 Economie en stadsmarketing

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015 na wijziging	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
PG Cultuur	6.902	7.505	7.296	7.204	7.150	6.994
PG Economie	8.063	5.777	5.492	5.193	5.127	5.074
PG Toerisme en recreatie	1.802	1.596	1.602	1.645	1.742	1.742
Sub-totaal lasten	16.768	14.878	14.391	14.042	14.019	13.810
Baten						
PG Cultuur	3	0	0	0	0	0
PG Economie	-4.128	-6.508	-3.802	-3.802	-3.802	-3.802
PG Toerisme en recreatie	-164	-99	-100	-100	-100	-100
Sub-totaal baten	-4.290	-6.607	-3.901	-3.901	-3.901	-3.901
Saldo van baten en lasten	12.478	8.271	10.489	10.141	10.117	9.909
Dotaties aan reserves (lasten)	993	2.711	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-515	-150	0	0	0	0
Resultaat	12.957	10.832	10.489	10.141	10.117	9.909

3.1.3.2 Toelichting op de exploitatie

Uit de Kadernota 2016-2019 en uit de structurele afwijkingen bij het 2e ijkmoment 2015 zijn de volgende mutaties opgenomen (+ = nadeel, - = voordeel):

Productgroep	Maatregel	2016	2017	2018	2019
Algemeen	Actualisatie CIP	-31	-29	-28	-28
	Totaal mutaties 2e ijkmoment	-31	-29	-28	-28
Algemeen	Financieringsfunctie/kapitaallasten	0	-142	-133	-125
Cultuur	Kinderbibliotheek	130	130	130	0
Economie	Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	60	60	60	0
	Totaal kadernota	190	48	57	-125

3.2 Zorg (Wmo)

3.2.1 Wat wil Gouda bereiken?

De implementatie van de nieuwe taken en verantwoordelijkheden tengevolge van de decentralisaties in het sociaal domein vergt in 2016 en de jaren daarna veel aandacht. De focus van beleid is gericht op een integrale aanpak van de minder zelfredzame huishoudens waar vaak sprake is van samenhangende problematiek op meerdere levensdomeinen.

In de [beleidsnota](#) "Iedereen doet mee; met gebundelde krachten werken aan participatie, zelfredzaamheid en groei naar zelfstandigheid 2014-2018" zijn de doelstellingen voor het sociaal domein geformuleerd. Deze omvatten de programma's 2 Zorg (Wmo), 3 Werk en Inkomen en 4 Jeugd, Onderwijs en Sport.

Speerpunten uit het coalitieakkoord, die onder programma 2 geschaard kunnen worden, zijn:

1. De vorming van sociaal teams. Met de vorming van sociaal teams wordt de zorg, inclusief welzijn nieuwe stijl, dichtbij mensen georganiseerd zodat die laagdrempelig toegankelijk is en maatwerk mogelijk is;
2. Het stimuleren van multifunctioneel gebruik van maatschappelijke accommodaties. Gouda gaat werken met het buurthuis van de toekomst-concept waarmee samenwerking tussen maatschappelijke instellingen in wijken en buurten wordt bevorderd.

3.2.2 Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Het beleidskader staat en de verordeningen zijn vastgesteld. Dit laat onverlet dat er nog stappen gezet moeten worden. Zo zullen de verordeningen Wmo en Jeugd in 2016 nader op elkaar afgestemd worden. Er is sprake van werk in uitvoering.

De Sociaal Teams Volwassenen en CJG/Sociaal Teams Jeugd zijn per 1 januari 2015 operationeel in de gebieden Noord, Oost en West Gouda. Er is een actieve samenwerking met de wijkverpleegkundige om het sociale en het gezondheidsdomein met elkaar te verbinden. De specifieke rol van de sociaal makelaar in het sociaal team is ingevuld. De verbinding tussen de sociaal teams en Werk en Inkomen wordt in 2016 geïntensiveerd op het gebied van preventie van schulden, armoede en werkgelegenheid. Ook zetten de Sociaal Teams Volwassenen en Jeugd een flinke stap in de richting van intensievere samenwerking.

Gouda hanteert gebiedsgerichte aanpak voor de gebieden Noord, Oost en West Gouda als uitgangspunt en werkt dit verder uit.

Om ouderen en mensen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen laten wonen, faciliteert Gouda de samenwerking tussen zorg- en welzijnsorganisaties, woningcorporaties, zorgverzekeraar, marktpartijen en cliëntenorganisaties. Doel is om met deze partijen, die ieder een eigen rol en verantwoordelijkheid hebben, samen te werken vanuit een gemeenschappelijke agenda aan optimale afstemming van maatregelen en producten rond zorg en wonen.

De verordening Wmo en de verordening Jeugd worden aangepast of geïntegreerd met het oog op de vereenvoudiging van de overgang Jeugd en Wmo en de invulling van de term 'voorzienbaarheid' bij de toekenning van maatwerkvoorzieningen in de Wmo-verordening. Het pgb beleid en de wijze waarop tarieven worden vastgesteld zijn niet gelijk voor Jeugd en Wmo. Bezien wordt wat hier mee te doen.

De nieuwe structuur voor de burger- en cliëntenparticipatie in het gehele sociaal domein is met de besluitvorming over de verordening in de steigers gezet. De Goudse Adviesraad Sociaal Domein en Goudse Cliëntenraad werken onder leiding van één en dezelfde voorzitter aan hun verdere inrichting, netwerk en versterking.

De onafhankelijke cliëntondersteuning is geborgd in de Sociaal Teams Volwassenen en CJG/Sociaal Teams Jeugd.

Gouda blijft investeren in de versterking van de positie van mantelzorgers door in de eerste plaats naar hen te luisteren. In 2015 hebben gesprekken plaatsgevonden met een brede groep van mantelzorgers en mantelzorgvertegenwoordigers, om van hen te horen hoe zij zich graag gewaardeerd en ondersteund zouden zien door de gemeente en of zij behoefte hebben aan een platform. Op basis van de uitkomsten van deze gesprekken worden in 2016 concrete voorstellen uitgewerkt.

Voorkomen is beter dan genezen. Daarom zet Gouda in op preventie. In samenwerking met lokale partners wordt geïnvesteerd in gerichte preventieprogramma's, voorlichting, toegankelijke informatie en advies, een sterk maatschappelijk middenveld en netwerken die preventie en (vroeg-)signalering effectief kunnen maken.

Uitgangspunten van het vrijwilligersbeleid zijn: een sterke en vitale samenleving gebaseerd op eigen kracht met actieve vrijwilligers; sterke en vitale zorgvrijwilligersorganisaties en extra steun voor vrijwilligers die zelf kwetsbaar zijn. Het aantal actieve vrijwilligers neemt hierdoor toe.

Gouda is centrumgemeente voor Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang. Dit betekent dat de gemeente Gouda voor de regio Midden-Holland de middelen ontvangt en verantwoordelijk is voor de besteding daarvan, dit aan de hand van

de regionale kadernota en de lokale paragraaf Maatschappelijke Opvang. In 2014 heeft de gemeenteraad de regiovisie Huiselijk Geweld vastgesteld.

Als centrumgemeente verzorgt Gouda de toegang tot beschermd wonen en zorgt voor een zorgvuldige transitie van beschermd wonen met waarborgen voor de zorgcontinuïteit van de huidige bewoners voor minimaal de komende vier jaar.

Als centrumgemeente continueert Gouda de inlooppunt GGZ in aansluiting op de nachtopvang voor daklozen. De inloop is een vangnet voor mensen met een langdurige psychische stoornis.

De winterregeling voor daklozen blijft in tact. In aansluiting daarop start Gouda in het laatste kwartaal van 2015 een pilot nachtopvang gedurende de wintermaanden '15-'16 in samenwerking met Goudse ondernemers en Leger des Heils. De pilot zet in op "niemand slaapt op straat in Gouda in de winter". Vanuit de armoedemiddelen worden de plekken bekostigd.

In samenwerking met de GGZ-instellingen, politie, GGD en regiogemeenten in Hollands Midden wordt een plan gemaakt voor een integrale aanpak voor verwarde personen. Hiervoor is een regionale stuurgroep en werkgroep gevormd, waaraan de gemeente Gouda deelneemt. Dit is in lijn met de landelijke opdracht van de minister van Veiligheid en Justitie aan alle gemeenten om in 2016 een aanpak verwarde personen te hebben geïmplementeerd.

Gouda blijft investeren in lokaal preventief gezondheidsbeleid zoals bedoeld in de Wet Publieke Gezondheid. Deze wet geeft gemeenten de taak preventief beleid op volksgezondheid te voeren. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de collectieve preventietaken en zorgt ook voor continuïteit, samenhang en afstemming binnen de collectieve preventie en curatieve zorg. In 2013 heeft de gemeenteraad de nota lokaal gezondheidsbeleid vastgesteld.

Indicatoren

Om de effecten van het beleid te kunnen meten is in samenspraak met de raad de [Monitor](#) Beleid Sociaal Domein opgesteld. Deze beleidsmonitor wordt opgeleverd bij de vaste PenC-momenten.

Daarnaast is er ook een gebruiksmeter opgesteld die het college in staat stelt tijdig zicht te krijgen op de ontwikkelingen in het gebruik en de uitputting van de budgetten. Deze monitor wordt per kwartaal opgeleverd aan het college en ter informatie aan de raad gezonden.

Bij het eerste ijkmoment zijn de eerste resultaten van beide monitoren opgeleverd. Daarbij is duidelijk geworden dat nog niet voor alle indicatoren het basismateriaal opgeleverd kon worden.

Omschrijving Indicator	Streefwaarde (indien van toepassing)	Evt. (toelichting op) actuele cijfers
Zie voor de indicatoren zorg de integrale Monitor Beleid Sociaal Domein .		

3.2.3 Wat gaat het kosten?

3.2.3.1 Overzicht exploitatie

Programma 2 Zorg (Wmo)

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015 na wijziging	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
PG Welzijn en zorg	20.566	40.718	39.676	39.863	39.408	39.640
Sub-totaal lasten	20.566	40.718	39.676	39.863	39.408	39.640
Baten						
PG Welzijn en zorg	-2.578	-1.171	-1.171	-1.171	-1.171	-1.171
Sub-totaal baten	-2.578	-1.171	-1.171	-1.171	-1.171	-1.171
Saldo van baten en lasten	17.988	39.547	38.505	38.692	38.237	38.469
Dotaties aan reserves (lasten)	0	296	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-1.908	-321	0	0	0	0
Resultaat	16.079	39.522	38.505	38.692	38.237	38.469

3.2.3.2 Toelichting op de exploitatie

Uit de Kadernota 2016-2019 en uit de structurele afwijkingen bij het 2e ijkmoment 2015 zijn de volgende mutaties opgenomen (+ = nadeel, - = voordeel):

Productgroep	Maatregel	2016	2017	2018	2019
Welzijn en zorg	Wmo	-130	0	0	0
	Totaal kadernota	-130	0	0	0

Van de overige verschillen worden de volgende toegelicht.

Welzijn en zorg

De daling van de lasten in 2016 en verder wordt veroorzaakt door het budgetneutraal verwerken van de integratie uitkering Sociaal Domein, onderdeel Wmo. De uitkering daalt voor gedeelte Beschermd Wonen met ruim € 1 miljoen. De daling van de inkomsten is verwerkt in algemene dekkingsmiddelen. Om budgetneutraal uit te komen zijn de lasten binnen Welzijn en zorg verlaagd.

Jeugd

De daling van de lasten in 2016 en verder wordt veroorzaakt door het budgetneutraal verwerken van de integratie uitkering Sociaal Domein, onderdeel Jeugd. De uitkering daalt tot en met 2019 met ruim € 4 miljoen. De daling van de inkomsten is verwerkt in algemene dekkingsmiddelen. Om budgetneutraal uit te komen zijn de lasten binnen Jeugd verlaagd.

3.3 Werk en inkomen

3.3.1 Wat wil Gouda bereiken?

De implementatie van de nieuwe taken en verantwoordelijkheden door de decentralisaties in het sociaal domein vergt in 2016 en de jaren daarna veel aandacht. Gouda richt zich op een integrale aanpak van de minder zelfredzame huishoudens waar vaak sprake is van samenhangende problematiek op meerdere levensdomeinen.

De Goudse doelstellingen voor het sociaal domein zijn programmaoverstijgend. De Participatienota 2015-2018 geeft hierbinnen een nadere invulling aan het beleid voor de bestaande en nieuwe doelgroep van de Participatiewet.

Bij het programma Werk en Inkomen staat voorop dat iedereen die kan werken, werkt naar vermogen of is actief voor de samenleving en dat voor wie dat nodig heeft is een veilig vangnet beschikbaar is.

In de transformatieperiode tot en met 2018 wordt de tijd genomen om te leren van ervaringen in de uitvoering van het participatiebeleid en zijn er mogelijkheden voor bijstelling van beleid op basis van tussentijdse rapportages van het college.

Speerpunten uit het coalitieakkoord, die onder programma 3 vallen, zijn:

- Kinderfonds: Via het Kinderfonds worden vooral particuliere middelen aangetrokken om kinderen, die in moeilijke financiële omstandigheden opgroeien, in staat te stellen mee te doen aan maatschappelijke, sociale en culturele contacten, en hen daartoe de nodige middelen/goederen te verschaffen.
- Promen: Het is belangrijk dat SW-bedrijf Promen een gezonde toekomst tegemoet gaat. Gouda zet daarom in op een vergroting van de zelfvoorzienendheid van deze organisatie. De keuzes worden in gezamenlijkheid binnen de GR voorbereid.

3.3.2 Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Gouda biedt een Participatiewet-uitkering en andere financiële voorzieningen voor wie dat nodig heeft. Uitstroom naar werk heeft prioriteit en inwoners die dat nodig hebben zullen daarin worden ondersteund door de gemeente. Het doel is dat onze inwoners zoveel mogelijk in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien en naar vermogen deelnemen aan de samenleving.

Gouda verkent de mogelijkheden om binnen de kaders van de Participatiewet te experimenteren met de toepassing van bepaalde voorschriften. Een mogelijk experiment is gericht op een grotere zelfredzaamheid van cliënten en beoogt met soms onorthodoxe maatregelen cliënten eerder te laten uitstromen naar betaalde arbeid of cliënten eerder maatschappelijk actief te krijgen. Mocht een en ander op landelijk niveau mogelijk gemaakt worden, dan zal Gouda overwegen ook buiten de kaders van de Participatiewet te experimenteren. Ieder experiment dient wetenschappelijk gevolgd te worden. Om die reden zal Gouda in geval van een experiment aansluiting zoeken bij een experiment waarbij de wetenschappelijke toetsing goed geborgd is.

Werk en maatschappelijk actief

Gouda geeft prioriteit aan het bevorderen van uitstroom naar werk zonder structurele ondersteuning. Binnen het werkprogramma Gouda aan de Slag worden mensen ondersteund die in staat zijn om te werken en zelfstandig het wettelijk minimum loon te verdienen. In het Werk- en Ontwikkelcentrum wordt er met een intensief groepsprogramma voor gezorgd dat zij optimaal arbeidsfit zijn door middel van het aanbieden van een intensief groepsprogramma van drie maanden (het basisprogramma) met als doel om actief weer aan de slag te gaan. Voor degenen die niet binnen een jaar succesvol zijn wordt een kort en intensief traject ingezet, om hun maatschappelijke participatie zo veel mogelijk te waarborgen.

Gouda ondersteunt mensen met een arbeidsbeperking met 'beschermde werk' naar een zo regulier mogelijke werkplek.

Werkgevers krijgen ondersteuning van het Werkgeversservicepunt bij het realiseren van extra banen (garantiebanen) voor arbeidsbeperkten. Hierbij investeert de gemeente Gouda in de samenwerking binnen het regionaal Werkbedrijf Midden Holland.

Als centrumgemeente in de arbeidsmarktregio Midden-Holland zet Gouda maximaal in op de realisatie van de taakstelling van de extra banen (garantiebanen) voor arbeidsbeperkten.

Jeugdwerkloosheid voorkomt Gouda zo veel mogelijk door het ondersteunen van jongeren met en zonder arbeidsbeperking bij de voorbereiding op en het zoeken van een arbeidsplek.

Gouda biedt speciale trajecten voor alleenstaande ouders met een Participatiewet-uitkering aan om hen te ondersteunen bij het zien van welke mogelijkheden zij hebben en zo mogelijk de stap naar de arbeidsmarkt te realiseren.

Gouda gaat er vanuit dat ook uitkeringsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt maatschappelijk actief worden voor de Goudse samenleving.

Om een gezonde toekomst van Promen te realiseren, is het streven de zelfvoorzienendheid te vergroten en maximaal de mogelijkheden te benutten om de expertise van Promen in te zetten voor mensen met een grote afstand tot de

arbeidsmarkt. Uitgangspunt voor de ontwikkelrichting is dat er een samenhangende aanpak is voor het naar werk begeleiden van mensen met een arbeidsbeperking, ongeacht of zij qua regelgeving onder de WSW of de Participatiewet vallen.

Eind 2016 wordt een tussenevaluatie uitgevoerd, waarin het nieuwe beleid geëvalueerd wordt en zo nodig bijgesteld voor de periode 2017-2018.

Vangnet en herijking armoedebeleid

Gouda biedt als vangnet inkomensondersteuning en leidt door naar hulp en ondersteuning waar nodig en komt zo tot integrale ondersteuning bij armoede.

Kwetsbare doelgroepen worden ondersteund met maatwerkvoorzieningen op het gebied van inkomen (individuele inkomensvoorschot, individuele studietoelage, GTR, kindfondsen, schuldhulpverlening, collectieve ziektekostenverzekering).

Gouda zet in op preventie door een goede ontsluiting van informatie over budgetteren, en de beschikbare regelingen op rijks- en gemeenteniveau en vroegsignalering door samenwerking met sociaal teams en maatschappelijke organisaties.

Gouda bezuinigt niet op armoedemiddelen. Gouda herijkt het armoedebeleid om de armoedemiddelen doelmatiger te kunnen aanwenden en om de diverse doelgroepen beter te kunnen bereiken. Een stadsbrede conferentie in november 2015 biedt daarvoor handvatten. In het eerste kwartaal van 2016 worden deze uitgewerkt in aanbevelingen, zodat de raad het kader van het herijkte beleid kan vaststellen.

Indicatoren

Om de effecten van het beleid te kunnen meten is in samenspraak met de raad de [Monitor](#) Beleid Sociaal Domein opgesteld. Deze beleidsmonitor wordt opgeleverd bij de PenC-momenten.

Daarnaast is er ook een gebruiksmeter opgesteld die het college in staat stelt tijdig zicht te krijgen op de ontwikkelingen in het gebruik en de uitputting van de budgetten. Deze monitor wordt per kwartaal opgeleverd aan het college en ter informatie aan de raad gezonden.

Bij het eerste ijkmoment zijn de eerste resultaten van beide monitoren opgeleverd. Daarbij is duidelijk geworden dat nog niet voor alle indicatoren het basismateriaal opgeleverd kon worden.

Omschrijving indicator	Streefwaarde (indien van toepassing)	Evt. (toelichting op) actuele cijfers
Zie voor indicatoren Werk en Inkomen de integrale Monitor Beleid Sociaal Domein		

3.3.3 Wat gaat het kosten?

3.3.3.1 Overzicht exploitatie

Programma 3 Werk en inkomen

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015 na wijziging	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
PG Inkomen	25.605	24.806	24.863	23.326	23.274	23.272
PG Minimabeleid	3.595	4.141	4.393	4.363	4.297	4.296
PG Werk (en activering)	18.399	19.131	18.082	16.949	16.241	15.659
Sub-totaal lasten	47.599	48.078	47.338	44.638	43.813	43.228
Baten						
PG Inkomen	-20.990	-21.157	-21.157	-21.157	-21.157	-21.157
PG Minimabeleid	-137	-110	-110	-110	-110	-110
PG Werk (en activering)	-15.463	-635	-635	-635	-635	-635
Sub-totaal baten	-36.590	-21.902	-21.902	-21.902	-21.902	-21.902
Saldo van baten en lasten	11.008	26.176	25.436	22.737	21.911	21.326
Dotaties aan reserves (lasten)	0	250	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-53	-837	-23	-23	0	0
Resultaat	10.956	25.589	25.413	22.713	21.911	21.326

3.3.3.2 Toelichting op de exploitatie

Uit de Kadernota 2016-2019 en uit de structurele afwijkingen bij het 2e ijkmoment 2015 zijn de volgende mutaties opgenomen (+ = nadeel, - = voordeel):

Productgroep	Maatregel	2016	2017	2018	2019
Werk (en activering)	Participatiebudget	100	100	100	0
	Totaal mutaties 2e ijkmoment	100	100	100	0
Inkomen	BUIG-budget	1.500	0	0	0
Werk (en activering)	Promen	99	320	289	289
	Totaal kadernota	1.599	320	289	289

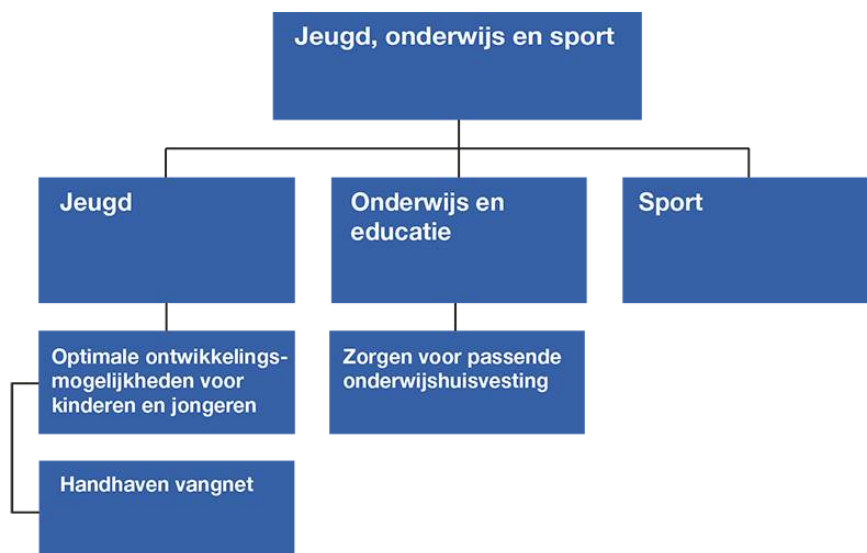
Van de overige verschillen worden de volgende toegelicht.

De Integratie-uitkering voor het WSW-deel binnen de productgroep Werk (en activering) neemt in 2016 af ten opzichte van 2015 met ongeveer € 780.000.

De uitgaven voor minimabeleid binnen de gelijknamige productgroep vallen voor 2015 lager uit en zijn als zodanig naar beneden bijgesteld. De begroting 2016 is daarom circa € 200.000 hoger dan 2015.

3.4 Jeugd, onderwijs en sport

3.4.1 Wat wil Gouda bereiken?

Jeugd

Zoals bij de programma's 2 en 3 al aangegeven vergt de implementatie van de nieuwe taken en verantwoordelijkheden tengevolge van de decentralisaties in het sociaal domein in 2016 en de jaren daarna veel aandacht. De focus van beleid is gericht op een integrale aanpak van de minder zelfredzame huishoudens waar vaak sprake is van samenhangende problematiek op meerdere levensdomeinen.

Onderwijs

Gouda geeft vorm aan de aansluiting van de zorgstructuur op de scholen op de gemeentelijke jeugdhulp, in Gouda vormgegeven via de sociaal teams jeugd, door de zogenoemde schakelfunctionarissen.

Gouda investeert in de verbetering van de aansluiting van het voortgezet (speciaal) onderwijs op de toeleiding naar werk of arbeidsmatige dagbesteding.

De uitvoering aan het lokaal onderwijsachterstandenbeleid (OAB) wordt in samenwerking met de schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties in Gouda gedaan.

Gouda dringt het aantal voortijdig schoolverlaters nog verder terug.

Onderwijshuisvesting

Gouda geeft vorm aan adequate huisvesting voor scholen.

Sport

Gouda investeert in een actief sportieve en gezonde samenleving.

3.4.2 Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Jeugd

Voorkomen is beter dan genezen. In samenwerking met lokale partners investeert de gemeente in gerichte preventieprogramma's, voorlichting, toegankelijke informatie en advies, civil society en goede netwerken die preventie en (vroeg-)signalering effectief kunnen maken. Hierbij zijn al veel actieve vrijwilligers aan de slag. De komende jaren richt Gouda zich bij jeugd op preventie en (vroeg-) signalering. Preventie is in het hele beleid verweven.

Gouda zorgt voor een goed vangnet voor de meest kwetsbaren door middel van het vormgeven aan het in stand houden en/of realiseren van een toereikend basisaanbod ondersteuning voor kinderen, jongeren en hun ouders en volwassenen. De vraagstukken waar mensen mee zitten zijn zeer divers. De gemeente werkt hierbij samen met veel lokale en regionale partners, treedt op als financier en levert maatwerkvoorzieningen. Voor een inwoner is het essentieel dat hij of zij de goede zorg en ondersteuning krijgt op de verschillende leefgebieden en dat er ruimte is voor het leveren van maatwerk.

Per 1 januari 2015 is Veilig Thuis operationeel. De samenvoeging van het AMK en SHG naar een meldpunt is een belangrijke zet voor integrale hulpverlening.

Voor het jaar 2016 richt de gemeente zich bij de contractering op het realiseren van deze transformatie door innovatie. Via een uitvraag als onderdeel van het inkoopproces zijn zorgaanbieders uitgenodigd hun innovatievoorstellen in te dienen. Doelstelling voor 2016 is een vermindering van 20% van het budget te realiseren ten opzichte van het gecontracteerde budget van 2015. Leidend hierbij is de transformatie van de jeugdhulp. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de tijdens de innovatieateliers in 2015 ontwikkelde 'trap van zorg, hulp en ondersteuning (jeugd)'. Uitgangspunt voor de nabije toekomst is dat de beweging 'de trap af' wordt gemaakt: van intensieve, kostbare specialistische zorg, hulp en ondersteuning, naar het versterken van de eigen kracht van inwoners. Ook het aanbieden van minder intensieve, langdurige en/of kostbare zorg, hulp en ondersteuning binnen een traptrede draagt bij aan de gewenste en noodzakelijke transformatie.

Onderwijs

Gouda werkt met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs aan de uitvoering van de ontwikkelagenda om de zorgstructuur op de scholen aan te laten sluiten op de zorgstructuur voor de jeugd.

Gouda voert het lokaal onderwijsachterstandenbeleid (OAB) uit in samenwerking met de schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties in Gouda. Prioriteit in het OAB hebben de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en de schakelklassen. De gemeente heeft de opdracht om zoveel mogelijk kinderen met een (ontwikkelings)achterstand toe te leiden naar een VVE-plaats op een kinderdagverblijf of een peuterspeelzaal. De overige middelen vanuit dit OAB-budget worden ingezet ten behoeve van het signaleren en bestrijden van onderwijsachterstanden bij kinderen t/m 12 jaar.

Gouda handhaaft de strakke aanpak van schoolverzuim. Het aantal Goudse voortijdig schoolverlaters wordt de komende jaren nog verder teruggedrongen conform landelijke indicatoren.

Onderwijshuisvesting

De gemeente heeft de wettelijke taak scholen van adequate huisvesting te voorzien. De manier waarop de gemeente deze taak invult, is vastgelegd in het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO).

Gouda onderzoekt ten behoeve van de financiering van de huisvesting van scholen verschillende financieringsconstructies; namelijk door decentralisatie in het Voortgezet onderwijs; mogelijkheden in het toepassen van PPS-constructies in (nieuw)bouwprojecten van scholen en het mogelijk realiseren van een egalisatiefonds.

De uitkomsten van de Transitieatlas Krimp worden met de schoolbesturen besproken en bij het uitwerken van nieuwe huisvestingsvragen. Vervangingsnoodzaak van schoolgebouwen en de planning wanneer dit plaats zou moeten gaan vinden wordt zo veel mogelijk bepaald in relatie tot krimp en renovatie mogelijkheden van bestaande gebouwen.

Bij het Driestar college is het planvormingstraject vrijwel afgerond en de volgende stap om te komen tot (ver)bouw en nieuwbouw zal worden gezet, namelijk uitwerken van de plannen tot een concreet bouwbestek. Bij de huisvestingsplannen voor De Goudse Waarden zal definitief een keuze gemaakt gaan worden voor nieuwbouw of renovatie. Aansluitend kunnen de financiële gevolgen van deze keuze verwerkt gaan worden in de meerjarenbegroting.

Ook voor de Casimirschool zal een definitieve huisvestingsplek worden gekozen: gehuisvest blijven in het voormalige streekarchiefgebouw of verhuizen met 7 groepen naar het schoolgebouw aan de Herpstraat.

Herhuisvesting van (V)SO-school De Ark en ingebruikname schoolgebouw Coniferensingel 26 van De Ark door de basisschool de Triangel (beide waren reeds opgenomen in IHP 2009) blijft actueel. Gestart wordt met de bouw van de tijdelijke huisvesting onderwijsvoorzieningen in Westergouwe. Het al jaren leegstaande schoolgebouw Winterdijk 14 zal worden gesloopt.

Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor de vorming van een Integraal Kind Centrum (IKC's). De gemeente is volgend bij nieuwe initiatieven, coördineert en ondersteunt zo nodig en neemt belemmeringen weg.

Gouda zoekt naar alternatieve vormen van bewegingsonderwijs onder andere door samenwerking met sportverenigingen, en niet naar uitbreiding van het aantal gymzalen, waardoor een tekort aan gymzalen zou ontstaan.

Sport

Gouda streeft naar een sportieve samenleving, waarbij sporten niet alleen een doel, maar vooral ook een middel is. Sport kan een bijdrage leveren aan allerlei doelen uit het sociaal domein, zoals gezondheidsbeleid en het bevorderen van de participatie aan de samenleving. De gemeente, Sport.Gouda en de sportclubs werken samen om uitvoering te geven aan deze ambities. Hierbij staan aandacht voor verenigingsondersteuning, het zichtbaar maken van sportprestaties, het bevorderen van een toegankelijk en breed aanbod en voldoende aanbod aan voorzieningen centraal.

Inmiddels is gestart met de actualisatie van het sportbeleid. Hiervoor is in 2014 een Quick Scan "Sport Gouda" uitgevoerd, gevolgd door een interactieve bijeenkomst met de Goudse sportclubs in de eerste helft van 2015. Op basis hiervan wordt de Beleidsnota "Sport in Gouda 2020" opgesteld. In deze beleidsnota zal ook aandacht geschonken worden aan de samenwerking van sportclubs onderling; sportclubs kunnen op veel terreinen van elkaar leren en elkaar ondersteunen. Tijdens de interactieve bijeenkomst begin 2015 bleek dat zowel de gemeente als ook de sportclubs hierin kansen zien. Na een consultatieronde met de sportclubs zal de beleidsnota ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Parallel hieraan loopt de besluitvorming over de verlenging van de concessie aan Sport.Gouda, die per 1 januari 2017 afloopt. Hierbij wordt ook invulling gegeven aan de bezuinigingstaakstelling.

Gouda is van 21 tot en met 28 maart 2016 gastheer voor het Olympisch Kwalificatie Toernooi (OKT) Waterpolo voor vrouwen. In het Groenhovenbad strijden gedurende 7 dagen nationale teams vrouwenwaterpolo om een nominatie voor de Olympische Spelen in Brazilië later dat jaar.

Indicatoren

Om de effecten van het beleid te kunnen meten is in samenspraak met de raad de [Monitor](#) Beleid Sociaal Domein opgesteld. Deze beleidsmonitor wordt opgeleverd bij de PenC-momenten. Hierin zijn de indicatoren voor jeugd ook verwerkt.

Daarnaast is er ook een gebruiksmonitor opgesteld die het college in staat stelt tijdig zicht te krijgen op de ontwikkelingen in het gebruik en de uitputting van de budgetten. Deze monitor wordt per kwartaal opgeleverd aan het college en ter informatie aan de raad gezonden.

Bij het eerste ijkmoment zijn de eerste resultaten van beide monitoren opgeleverd. Daarbij is duidelijk geworden dat nog niet voor alle indicatoren het basismateriaal opgeleverd kon worden.

Voor het monitoren van de doelstellingen van dit programma worden de volgende indicatoren gebruikt:

Omschrijving indicator	Streefwaarde (indien van toepassing)	Evt. (toelichting op) actuele cijfers
Voor indicatoren jeugd, zie Monitor Beleid Sociaal Domein		
Aantal VVE-geïndiceerde kinderen dat geplaatst is op VVE-plaats	Minimaal 95%	
Aantal voortijdig schoolverlaters	Normen VO (2015): ■ Onderbouw: max. 1% ■ Bovenbouw VMBO: max. 4% ■ HAVO/VWO: max. 0,5% Normen MBO: ■ Onderbouw: max. 22,5% ■ MBO2: max. 10% - MBO3 en 4: max. 2,75%	
Aantal inwoners dat minstens 30 minuten per dag beweegt	Hoger dan landelijk gemiddelde	
Aantal kinderen dat 5 dagen per week 60 minuten per dag beweegt	Landelijk gemiddelde	

3.4.3 Wat gaat het kosten?

3.4.3.1 Overzicht exploitatie

Programma 4 Jeugd, onderwijs en sport

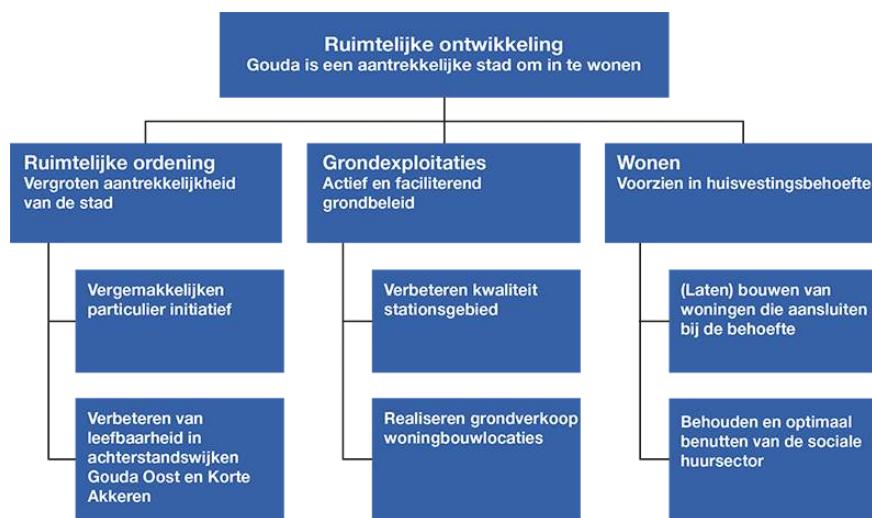
Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015 na wijziging	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
PG Jeugd	5.288	27.753	26.364	24.853	23.788	23.572
PG Onderwijs en educatie	15.303	14.535	12.630	12.242	12.286	11.989
PG Sport	8.702	8.846	8.891	8.534	8.315	8.285
Sub-totaal lasten	29.292	51.134	47.886	45.628	44.389	43.845
Baten						
PG Jeugd	-93	0	0	0	0	0
PG Onderwijs en educatie	-4.124	-3.641	-1.278	-1.278	-1.278	-1.278
PG Sport	-2.810	-2.819	-2.842	-2.842	-2.843	-2.844
Sub-totaal baten	-7.026	-6.460	-4.120	-4.120	-4.121	-4.122
Saldo van baten en lasten	22.266	44.674	43.766	41.508	40.268	39.723
Dotaties aan reserves (lasten)	3.708	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-4.450	-110	0	0	0	0
Resultaat	21.524	44.564	43.766	41.508	40.268	39.723

3.4.3.2 Toelichting op de exploitatie

Productgroep	Maatregel	2016	2017	2018	2019
Algemeen	Actualisatie CIP	64	59	58	57
	Totaal mutaties 2e ijkmoment	64	59	58	57
Algemeen	Financieringsfunctie/kapitaallasten	0	-516	-494	-473
Onderwijs en educatie	Onderwijshuisvesting	353	334	702	677
	Totaal kadernota	353	-182	208	204

3.5 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

3.5.1 Wat wil Gouda bereiken?

De doelen die Gouda binnen dit programma nastreeft zijn af te lezen uit de zogenaamde doelenboom die aan het begin van dit programma is opgenomen.

3.5.2 Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Vergroten aantrekkelijkheid van de stad

Verbeteren leefbaarheid in achterstandswijken

De leefbaarheid in Korte Akkeren is door de gezamenlijke inspanningen van de gemeente en de woningcorporaties al sterk verbeterd. De opgave in Gouda Oost is nog groot en hier blijft de gemeente, samen met de twee betrokken woningcorporaties (Woonpartners Midden-Holland en Mozaïek Wonen) ook in 2016 werken aan vernieuwingen. De eerste bouwblokken van de Zuidelijke Stempels zijn dan in aanbouw. Ook op de locatie Springers is gestart met de realisatie van twee supermarkten en een woontoren. De ruimtelijke procedure rondom het Middengebied bij de De Rijkestraat loopt, alsook voor het plangebied Van Heuven Goedhartsingel. Om de vernieuwing in deze achterstandswijken te realiseren zet de gemeente landelijke wijkaanpakmiddelen en een beperkte financiële reserve Wijkontwikkeling in. Ook levert de gemeente een financiële bijdrage door middelen voor het ophogen van de openbare ruimte in dit gebied in te zetten. De komende jaren zal een verkenning plaatsvinden in welke andere gebieden op termijn een herstructureringsopgave ligt.

Vergemakkelijken particulier initiatief

Om optimaal in te spelen op de vraag is de inzet gericht op flexibele bestemmingsplannen. Dit biedt ruimte aan creatieve huisvestingsconcepten van ondernemers en bewoners. De gemeente denkt mee met aanvragen, geeft ruimte en is bereid om in het belang van de stad risico's te nemen. Er is met het opstellen van het bestemmingsplan Binnenstad-West inmiddels gestart met een nieuwe actualisatieronde voor de bestemmingsplannen. Naar verwachting vindt daaropvolgend gemiddeld elk jaar een actualisatie van een bestemmingsplan plaats. Bij de actualisatie is flexibilisering een belangrijk aandachtspunt. Ook staat in 2016 modernisering van het welstandstoezicht centraal om de regeldruk te verminderen en ruimte te bieden aan particuliere initiatieven.

Verbeteren kwaliteit Stationsgebied, samen met betrokkenen komen tot een gezamenlijk uitvoeringsplan

Op uitnodiging van het Bewonersinitiatief Zuidelijk Stationsgebied is een structureel overleg ontstaan waaraan naast de gemeente ook de NS, Prorail, IBUS (als vertegenwoordiger van de Goudse), Bunnik, Blauwhoed en Woonpartners deelnemen. In 2015 heeft de gemeente de keuze gemaakt het busstation aan de zuidzijde te behouden. In 2016 wordt samen met NS / Prorail en het Bewonersinitiatief de ruimtelijke en financiële haalbaarheid onderzocht van een geoptimaliseerd busstation in zuid in combinatie met nieuwe fietsenstalling, aanpassingen van het stationsgebouw en herinrichting van de openbare ruimte van het stationsplein en Vredebest.

Zowel aan de noordzijde bij het station als nabij het Hamstergat is in de Spoorzone nog ruimte voor nieuwbouw van kantoren. Gelet op de verminderde vraag naar kantoorruimte is het de bedoeling te bezien of er mogelijkheden zijn voor omzetting van de bestemming naar maatschappelijke functies.

Aangenaam wonen voor iedereen

Op basis van de Woonvisie Gouda 2015-2019 sluit de gemeente een raamovereenkomst prestatieafspraken 2016-2019 met de woningcorporaties en hun huurdersorganisaties over de bijdrage van de woningcorporaties aan het woonbeleid.

Uitvoering van het Uitvoeringsprogramma 'Aan de slag' van de Woonvisie Gouda 2015-2019 betekent:

- Verkennen of, hoe en tegen welke kosten de toegankelijkheid van de looproutes van wooncomplexen (verzorgd/geschikt wonen) naar voorzieningen (buurt/wijkwinkelcentra/supermarkten) te borgen is. En onderzoek naar de toekomst- en belevingswaarde van de bestaande woningvoorraad.
- Uitvoeren van het Actieprogramma energetische verbetering koopwoningen en Actieplan Woninginbraken.
- Uitvoeren van een woonlastenonderzoek op basis van de uitkomsten van Woononderzoek Nederland 2015.
- Monitoren van de woningproductie, verkennen van de woningmarkt en effectieve vraag naar nieuwbouw en jaarlijks gesprek 'woningmarkt' met betrokkenen.
- Organiseren van bewustwording van senioren om tijdig woning aan te passen en verleiden om te verhuizen. En verkennen van de (toekomstige) vraag naar wonen met zorg van senioren en kwetsbare groepen.

Ook in 2016 kent Gouda een serieuze opgave voor de invulling van betaalbaar wonen, binnen zowel de sociale als vrije sector. Doel is zowel de instroming als doorstroming te bevorderen. De gemeente werkt samen met de woningcorporaties en marktpartijen aan deze opgaven.

Ruimtelijke plannen

Naast het herzien van een aantal bestemmingsplannen en het treffen van voorbereidingen voor de implementatie van de Omgevingswet, staat in 2016 ook het 'Veegplan' centraal. Dit veegplan regelt diverse planologisch ondergeschikte en verspreid over de stad liggende zaken. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het wijzigen van de bestemming in verband met verkocht snippergroen of het herstellen van onjuiste aanduidingen. Uitgangspunt hierbij is dat de planologische wijzigingen niet gericht zijn op het mogelijk maken van nieuwe ontwikkelingen.

Het project aanpak leegstand heeft een directe relatie met het ruimtelijk-planologische instrumentarium dat kan worden ingezet bij de bestrijding van leegstand, zoals regelarme zones, flexibel omgaan met bestemmingsplannen, functieverandering en herbestemming van panden. Er is ruimte voor initiatiefnemers om in dit kader pilots uit te voeren.

Indicatoren

Voor het monitoren van de doelstellingen van dit programma worden de volgende indicatoren gebruikt:

Omschrijving indicator	Streefwaarde (indien van toepassing)	Evt. (toelichting op) actuele cijfers
Aantal woningen waarmee voorraad is toegenomen door nieuwbouw na aftrek sloop	Toename van minimaal 220 woningen per jaar tot 2020	
Binnenlands migratiesaldo	Minimaal 0 per jaar	

3.5.3 Wat gaat het kosten?

3.5.3.1 Overzicht exploitatie

Programma 5 Duurzaamheid en stedelijk beheer

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015 na wijziging	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
PG Grondexploitatie	7.386	16.402	14.466	8.727	6.226	3.090
PG Ruimtelijke ordening	3.683	1.725	1.488	1.531	1.518	1.510
PG Wonen	3.389	4.589	3.101	3.053	3.018	2.911
Sub-totaal lasten	14.458	22.717	19.056	13.311	10.761	7.511
Baten						
PG Grondexploitatie	-6.250	-17.102	-14.466	-8.727	-6.226	-3.090
PG Ruimtelijke ordening	-974	-913	-681	-681	-681	-681
PG Wonen	-2.251	-1.487	-1.282	-1.282	-1.281	-1.281
Sub-totaal baten	-9.475	-19.502	-16.429	-10.690	-8.188	-5.052
Saldo van baten en lasten	4.983	3.215	2.626	2.621	2.573	2.459
Dotaties aan reserves (lasten)	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	-1.214	-67	-65	-64	-63
Resultaat	4.983	2.000	2.560	2.556	2.509	2.396

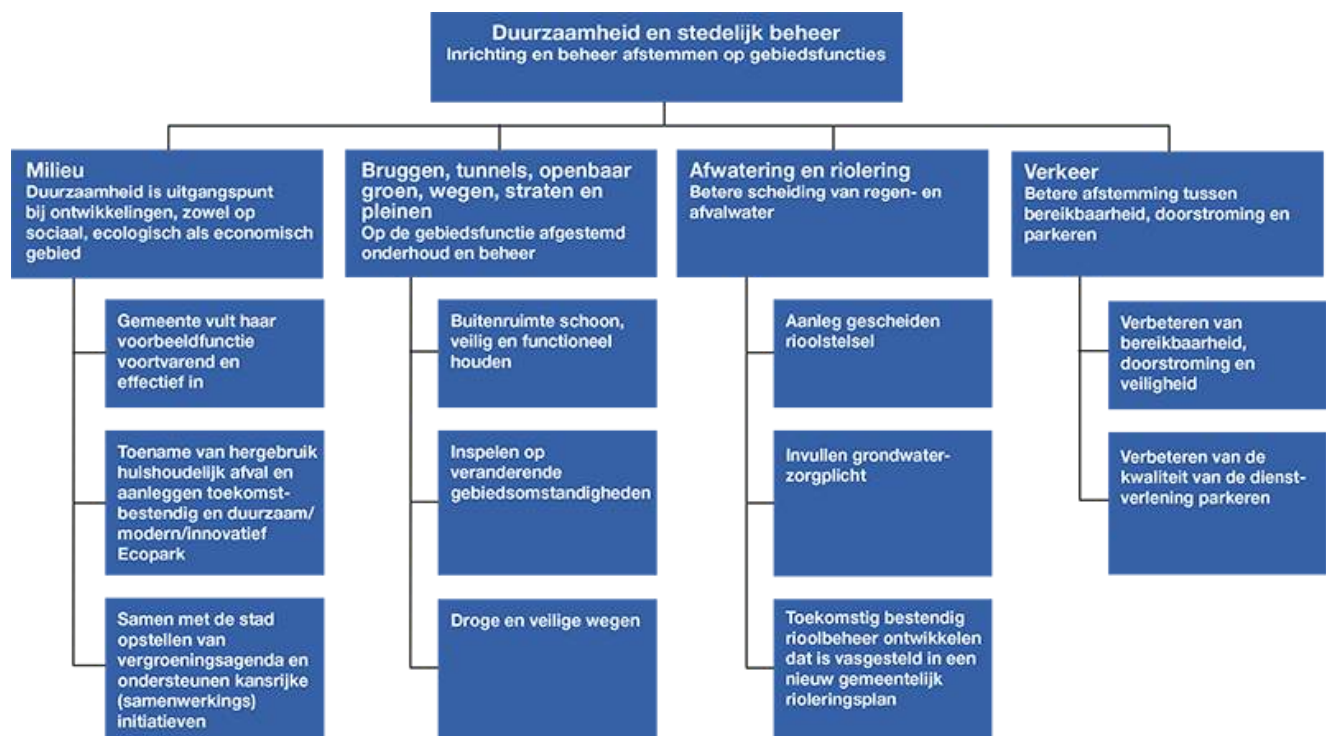
3.5.3.2 Toelichting op de exploitatie

Uit de Kadernota 2016-2019 en uit de structurele afwijkingen bij het 2e ijkmoment 2015 zijn de volgende mutaties opgenomen (+ = nadeel, - = voordeel):

Productgroep	Maatregel	2016	2017	2018	2019
Ruimtelijke ordening	Verkoop erfpachtsgronden	1	1	1	1
Wonen	Funderingsherstel - verstrekte leningen	-2	-2	0	0
Wonen	Verkoop pand Johan de Wittlaan 31 aan Leger des Heils	12	12	12	12
	Totaal mutaties 2e ijkmoment	11	11	13	13
Algemeen	Financieringsfunctie/kapitaallasten	0	-65	-65	-65
Wonen	Wonen boven winkels	90	90	90	0
	Totaal kadernota	90	25	25	-65

3.6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

3.6.1 Wat wil Gouda bereiken?

De doelen die Gouda binnen dit programma nastreeft zijn af te lezen uit de zogenaamde doelenboom die aan het begin van dit programma is opgenomen.

3.6.2 Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Milieu en duurzaamheid

Duurzaamheid is een maatschappelijke realiteit. De noodzaak om bij alle ontwikkelingen de balans te zoeken tussen mens, milieu en economie is door veel partijen onderschreven en in praktijk gebracht. De gemeente heeft richting haar inwoners en ondernemers een voorbeeldrol als het gaat om duurzaamheid en de stad heeft eveneens de ambitie om ook de komende jaren tot de meest duurzame gemeenten van Nederland te behoren. Samen met de stad krijgt dit thema steeds verder gestalte. Zo krijgt de Goudse maatschappelijke vergroeningsagenda concreet vorm samen met inwoners, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties. Voor vergroeningsprojecten is budget beschikbaar op basis van cofinanciering. Ook neemt het college samen met de gemeenteraad duurzaamheid nu systematisch mee bij relevante beslissingen.

Door deze inspanningen lukt het de inventiviteit in de stad te mobiliseren zodat duurzaamheid uitgangspunt is bij alle ontwikkelingen, zowel sociaal, ecologisch als economisch.

De gemeente vult haar voorbeeldfunctie voortvarend en effectief in

- Duurzaam inkopen: duurzaamheidseisen zijn onderdeel van alle fasen van het inkoopproces.
- CO₂ neutrale organisatie: zonnepanelen op gemeentelijke daken en zorgen er door besparing en compensatie voor dat onze organisatie CO₂ neutraal draait.
- Scooters van de gemeente zijn elektrisch, auto's rijden op groen gas (CNG) en we stimuleren medewerkers om de fiets te gebruiken.
- Faciliteren van duurzame mobiliteit in de stad door onder andere elektrisch rijden te stimuleren.
- Samen met bedrijven geeft het Duurzaamheids Platform Gouda (DPG) nieuwe impulsen aan duurzame ontwikkeling.
- In samenwerking met de leverancier is een duurzaam en innovatieve beschoeiing ontwikkeld, vervaardigd uit gerecycled plastic afval.

Toename van hergebruik huishoudelijk afval

Doelstelling is 100 kilo restafval per inwoner per jaar in 2020. In 2016 neemt de gemeenteraad een besluit over de invoering van tariefdifferentiatie in de afvalstoffenheffing. Evenals de keuze van een locatie voor een duurzaam/modern/innovatief Ecopark.

Samen met de stad opstellen van een vergroeningsagenda en ondersteunen kansrijke (samenwerkings-)initiatieven

In Gouda is veel energie aanwezig bij inwoners, bedrijven en organisaties. Deze maatschappelijke betrokkenheid zorgt ervoor dat er veelbelovende combinaties van initiatieven zijn die uitwerking behoeven.

De gemeente draagt faciliterend bij aan de uitwerking van deze initiatieven, zoals bijvoorbeeld:

- Bedrijventerreinen wordt aangeboden de duurzaamheid van terreinen in kaart te brengen door het uitvoeren van een Duurzaamheids Prestatie van de Locatie (DPL)
- De gemeente zet het instrument "duurzaamheidsmakelaar" in: faciliteren van initiatieven op gebied van duurzaamheid door onder andere cofinanciering.
- Bijdragen aan energetische maatregelen binnen de bestaande woningvoorraad, zowel particulier als huurwoningen. Concrete afspraken met woningcorporaties en met relevante partijen succesvolle pilots starten. Ambities op dit gebied zijn verwerkt in de Woonvisie en gaan deel uitmaken van de actualisatie van het Actieprogramma Energie.

Bruggen, tunnels, groen, straten, wegen, pleinen

In 2016 zijn onder meer de volgende projecten in uitvoering:

- Herinrichting Zuidelijke Stempel
- Ophogen Dunantsingel
- Herstel kademuur en herinrichting Kattensingel.
- Vervangen van lichtmasten door nieuwe, deels met duurzame ledverlichting.

Inspelen op veranderende gebiedsomstandigheden

Het gebruik en de functie van de openbare ruimte is aan verandering onderhevig. Daarom is het van belang dat bij verschuivingen of bij aanpassingen in de functie ook aanpassingen in de openbare ruimte of het beheer daarvan plaatsvinden. Ruimte bieden aan initiatieven van bewoners op het vlak van zelfbeheer hoort ook bij een andere kijk op de functie van de openbare ruimte en een andere rol van de gemeente als beheerder.

Droge en veilige wegen

Gouda heeft een sterk zakkende bodem. Deze situatie zorgt voor een kortere levensduur en hoge kosten voor het in stand houden van de infrastructuur en veel overlast voor bewoners. Ophogingen vinden plaats met het doel wegen droog, functioneel en veilig te houden en daarnaast is het de bedoeling bij ophogingen methoden toe te passen die tot een langere

levensduur van de openbare ruimte leiden. Dit verlengt de levensduur van bomen, wegen, riolen en verlichting. Dit is duurzamer, veroorzaakt voor bewoners minder overlast en levert op termijn een kostenbesparing op.

Water en riolering

De zettingsgevoelige ondergrond in Gouda brengt extra uitdagingen met zich mee, zeker op lange termijn. Ook voor het (ondergronds) watersysteem heeft dit enorme impact. Voor het inrichten van een duurzame, klimaatrobuste stedelijke leefomgeving is meer nodig dan het onderhouden en vervangen van de huidige infrastructuur.

Uitdagingen zijn onder andere:

- Het beter omgaan met het beperkte grondoppervlak, met de vierkante en kubieke meters water, met de verouderende, slijtende infrastructuur, met de bijdrage van water aan de volksgezondheid.
- Het beperken van (de kans op) ongewenste situaties, dus van wateroverlast (of wateronderlast) en overstromingen, van zetting en bodemdaling en van de kwetsbaarheid voor klimaatverandering.

De inrichting én het beheer van het stedelijk water maken hier onderdeel van uit. Het is de uitdaging om het proces zó te organiseren dat we gebruik maken van de mogelijkheden die het water biedt, zo nodig met innovatieve technieken of werkwijzen.

Aanleg gescheiden rioolstelsel

Bij rioolvervangingen in bestaand stedelijk gebied voert de gemeente een beleid van het gescheiden houden van schone en vuile waterstromen wanneer dat doelmatig is. Bij inzameling van het afstromende regenwater heeft transport op maaiveldniveau de voorkeur boven ondergrondse systemen. Als dit niet mogelijk of onvoldoende kostenefficiënt is, dan vindt afvalwaterinzameling plaats via een apart transportsysteem naar de afvalwaterzuivering.

Invullen grondwaterzorgplicht

De gemeente levert de inspanning om zoveel mogelijk de grondwaterstand op haar openbaar gebied te beheersen, waarbij geen structurele belemmering ontstaat voor het gebruik van het openbaar terrein en geen structurele grondwateroverlast of -onderlast ontstaat bij bewoners en bedrijven. De gemeente levert daarnaast een bijdrage aan het oplossen en voorkomen van grondwaterproblemen en treft maatregelen in de openbare ruimte, mits dit doelmatig is. Gouda zoekt daartoe ook samenwerking met andere partijen zoals voor de binnenstad, waar onderzoek naar fysieke mogelijkheden plaatsvindt om de uitdagingen rondom grondwaterthema's op te pakken.

Moderniseren van het rioleringsbeheer, vastgelegd in een nieuw gemeentelijk rioleringsplan

Eind 2014 is een nieuw verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vastgesteld voor de periode 2014-2018. De grootschalige aanpak bij vervangingsprojecten, die vaak gepaard gaan met een herinrichting of groot onderhoud, vraagt om een gedegen planvoorbereiding en uitgebreide communicatie met de buurt. Het GRP legt de nadruk op kostenbesparing met het accent op maatregelen die echt noodzakelijk zijn en geen uitstel verdienen. Rioolvervangingsprojecten lopen overeenkomstig planning en budget met aandacht voor innovatiemogelijkheden.

Verkeer en parkeren

De bereikbaarheid naar, vanuit en binnen Gouda is van groot belang voor inwoners, bezoekers en ondernemers. De afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in het verbeteren van deze bereikbaarheid. De doorstroming van het verkeer is verbeterd en er zijn meer parkeerplaatsen bijgekomen. De komende jaren blijft deze inzet van kracht waarbij het actualiseren van het mobiliteitsplan centraal staat.

Verbeteren van bereikbaarheid, doorstroming en veiligheid

Gouda is uitstekend bereikbaar over (snel)weg, spoor en water. Naast de autonome toename van de mobiliteit zetten diverse ruimtelijke ontwikkelingen in en om de stad de bereikbaarheid onder druk. Dit heeft weer grote invloed op de leefbaarheid in de stad en de (economische) ontwikkelingsmogelijkheden van de stad. Het huidige Mobiliteitsplan (2007-2020) kent in 2016 een actualisatie. Aandacht zal dan vooral uitgaan naar de verkeersveiligheid op plaatsen en routes waar zich veel kwetsbare verkeersdeelnemers bevinden. Daarnaast staat de aantrekkelijkheid en het verbeteren van het vestigingsklimaat centraal door de doorstroming voor fiets, OV en auto continue te monitoren en waar mogelijk bij te stellen. Voorbeelden zijn het verbeteren van de verkeersafwikkeling op de Nieuwe Gouwe OZ, verbeteren fietsoversteekbaarheid Oranjeplein en het treffen van maatregelen ter voorkoming van eenzijdige (brom)fietsongevallen.

Verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening parkeren

Gouda is een stad waar bewoners, ondernemers, werknemers, bezoekers nu en in de toekomst goed kunnen parkeren. Om dit zo efficiënt en professioneel mogelijk vorm te geven is gestart met digitaliseren van het parkeren waaronder invoering van belparkeren, digitaal verstrekken van vergunningen en digitale handhaving.

Indicatoren

Voor het monitoren van de doelstellingen van dit programma worden de volgende indicatoren gebruikt:

Omschrijving indicator	Streefwaarde (indien van toepassing)	Evt. (toelichting op) actuele cijfers
Titel Fairtrade gemeente	Behouden titel	
Duurzame inkooptrajecten (in %)	100% vanaf 2015	
Aantal initiatieven waarbij duurzaamheidsmakelaar heeft bemiddeld	Besteding beschikbare middelen	
CO ₂ emissie gemeentelijke organisatie	CO ₂ -neutraal vanaf 2014	Hier wordt sinds 2012 al aan voldaan, door besparing, inzet van duurzame energie en compensatie van de resterende emissies.
CO ₂ emissie stad CO ₂ -neutraal in 2040	In 2016 eerste monitoringsresultaten	
Percentage wegvakken met drooglegging van 20 cm of minder	Max. 7% van het totale wegooppervlak heeft een drooglegging van 20 cm of minder	Genoemd percentage komt overeen met huidige drooglegging, doel is dit handhaven
Uitvoering Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)	Gedurende 4 jaar gemiddeld € 9,5 miljoen besteden aan rioolvervangingsprojecten	Streven is besteding overeenkomstig planning
Minder restafval	100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020	In 2014 is per inwoner 212 kg restafval ingezameld
Ongevallen kwetsbare verkeersdeelnemers	Afname met jaarlijks 10%	Daling binnen jaarlijkse statistieken aantal ongevallen

3.6.3 Wat gaat het kosten?

3.6.3.1 Overzicht exploitatie

Programma 6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015 na wijziging	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
PG Afwatering (blauw)	1.550	1.616	1.573	1.574	1.564	1.563
PG Bruggen en tunnels	2.239	2.302	2.285	2.214	2.213	2.212
PG Milieu	10.271	10.705	10.681	10.791	10.955	11.103
PG Openbaar groen	3.712	3.333	3.234	3.173	3.156	3.146
PG Riolerings (bruin)	9.405	11.626	11.746	13.010	14.587	16.607
PG Verkeer	5.371	5.370	4.954	4.743	4.672	4.603
PG Wegen, straten pleinen	14.106	14.306	14.105	14.636	14.777	15.016
Sub-totaal lasten	46.654	49.258	48.578	50.141	51.923	54.251
Baten						
PG Afwatering (blauw)	-1	0	0	0	0	0
PG Bruggen en tunnels	-71	-100	-100	-100	-100	-100
PG Milieu	-10.288	-10.669	-10.416	-10.510	-10.654	-10.801
PG Openbaar groen	-12	0	0	0	0	0
PG Riolerings (bruin)	-10.936	-12.430	-12.553	-13.828	-15.411	-17.233
PG Verkeer	-5.885	-3.252	-3.195	-3.255	-3.265	-3.312
PG Wegen, straten pleinen	-1.096	-718	-443	-405	-405	-405
Sub-totaal baten	-28.289	-27.168	-26.708	-28.098	-29.836	-31.852
Saldo van baten en lasten	18.365	22.089	21.870	22.042	22.088	22.400
Dotaties aan reserves (lasten)	0	0	31	33	43	70
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-142	-365	-40	-40	-40	-40
Resultaat	18.223	21.724	21.860	22.036	22.091	22.430

3.6.3.2 Toelichting op de exploitatie

Uit de Kadernota 2016-2019 en uit de structurele afwijkingen bij het 2e ijkmoment 2015 zijn de volgende mutaties opgenomen (+ = nadeel, - = voordeel):

Productgroep	Maatregel	2016	2017	2018	2019
Algemeen	Actualisatie CIP	-22	-21	-20	1
Wegen, straten pleinen	Aanpassing dotatie PP	-600	200	200	200
	Totaal mutaties 2e ijkmoment	-622	179	180	201
Algemeen	Financieringsfunctie/kapitaallasten	0	-203	-196	-188
	Totaal kadernota	0	-203	-196	-188

Van de overige verschillen worden de volgende toegelicht.

Op basis van het in december 2014 vastgestelde GRP 2014-2018 zijn in de meerjarenbegroting de baten en de lasten binnen de productgroep riolerings aangepast.

Het batig saldo van de exploitatie Stationsgarage wordt aan de reserve parkeren toegevoegd. De onttrekking aan de reserve parkeren heeft betrekking op de (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten van de uitbreiding van het parkeerterrein.

3.6.3.3 Investerings

Investerings op basis van jaar gereed (bedragen * € 1.000)	2016	2017	2018	2019
Implementatie verbeterplan gescheiden inzameling	96	0	0	0
Investerings wegen grijs	6.816	2.208	1.470	2.214
Riolering	9.500	9.500	9.500	9.500
Uitvoeringsmaatregelen Waterplan	125	0	0	225
Verkeersplannen	0	0	235	0
Vervanging VRI	0	300	280	0
TOTAAL	16.537	12.008	11.485	11.939

3.7 Burgerinitiatieven en publiekszaken

3.7.1 Wat wil Gouda bereiken?

De doelen die Gouda binnen dit programma nastreeft zijn af te lezen uit de zogenaamde doelenboom die aan het begin van dit programma is opgenomen.

3.7.2 Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Burgerinitiatieven/Innovatief Burgerschap

WerkplaatsGouda

Met WerkplaatsGouda daagt Gouda de stad uit om initiatieven te ontwikkelen die goed zijn voor de stad. In 2016 werkt de gemeente langs de twee gekozen sporen: het ondersteunen van initiatieven en het wegnemen van regels en onnodige belemmeringen.

Werkplaatsfonds

In het overgangsjaar 2015 is tijdens twee Werkplaatsbijeenkomsten met de stad gewerkt aan de opzet van een andere werkwijze. In 2016 wordt deze werkwijze verankerd. Het gaat daarbij om een gedeelde visie op innovatief burgerschap, bruikbare werkwijzen en een helder houvast voor gemeentelijke medewerkers van wat innovatief burgerschap van hen vraagt. Een belangrijke pijler is het Werkplaatsfonds dat de financiële ondersteuning van initiatieven voor haar rekening gaat nemen. Essentieel hierbij is dat inwoners zelf invloed krijgen op de besteding van het geld, waarbij zowel stadsbrede evenementen, wijkevenementen als nieuwe initiatieven de ruimte krijgen. In 2016 en verder is jaarlijks € 240.000 beschikbaar voor dit Werkplaatsfonds. Gouda Bruist ontvangt een budget voor onderhoud en ontwikkeling van het digitale platform van € 9.000 per jaar. Op dit moment van schrijven is de precieze invulling van het Werkplaatsfonds nog niet bekend. In de ijkmomenten 2016 volgt nadere informatie.

GA-team

Naast financiële ondersteuning gaat het ook om ambtelijke ondersteuning van vrijwilligers en ondernemers. Kennis delen, de juiste partners aan elkaar verbinden, leren van elkaar (en van elkaars fouten) zijn daarbij belangrijke kernwoorden. Het gemeentelijke GA-team begeleidt het veranderingsproces binnen de gemeente Gouda. De gemeente wordt meer partner in een breder netwerk van actoren en moet de kunst van het loslaten leren. Gouda vraagt ambtenaren mee te werken aan initiatieven vanuit de stad in plaats van zelf het initiatief te nemen en de inwoners erbij te betrekken. Dit vraagt om een andere werkhouding en werkwijze. Om de nieuwe werkwijze te implementeren, maar ook de dilemma's en vraagstukken inzichtelijk te maken, is binnen de gemeente een GA-team gestart. GA staat voor Goudse Ambassadeurs, maar heeft ook een aansporende en actieve betekenis: "Ik GA ervoor om bewonersinitiatieven verder te helpen!". Er is voor de ambassadeursrol gekozen, zodat collega's vanuit hun eigen werk andere collega's kunnen inspireren en enthousiasmeren over deze nieuwe werkwijze. Het is niet een werkwijze die 'erbij' gedaan moet worden, maar 'in plaats van'. Deelname aan het GA-team is vrijwillig en vanuit eigen initiatief. Het element 'leren van elkaar' is een belangrijke pijler in de toerusting en coaching.

Wijkteams en programmatisch werken in drie gebieden

De wijkteams vervullen een belangrijke rol in de wijken bij het samenbrengen en ondersteunen van initiatiefnemers, het adviesrecht (consultatie en terugkoppeling) en de communicatie van de gemeente naar de wijk en vice versa. Om deze rol invulling te geven is een bepaalde mate van organisatie en communicatie vereist. Daarvoor ontvangen de wijkteams jaarlijks een bedrag van € 3.000 per wijkteam voor organisatie- en communicatiekosten. Het programmatisch werken wordt nader vorm gegeven in de (drie) gebieden. Veel wijkteams spelen een rol in het sociaal domein en de zorg voor elkaar op buurtniveau. Ook deze invulling komt nader aan de orde in de ijkmomenten in 2016.

Indicatoren

Voor het monitoren van de doelstellingen van dit programma wordt de volgende indicator gebruikt:

- Uitputting fonds burgerinitiatieven/ € 240.000 per jaar

Publiekszaken

Betere dienstverlening

Gemeente Gouda past haar dienstverlening aan de behoefte van de klant aan en organiseert de frontoffice meer als een bedrijf. Zij meet de klanttevredenheid en monitort klantbehoefte, -gedrag en -sentiment.

KTO

Het nieuwe klanttevredenheidsonderzoek (KTO) levert naast de 'koude' score op tevredenheid ook inzicht in de achtergronden daarvan. Dit is van grote waarde voor het verbeteren van de dienstverlening.

Voor het monitoren van de doelstellingen van dit programma worden de volgende indicatoren gebruikt:

Omschrijving indicator	Streefwaarde	Toelichting op actuele cijfers
Klanttevredenheid	8	Op dit moment een 7.1
Aantal telefonische contacten	Vermindering oplopend tot ca 20% in 2018/2019	Meer digitale dienstverlening, minder fouten en verdere professionalisering van de dienstverlening leidt tot vermindering van het aantal telefonische contacten

Antwoord©

Het jaar 2016 staat in het teken van het creëren van één centraal aanspreekpunt voor de vragen van de klant: 1 telefoonnummer, 1 postbus, 1 publieksbalie, 1 website dus ook 1 e-mailadres. Daarnaast wordt dit jaar gebruikt om de omslag te maken naar een volwaardige frontoffice.

Het uitgangspunt is dat vragen van burgers, bedrijven en instellingen (de klant) die kunnen worden afgehandeld door het Klantcontactcentrum (KCC), ook moeten worden afgehandeld door het KCC. Doelstelling hierbij is dat in 2016 60% van de klantcontacten wordt afgehandeld door het KCC. Daarom wordt de dienstverlening verder gedigitaliseerd.

De komende jaren is de volgende ontwikkeling te zien:

	2016	2017	2018	2019
Totaal aantal telefoontjes	225.000	205.000	195.000	185.000
% via KCC / % FTR*	60/60	65/70	70/75	75/80
% Overige organisatie	40	35	30	25

*FTR staat voor "First time right" en betekent dat het gesprek volledig en met de juiste informatie in het KCC wordt afgehandeld.

Geheugen van Gouda

Om één antwoord te kunnen geven, onafhankelijk van het kanaal en de medewerker, is het nodig dat informatie centraal beschikbaar is en processen helder en transparant zijn.

Via het Geheugen van Gouda richt de gemeente een centraal organisatiegeheugen in. In 2016 wordt het aangeschafte klantcontact- en zaakstelsel verder geïmplementeerd en uitgerold. Begin 2016 stapt het KCC over op het nieuwe systeem. Er komt betere informatievoorziening over de status van vragen en aanvragen van de klant en de digitale archieven zijn beter op orde. Zo werkt gemeente Gouda ook in 2016 aan de [Goudse Servicecode](#)

Actief informeren

De gemeente is pro-actief, zoekt (persoonlijk) contact met burgers, bedrijven en instellingen en gebruikt hiervoor verschillende communicatiemiddelen naar gelang het te bereiken doel, type en grootte van de doelgroep. Hierbij spelen de social media in toenemende mate een rol van betekenis. Om de inwoners transparant te informeren over de gemeentelijke werkzaamheden en bereikte resultaten wordt aan de programmabegroting en de jaarstukken ook een You-tube film gekoppeld.

3.7.3 Wat gaat het kosten?

3.7.3.1 Overzicht exploitatie

Programma 7: Burgerinitiatieven en publiekszaken

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015 na wijziging	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
PG Burgerinitiatieven	1.107	869	877	867	831	830
PG Publiekszaken	2.480	3.058	2.954	3.101	2.875	2.777
Sub-totaal lasten	3.587	3.927	3.831	3.968	3.706	3.607
Baten						
PG Burgerinitiatieven	0	0	0	0	0	0
PG Publiekszaken	-1.267	-1.395	-1.450	-1.615	-1.449	-1.260
Sub-totaal baten	-1.267	-1.395	-1.450	-1.615	-1.449	-1.260
Saldo van baten en lasten	2.320	2.532	2.381	2.353	2.257	2.347
Dotaties aan reserves (lasten)	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	0	0	0	0	0
Resultaat	2.320	2.532	2.381	2.353	2.257	2.347

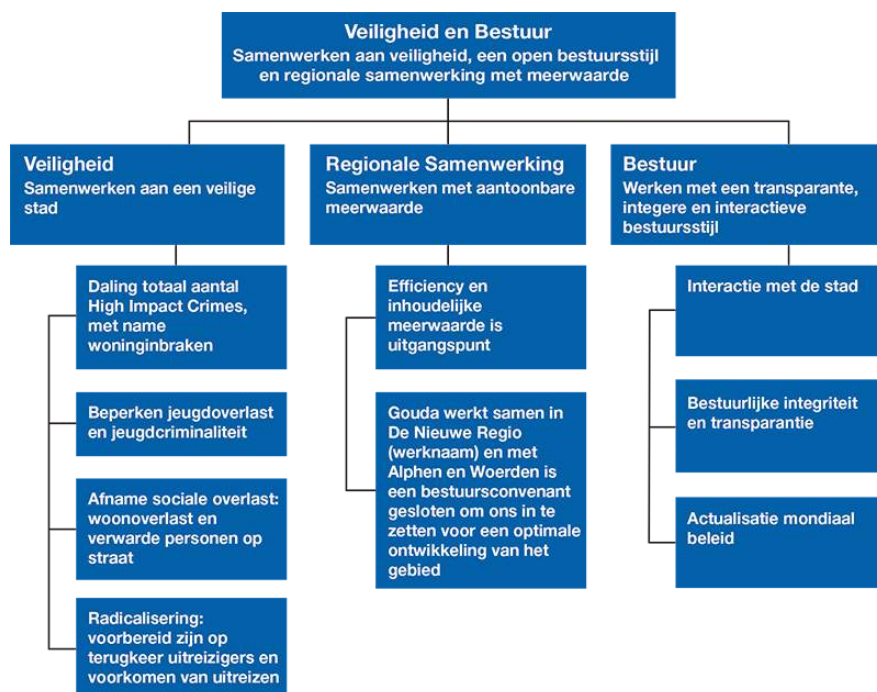
3.7.3.2 Toelichting op de exploitatie

Uit de Kadernota 2016-2019 en uit de structurele afwijkingen bij het 2e ijkmoment 2015 zijn de volgende mutaties opgenomen (+ = nadeel, - = voordeel):

Productgroep	Maatregel	2016	2017	2018	2019
Publiekszaken	Publiekszaken (rijbewijzen, paspoorten ed)	70	70	70	178
	Totaal mutaties 2e ijkmoment	70	70	70	178

3.8 Veiligheid en bestuur

3.8.1 Wat wil Gouda bereiken?

De doelen die Gouda binnen dit programma nastreeft zijn af te lezen uit de zogenaamde doelenboom die aan het begin van dit programma is opgenomen.

3.8.2 Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Veiligheid

In de [Kadernota Veiligheid](#) is gekozen voor de aanpak van de volgende prioriteiten.

1. *High impact crime: woninginbraken*

Inzet op daling van het hoge aantal inbraken en stimuleren van preventieve maatregelen. Woninginbraak is een high impact crime omdat de weerslag op bewoners die hier slachtoffer van worden groot is.

De inzet op afname van het aantal woninginbraken heeft bij de veiligheidspartners de hoogste prioriteit. De aanpak moet intensiever (of op onderdelen anders of slimmer) om de negatieve trend te buigen.

De aanpak richt zich op 3 sporen: het aanpakken van daders, het weerbaar maken van potentiële slachtoffers en het verbeteren van de fysieke woonomgeving. Om de pakkans te vergroten roept de politie burgers op om alert te zijn en verdachte situaties onmiddellijk via 112 te melden. Veelplegers worden in de gaten gehouden. Preventief stuurt de gemeente brieven naar omwonenden van een inbraakadres, met daarin adviezen om bepaalde maatregelen te nemen. Op de veiligheidsavonden die in de wijken gehouden worden ligt de nadruk ook op preventie en wordt met een schouw de openbare ruimte gecontroleerd op bijv. het verlichtingsniveau (ook van poorten) en overhangend groen.

2. *Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit*

Door te kijken naar het verhaal achter de cijfers proberen we de jeugdoverlast en haar veroorzakers aan te pakken. Goede analyse van hoe de groepen en haar leden zich tot elkaar verhouden moet hierbij leiden tot het beperken van de overlast voor bewoners. Hierbij wordt ook de inzet van bestuurlijke maatregelen en/of tijdelijk cameratoezicht benut. De stadsmarinier en het jongerenwerk investeren in relaties met de jongeren. De aansluiting van Veiligheid op de zorgstructuur krijgt in 2016 nader vorm. Het sociaal team jeugd vormt hierin de spil.

Het aantal meldingen jeugdoverlast bij de politie is in Gouda relatief hoog. De ambitie met betrekking tot het aantal meldingen is om dit in de periode tot 2018 jaarlijks met 5% te laten dalen. Niet omdat we willen dat bewoners minder gaan melden, wel omdat er minder sprake is van overlastgevend gedrag op straat.

De jeugdcriminaliteit wordt aangepakt via de Top60 en het Veiligheidshuis. De doelstelling hierbij is om het recidivecijfer van jongeren te laten afnemen. Het verband tussen de Top60 en drugscriminaliteit wordt zichtbaarder en hier wordt dan ook op ingezet, onder andere in samenwerking met de gemeente Rotterdam.

3. *Sociale overlast*

In 2016 werken we aan het verbeteren van de integrale aanpak woonoverlast en het tegengaan van overlast door verwarde personen op straat. Deze zaken kosten op dit moment veel capaciteit van de politie en gemeente.

Via het meldpunt Zorg en Overlast worden meldingen behandeld en wordt de actie gecoördineerd rondom de zorg voor een persoon. Vanuit Veiligheid wordt met name ingestoken op de overlast voor de omgeving. De samenwerking en afstemming hiertussen moet verder worden verbeterd voor een echt integrale aanpak. De districtcolleges Alphen aan den Rijn-Gouda en Leiden-Bollenstreek hebben opdracht gegeven tot ontwikkeling van een regionale aanpak in de komende anderhalf jaar (tot medio 2016). Gedacht wordt o.a. aan een regionale crisisdienst en een opvangmogelijkheid in de regio. Gouda neemt op bestuurlijk en ambtelijk niveau deel aan de stuurgroep en projectgroep.

Het aantal meldingen rondom burenruzie en overlastgevende personen is de afgelopen jaren explosief gestegen. De ambitie is om beide categorieën met 5% per jaar te laten dalen. Hiertoe wordt o.a. buurtbemiddeling ingezet. Zij bemiddelen en leren burgers die conflicten met burens hebben met enige ondersteuning deze op te lossen.

4. *Radicalisering*

Voorbereid zijn op terugkeer Syriëgangers en voorkomen van verdere radicalisering.

Het onderwerp Radicalisering-Jihadisme is ook in Gouda een belangrijk onderwerp geworden. De zorg is dat een groep geradicaliseerde mensen zich afkeert van de samenleving dan wel geweld tegen die samenleving gebruikt. Dit onderwerp is lastig in cijfers te vatten. Het is wel duidelijk dat er mensen zijn die vatbaar zijn voor radicalisering, geradicaliseerd zijn dan wel in Syrië zitten en de strijd indirect ondersteunen.

De Goudse aanpak sluit aan op het nationaal actieplan en is gericht op het voorkomen dat mensen daadwerkelijk afreizen en voorbereid te zijn op terugkeer van degenen die wel gegaan zijn.

Naast deze vier onderwerpen die geprioriteerd zijn en de komende jaren de meeste aandacht krijgen, worden er ook de reguliere wettelijke taken uitgevoerd, vaak in regionale samenwerkingsverbanden op het gebied van veiligheid voor de gemeenten. Ook beschikt de gemeente over een instrumentarium (de zgn. burgemeestersbevoegdheden) dat ingezet wordt indien daar aanleiding toe is.

Wat betreft Toezicht en Handhaving wordt de samenwerking tussen wijkagenten en toezichthouders nader geïntensiveerd in de gebieden.

Regionale samenwerking

Om een vitale stad te blijven, is Gouda gebaat bij een sterke positie van de regio.

De discussie over de vorm van de Regio Midden-Holland is afgerond in 2015. Het college zal zich in 2016 ervoor inzetten om de samenwerking in Regio Midden-Holland inhoudelijk verder invulling te geven en daarmee te versterken. Zie voor nadere informatie over Regio Midden-Holland de paragraaf over verbonden partijen.

Regionale samenwerking vindt tevens plaats in de Zuidvleugel. De samenwerking in de Zuidvleugel is gericht op economische ontwikkeling en het behouden van een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. De regionale samenwerking in de Zuidvleugel zal worden gecontinueerd en het college zal de positie van Gouda in deze samenwerking versterken.

De samenwerking zoals vastgelegd in het convenant tussen de regio en de gemeenten Alphen en Woerden zal ook worden gecontinueerd. Deze samenwerking is georganiseerd rondom drie bestuurlijke tafels: Infra en bodem, Groene Hart Werkt! en Vrije tijd, Water en Groen. Op basis van strategische samenwerkingsagenda's per bestuurlijke tafel worden concrete icoonprojecten benoemd. Aan de hand van deze icoonprojecten zal de lobby worden geïntensiveerd. De komende jaren wil de gemeente zichtbare voortgang bereiken uitgaande van de in het convenant Alphen, Woerden, Gouda omschreven doelstellingen.

G32

De G32 is een netwerk van 37 grote steden gericht op gezamenlijke belangenbehartiging en kennisdeling. De gemeente Gouda maakt hier onderdeel van uit. Onderwerpen die in 2016 prominent op de agenda van de G32 staan, zijn onder meer de voorbereidingen voor de invoering van de Omgevingswet, het vervolg van Agenda Stad en de financiële ontwikkelingen bij grote steden. In 2016 zal de G32 onder meer de inzet voor de kabinetsformatie namens de grote steden bepalen.

Indicatoren

Voor het monitoren van de doelstellingen van dit programma worden de volgende indicatoren gebruikt:

Omschrijving indicator	Streefwaarde (indien van toepassing)	Evt. (toelichting op) actuele cijfers
Afname aantal woninginbraken	-10% per jaar	Ten opzichte van 2014 was de afname in het 1 ^e halfjaar 2015 -22%
Afname aantal HIC's (High Impact crimes: woninginbraken, Overvallen, geweld, straatroof)	-5% per jaar	Ten opzichte van 2014 was de afname in het 1 ^e half jaar 2015 -23%
Afname aantal meldingen jeugdoverlast	-5% per jaar	Ten opzichte van 2014 was de afname in het 1 ^e half jaar 2015 +6%
Afname aantal meldingen gestoord/ Overspannen persoon	-5% per jaar	Ten opzichte van 2014 was de afname in het 1 ^e half jaar 2015 +13%
Afname aantal meldingen Burenruzie en conflictbemiddeling	-5% per jaar	Ten opzichte van 2014 was de afname in het 1 ^e half jaar 2015 -7%

3.8.3 Wat gaat het kosten?

3.8.3.1 Overzicht exploitatie

Programma 8: Veiligheid en bestuur

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015 na wijziging	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
PG Bestuur	6.966	6.169	5.953	5.638	5.464	5.461
PG Regionaal beleid	831	794	705	725	717	705
PG Veiligheid	8.947	9.115	8.809	8.436	8.064	8.042
Sub-totaal lasten	16.744	16.077	15.467	14.799	14.245	14.208
Baten						
PG Bestuur	-78	-33	0	0	0	0
PG Regionaal beleid	-44	0	0	0	0	0
PG Veiligheid	-195	-119	-120	-120	-120	-120
Sub-totaal baten	-317	-152	-120	-120	-120	-120
Saldo van baten en lasten	16.427	15.926	15.348	14.680	14.126	14.089
Dotaties aan reserves (lasten)	0	173	0	0	0	0

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015 na wijziging	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	-1.029	-202	0	0	0
Resultaat	16.427	15.070	15.145	14.680	14.126	14.089

3.8.3.2 Toelichting op de exploitatie

Uit de Kadernota 2016-2019 en uit de structurele afwijkingen bij het 2e ijkmoment 2015 zijn de volgende mutaties opgenomen (+ = nadeel, - = voordeel):

Productgroep	Maatregel	2016	2017	2018	2019
Algemeen	Actualisatie CIP	24	-1	-1	-1
Bestuur	Griffie en Raad	30	10	10	10
Veiligheid	Brandkranen	15	15	15	15
	Totaal mutaties 2e ijkmoment	69	24	24	24

3.9 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

3.9.1 Inleiding

Algemene dekkingsmiddelen zijn gelden die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Voorbeelden zijn de uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten van gemeentelijke belastingen (OZB, precariobelasting etc.). Dit is anders dan bijvoorbeeld het rioolrecht of doeluitkeringen van het Rijk, waar baten en lasten direct aan elkaar zijn gekoppeld. De omvang van de algemene dekkingsmiddelen en de toelichting daarop worden in dit verplichte overzicht gepresenteerd. Ook de posten voor onvoorziene uitgaven en onverdeelde lasten zijn hierin opgenomen. Binnen de algemene dekkingsmiddelen wordt geen directe koppeling gelegd tussen middelen en doelstellingen. Daarom bevat dit onderdeel van de begroting geen overzicht met indicatoren.

3.9.2 Wat gaat het opleveren?

3.9.2.1 Overzicht exploitatie

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015 na wijziging	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
PG Algemene baten en lasten	1.634	1.763	3.701	3.045	4.834	6.481
PG Dividenden en gemeentegaranties	89	49	47	42	42	42
PG Lokale heffingen	1.286	1.194	1.179	1.179	1.180	1.172
PG Saldo financieringsfunctie	136	174	231	292	304	219
Sub-totaal lasten	3.145	3.180	5.158	4.558	6.359	7.914
Baten						
PG Algemene baten en lasten	-50	0	0	0	0	0
PG Algemene uitkering	-89.394	-140.434	-140.944	-138.451	-137.697	-138.322
PG Dividenden en gemeentegaranties	-210	-409	-142	-141	-140	-139
PG Lokale heffingen	-17.667	-18.710	-18.133	-18.297	-18.463	-18.558
PG Saldo financieringsfunctie	-5.038	-5.448	-6.045	-3.348	-3.574	-3.332
Sub-totaal baten	-112.360	-165.001	-165.264	-160.237	-159.875	-160.352
Saldo van baten en lasten	-109.215	-161.821	-160.107	-155.679	-153.516	-152.438
Dotaties aan reserves (lasten)	2.950	750	750	1.620	2.522	2.272
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-820	-762	-762	-620	-522	-522
Resultaat	-107.085	-161.834	-160.119	-154.679	-151.516	-150.688

3.9.2.2 Toelichting op de exploitatie

Uit de Kadernota 2016-2019 en uit de structurele afwijkingen bij het 2e ijkmoment 2015 zijn de volgende mutaties opgenomen (+ = nadeel, - = voordeel):

Productgroep	Maatregel	2016	2017	2018	2019
Algemene baten en lasten	Cameratoezicht	70	70	70	70
Algemene baten en lasten	E-boeken	34	34	34	34
Algemene baten en lasten	FPU-budget 2016	-120	0	0	0
Algemene baten en lasten	Publiekszaken (rijbewijzen, paspoorten ed)	-70	-70	-70	-70
Algemene baten en lasten	Kasritme versterking weerstandsvermogen	-250	-500	500	250
	Totaal mutaties 2e ijkmoment	-336	-466	534	284
Saldo financieringsfunctie	Financieringsfunctie/kapitaallasten	-750	936	677	223
Saldo financieringsfunctie	Onderwijshuisvesting	0	-339	-397	-376
	Totaal kadernota	-750	597	280	-153

Van de overige verschillen worden de volgende toegelicht.

De verschillen tussen de opvolgende jaren binnen de productgroep Algemene baten en lasten worden hierna uitgebreid toegelicht.

De afname van de inkomsten uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt voor het grootste deel veroorzaakt door de integratieuitkering sociaal domein (voor de drie decentralisaties per 1 januari 2015). De afname is taakstellend verwerkt in de begroting conform de uitgangspunten in het coalitieakkoord en heeft zodoende geen invloed op het begrotingsaldo. In het onderdeel financiële begroting zijn de gevolgen van de mei- en de septembercirculaire uitgebreid toegelicht.

De baten binnen de productgroep Dividenden en gemeentegaranties zijn in 2015 incidenteel hoger (€ 259.000) als gevolg van de restitutie van de gemeentelijke bijdrage over 2014 aan de BSGR.

De FPU-regeling was een aflopende prepensioenregeling en is per 1 januari 2015 beëindigd. Hierdoor is geen gemeentelijk aandeel meer verschuldigd en valt een budget van € 120.000 vrij. Voor 2015 en 2016 wordt voorgesteld dit budget in te zetten als maatregel ter dekking van de financiële tegenvaller in die jaren uit de meicirculaire 2015. Voorgesteld wordt het bedrag vanaf 2017 te benutten ten behoeve van de gevolgen van de taakstelling op personeel. In 2017 zal het bedrag worden toegevoegd aan de reserve organisatie-ontwikkeling voor eventuele regeling (generatiepact) of maatwerkafspraken met medewerkers. Vanaf 2018 wordt voorgesteld een bedrag van € 98.000 te benutten voor de nog niet toebedeelde taakstelling op personeel BMB4 en het restant toe te voegen aan de reserve organisatie-ontwikkeling.

3.9.2.3 Investeringsen

Investeringsen op basis van jaar gereed (bedragen * € 1.000)	2016	2017	2018	2019
Automatisering	1.050	1.900	1.050	1.250
Huisvesting	55	60	0	0
TOTAAL	1.105	1.960	1.050	1.250

3.9.2.4 Algemene baten en lasten

De algemene baten en lasten bestaan uit posten voor:

1. onvoorzien
2. stelposten
3. saldo bedrijfsvoering
4. organisatieontwikkelingen

1. Onvoorzien

Wettelijk is voorgeschreven dat in de programmabegroting een post voor onvoorziene uitgaven is opgenomen. Er zijn geen voorschriften, of normen, over de omvang hiervan. Het is aan de raad om aan te geven welke omvang zij nodig acht. De raming voor 2016 bedraagt € 151.000. Dit is het totaalbedrag dat beschikbaar is voor alle programma's tezamen. Gebruik ervan is alleen onder voorwaarden toegestaan.

2. Stelposten

In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de belangrijkste stelposten die in het meerjarenperspectief zijn opgenomen. Een positief bedrag betekent nog te bestemmen. Een negatief bedrag betekent een nog te realiseren bezuiniging c.q. taakstelling.

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stelpost begrotingsevenwicht	806	651	2.207	3.375
Stelpost loon- en prijscompensatie	0	432	888	1.320
Restant taakstelling plafond indexering subsidiestaat	0	-100	-200	-200
Stelpost taakmutaties algemene uitkering	848	745	754	762
Stelpost uitbreiding Westergouwe	0	-11	258	280
Restant taakstelling brede sociale domein	0	-230	-230	-230
Restant taakstelling verbonden partijen	-3	87	-160	-139
Totaal	1.651	1.574	3.516	5.158

Stelpost begrotingsevenwicht

Ofschoon de programmabegroting formeel sluit met een saldo van 0, is het feitelijke begrotingsaldo geraamd op een afzonderlijke post binnen de begroting: de stelpost begrotingsevenwicht. Het begrotingssaldo loopt op van € 806.000 in 2016 naar bijna € 3,4 miljoen in 2019. In het hoofdstuk Financiële begroting is een uiteenzetting opgenomen over de wijze waarop dit saldo is ontstaan. Het bedrag is vrij aanwendbaar voor het opvangen van eventuele onvoorziene ontwikkelingen of de risico's die werkelijkheid worden.

Stelposten loon- en prijscompensatie

De inkomsten uit het gemeentefonds zijn weergegeven in zogenaamde lopende prijzen (inclusief cumulatieve loon- en prijsstijgingen). In principe worden de loon- en prijsgevoelige budgetten in de begroting verhoogd met de inflatie van de algemene uitkering (pBBP) conform de cijfers uit de meicirculaire. Voor 2016 gaat het om 0,8%. Zie ook het onderdeel Grondslagen in het hoofdstuk Financiële begroting. De loon- en prijscompensatie voor 2016 is in deze begroting verdeeld. De geraamde bedragen voor 2017 en verder blijven beschikbaar voor latere aanwending. Deze post moet in samenhang worden gezien met de restant taakstelling uit de Kadernota en Programmabegroting 2015-2018 met betrekking tot het hanteren van plafonds voor indexering van de gesubsidieerde instellingen vanaf 2016.

Stelpost taakmutaties algemene uitkering

De taakmutaties die genoemd worden in circulaire van het gemeentefonds worden in afwachting van nadere inhoudelijke en financiële onderbouwing geraamd op een afzonderlijke post in de begroting. Voor 2016 en verder moeten de middelen voor armoede- en schuldenbeleid (€ 366.000) en een verhoging van de integratieuitkering Wmo (€ 355.000 vanaf

2017) nog worden bestemd. Daarnaast is in 2016 nog € 306.000 beschikbaar op grond van de decentralisatie-uitkering huishoudelijke hulp toelage (meicirculaire 2015).

Stelpost uitbreiding Westergouwe

In de ramingen van de algemene uitkering uit het gemeentefonds en van de OZB is rekening gehouden met de nieuwbouw in Westergouwe. Deze financiële gevolgen worden gecompenseerd door een stelpost aan de lastenkant voor hetzelfde bedrag, waardoor een budgettair neutraal effect voor het meerjarenperspectief ontstaat.

Restant taakstelling brede sociale domein

Een deel van de te realiseren bezuiniging op het brede sociale domein uit de Kadernota en Programmabegroting 2015-2018 is nog niet toegewezen aan de programma's.

Restant taakstelling verbonden partijen

Het restant van de taakstelling voor de gemeenschappelijke regelingen uit de Kadernota en Programmabegroting 2015-2018 is nog niet toegewezen aan de programma's.

3. Saldo bedrijfsvoering

De baten en lasten die samenhangen met de bedrijfsvoering van de afzonderlijke organisatieonderdelen, worden op specifieke kostenplaatsen tot uitdrukking gebracht. Via een toerekeningsmethode worden deze aan kostendragers (producten en programma's) toegerekend. Een gedeelte van de toerekening belandt op een post binnen Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

4. Organisatieontwikkelingen

Dit betreft de kosten van reeds in gang gezette en toekomstige organisatieontwikkelingen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om kosten van bovenformatief personeel en kosten die verband houden met het uitplaatsen van gemeentelijke taken. Deze kosten worden gedekt uit de reserve organisatieontwikkeling. Jaarlijks wordt hiervoor € 500.000 begroot. Evenals in 2015 zijn in 2016 de begrote kosten hoger als gevolg van de verwachte extra kosten van reeds lopende bezuinigingen op personeel.

3.9.2.5 Algemene uitkering

De raming van de algemene uitkering voor 2016 en volgende jaren is gebaseerd op de circulaire gemeentefonds van september 2015.

3.9.2.6 Dividenden en gemeentegaranties

Geraamd worden de kapitaallasten (rentelasten) voor deelnemingen in het aandelenkapitaal van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Cyclus N.V. en Oasen. De baten bestaan uit dividend op de aandelen BNG en Cyclus. Oasen keert geen dividend uit. Naast dividend worden op deze posten ook eventuele beleggingsresultaten verantwoord.

3.9.2.7 Lokale heffingen

Aan de lastenkant worden de kosten geraamd voor het kunnen innen van de opgelegde belastingen, de zogenaamde perceptiekosten. Feitelijk zijn dit alle personele en materiële kosten die verband houden met de oplegging, inning, afhandeling bezwaarschriften etc. van de gemeentelijke belastingen. Tevens is rekening gehouden met de kosten van de uitvoering van de wet WOZ. Deze wet draagt de gemeente op om jaarlijks de waarderingsgrondslagen van alle onroerende zaken in de gemeente vast te stellen en om taxaties van nieuwe objecten of hertaxaties te plegen. Aan de batenkant worden de opbrengsten geraamd van de gemeentelijke belastingen die geen directe relatie hebben met een gemeentelijke taak. De besteding is dus niet geoormerkt voor kosten van die producten. Voorbeelden daarvan zijn de onroerende zaakbelasting, de hondenbelasting en de precariobelasting. De riool- en reinigingsheffing horen niet in deze categorie en worden daarom in de betreffende programma's verantwoord.

3.9.2.8 Saldo financieringsfunctie

Binnen deze productgroep zijn verschillende kapitaallasten verwerkt:

- over in het verleden betaalde boeterenten als gevolg van vervroegde aflossingen van opgenomen langlopende geldleningen (die vervolgens weer tegen profijtlijker voorwaarden werden hergefinancierd),
- over een in 2005 gepleegde investering in een renteverzekering (cappremie) alsmede
- over de in het kader van het financieringsarrangement Westergouwe verstrekte geldleningen.

De baten op de geldleningen en uitzettingen worden gevormd door het interne financieringsresultaat. Dit laatste is het voordelige verschil tussen enerzijds de te betalen rentelasten gesaldeerd met de ontvangen rentebaten en anderzijds de rente welke wordt doorberekend aan de producten, de investeringen en de grondexploitaties. De rentelasten vinden hun oorsprong in de opgenomen kort- en langlopende geldleningen, de rentebaten in de uitgezette middelen.

4. Beleidsbegroting: paragrafen

4.1 Lokale heffingen

4.1.1 Inleiding

Het lokale belastingbeleid voor het nieuwe begrotingsjaar wordt hieronder beschreven. De consequenties ervan worden nader uitgewerkt in het belastingvoorstel dat in de raadsvergadering van december wordt behandeld.

4.1.2 Beleidswijziging

De uitgangspunten voor de tarieven komen uit het Coalitieakkoord 2014-2018. De gemeenteraad stelt de uiteindelijke tarieven vast in december 2015. Voor 2016 zijn geen beleidswijzigingen voorzien. De huidige OZB-systematiek blijft gehandhaafd zoals al in de Kadernota 2016-2019 is voorgesteld.

4.1.3 Opbrengst gemeentelijke heffingen in 2016

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De OZB-raming is verhoogd met het inflatiepercentage van 0,8% (prijsontwikkeling Bruto Binnenlands Product zoals opgenomen in de circulaire Gemeentefonds mei 2015). Zonder andere ontwikkelingen betekent dit voor de objecten die de gemiddelde waarde-ontwikkeling volgen dat de OZB-aanslag 2016 eveneens met ongeveer 0,8% stijgt. Door diverse oorzaken (onder andere inbreidingsprojecten, bestandsverfijningen) is de totale WOZ-waarde gestegen. Dit biedt de mogelijkheid om met behoud van de in de begroting opgenomen raming de tarieven met circa 3,2% te verlagen in plaats van met 0,8% te verhogen. Bij het belastingvoorstel 2016 zal een en ander nader worden uitgewerkt. Hierbij zullen de werkelijke OZB-tarieven 2016 nog worden gecorrigeerd op basis van de hertaxatie met als peildatum 1 januari 2015.

Reinigingsheffingen, rioolheffingen en marktgelden

De reinigingsheffingen worden bepaald op basis van actuele berekeningen in relatie tot kostendekkende tarieven. Door gebruik te maken van een onttrekking aan de Voorziening verwerking afvalstoffen zullen de tarieven naar verwachting stijgen met het inflatiepercentage van 0,8% of iets daarboven.

In 2014 heeft de raad besloten tot een nieuwe en toekomstbestendige financiering van de rioleringssystematiek. Voor de tarieven 2016 betekent dit een verhoging van het eigenarentarief met 25,8% (inclusief 0,8% inflatie) en van het gebruikerstarief met 7,8% (inclusief 0,8% inflatie).

De verhoging van de marktgelden zal naar verwachting uitkomen op het inflatiepercentage van 0,8% of iets daarboven.

Hondenbelasting, haven- en bruggelden, leges, precariobelasting, staangelden en toeristenbelasting

De hondenbelasting wordt teruggebracht naar een niveau dat aansluit bij de kosten die de gemeente maakt voor honden (o.a. kosten voor stedelijk beheer). De raming van de hondenbelasting is in de meerjarenbegroting verlaagd met 29,6%. De tarieven van de hondenbelasting zullen vanaf 2016 met hetzelfde percentage worden verlaagd.

De haven- en bruggelden worden met het inflatiepercentage van 0,8% verhoogd. Verder wordt overwogen om de tariefstructuur van de verordening te vereenvoudigen. Op dit moment wordt namelijk naast de liggelden een afzonderlijk tarief in rekening gebracht voor de bediening van de bruggen. Door het tarief van de bruggelden op te nemen in het tarief van de liggelden kan dat financieel neutraal en klantvriendelijker.

In algemene zin worden de legestarieven verhoogd met het inflatiepercentage van 0,8%. Daarnaast zullen enkele nieuwe belastbare feiten worden opgenomen in relatie tot ondermeer gewijzigde regelgeving. Ook zullen enkele tarieven worden aangepast om een betere aansluiting te krijgen tussen tijdsbesteding van de behandeling van de aanvraag en de hoogte van het tarief. Verder moet rekening worden gehouden met de door de hogere overheid vastgestelde maximum tarieven.

De tarieven precariobelasting worden verhoogd met het inflatiepercentage van 0,8%. Een uitzondering hierop is het tarief voor kabels en leidingen. Het aantal belastbare meters is in 2015 iets lager uitgevallen dan was geraamd. Om de in de meerjarenbegroting vanaf 2016 opgenomen raming te realiseren, zal het tarief voor de kabels en leidingen met 6% worden verhoogd. Het tarief 2016 wordt dan € 2,25 per strekkende meter.

De staangelden worden verhoogd met het percentage van de maximale jaarlijkse huurverhoging: 2,5% (inflatie van 1% + 1,5%).

In 2014 heeft de raad besloten om per 2015 een toeristenbelasting in te voeren met een tarief van € 1,50 per overnachting waarbij voor het introductiejaar 2015 het tarief is gekort met 40%. Voor 2016 wordt het tarief dus € 1,50.

Parkeerbelastingen

Vanaf 2016 mag het kostenelement van de naheffingsaanslag parkeerbelasting met € 1,- worden verhoogd. Omdat de bij een naheffingsaanslag in rekening gebrachte kosten in Gouda niet kostendekkend zijn, wordt deze verhoging

doorberekend. De kosten van de naheffingsaanslag komen daarmee op € 60,-. Verder zal vanwege het introduceren van mobiel betaald parkeren, het digitaliseren van parkeerproducten en het wijzigen van de regulering op de parkeerterreinen worden voorgesteld om de Verordening parkeerbelastingen op een aantal punten aan te passen.

4.1.4 Overzichten

In deze paragraaf staan de volgende overzichten:

1. Overzicht lokale heffingen;
2. Overzicht lokale lastendruk eigenaar/gebruiker;
3. Overzicht woonlasten Gouda 2015 in relatie tot andere gemeenten in Zuid Holland.

1. Overzicht lokale heffingen

In het onderstaande overzicht staan de geraamde opbrengsten voor 2016.

Belasting	Geraamde opbrengst	Kwijtschelding		Tarieven
Onroerende-zaakbelastingen (inclusief opslag tarieven niet-woningen met 5% t.b.v. ondernemersfonds)	15.544.310		eigenaar woning	0,1542%
			eigenaar niet-woning	0,2688%
			gebruiker niet woning	0,2143%
Reinigingsheffingen	9.866.500	825.000	eenpersoonshuishouden	269,28
			meerpersoonshuishouden	336,60
Rioolheffingen	12.179.802	443.882	eigenaren	164,35
			gebruikers	190,20
Hondenbelasting	232.048		eerste hond	72,00
			tweede en iedere volgende hond	88,80

De geraamde OZB opbrengst van € 15.544.310 bestaat uit gebruik (€ 2.800.960) en eigendom (€ 12.743.350). De OZB-tarieven zijn nog gebaseerd op de WOZ-waarde met peildatum 1 januari 2014 en moeten dus nog worden gecorrigeerd op basis van de hertaxatie met peildatum 1 januari 2015.

De geraamde opbrengst Reinigingsheffingen van € 9.866.500 is inclusief de raming voor reinigingsrechten bedrijven van € 235.000. Verder is het bedrag van € 9.866.500 een bruto-opbrengst zonder aftrek geraamde kwijtschelding van € 825.000.

De geraamde opbrengst Rioolheffingen van € 12.179.802 is een bruto-opbrengst zonder aftrek geraamde kwijtschelding van € 443.882.

2. Overzicht lokale lastendruk eigenaar/gebruiker

In onderstaande tabel is de lastendruk in Gouda in het jaar 2016 voor zowel een eigenaar-gebruiker als een huurder vermeld. Als uitgangspunt is een meerpersoonshuishouden genomen.

Voor de berekening van de OZB is uitgegaan van een woning met een WOZ-waarde van € 175.000 (gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Gouda in 2015).

	2015		2016		Verschil in %	
	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder
OZB eigenaar	278,80		269,85		- 3,2%	
Afvalstoffenheffing	333,60	333,60	336,60	336,60	0,9%	0,9%
Rioolheffing eigenaar	130,65		164,35		25,8%	
Rioolheffing gebruiker	176,40	176,40	190,20	190,20	7,8%	7,8%
Totaal	919,45	510,00	961,00	526,80	4,5%	3,3%

3. Overzicht woonlasten Gouda 2015 in relatie tot andere gemeenten in Zuid-Holland

Onderstaand is te zien hoe de woonlasten in Gouda zich verhouden ten opzichte van enkele andere gemeenten in Zuid Holland (bron: COELO). Voor de OZB is uitgegaan van de gemiddelde WOZ waarde in de betreffende gemeente. Het tarief van de reinigingsheffing en de rioolheffing is gebaseerd op een meerpersoonshuishouden. Voor de reinigingsheffing en de rioolheffing hanteert Gouda 100% kostendekking.

Gemeente	OZB-tarief (eigendom)	OZB	Reinigingsheffing	Rioolheffing	Totaal
Zoetermeer	0,1888%	348	265	100	713
Alphen aan den Rijn	0,1209%	261	266	203	730
Schiedam	0,1330%	186	323	222	731
Leiden	0,1773%	363	274	122	759
Delft	0,1438%	259	328	207	794
Waddinxveen	0,1498%	302	299	214	815
Zuidplas	0,1377%	314	275	253	842
Gouda	0,1593%	278	334	307	919
Bodegraven-Reeuwijk	0,1489%	395	286	357	1038

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

4.2.1 Inleiding

De gemeente heeft buffers nodig om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Onderstaand een overzicht van relevante risico's en van middelen die beschikbaar zijn en/of gemaakt kunnen worden. Bij het opstellen van de programmabegroting en de jaarrekening vindt jaarlijks een actualisatie plaats.

4.2.2 Beleidskader

De kaders voor het risicomanagement beleid zijn vastgelegd in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen.

Kern van het risicomanagementbeleid is dat:

- risico's twee maal per jaar worden geïnventariseerd in een open dialoog met betrokkenen;
- risico's in samenhang worden beschouwd, met inbegrip van beheersmaatregelen (netto benadering);
- bij het kwantificeren van risico's onderscheid wordt gemaakt in bedrijfsvoeringsrisico's en risico's verbonden aan de grondexploitaties.

4.2.3 Begrippen beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Dit is een optelsom van de algemene reserve, de reserve 3D's en het saldo van een aantal mutaties in de exploitatiesfeer.

Gemeentelijke bezittingen zoals de gemeentelijke panden worden niet meegewogen in de berekening omdat het moeilijk is om een reële waarde te bepalen en deze ook niet direct verkoopbaar zijn.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de financiële capaciteit die nodig is om risico's op te vangen die voortvloeien uit een risicoanalyse waarvoor geen maatregelen kunnen worden getroffen, zoals het afsluiten van een verzekering. Dit wordt onder andere bepaald door de verwachte risicokans en omvang van het risico en het zekerheidspercentage. Gouda hanteert een zekerheidspercentage van 90%. Bij een zekerheidspercentage van 90% is de weerstandscapaciteit voldoende om in 90% van de gevallen alle risico's te dekken indien die zich tegelijkertijd voordoen.

4.2.4 Top-5 risico's

Hieronder is een selectie opgenomen van de belangrijkste risico's.

Nr	Risico	Risico omschrijving
1.	Westergouwe	De ontwikkeling van de woningmarkt laat een wisselend beeld zien. Bij de grondexploitaties gaat het om prognoses van opbrengsten en kosten. De feitelijke realisaties van de grondprijzen kunnen bij afgifte afwijken. Voor de gemeente brengt dit risico's met zich mee.
2.	Middenwillens	Het budget voor plankosten staat onder druk. Het afzettempo in relatie tot de afgekochte indexen op het civiele werk, rente in de grondexploitatie en de plankosten blijven een risico.
3.	Decentralisaties	De decentralisaties brengen verscheidene risico's met zich mee zoals onvoldoende budget om benodigde zorgaanbod te realiseren als gevolg van open einde regeling, aanvullende bezuinigingen vanuit het Rijk en/of afschaffing aanvullende rijksbudgetten, grotere zorgvraag, correcte ontsluiting van gegevensstromen.
4.	Spoorzone	Spoorzone Zuidelijk stationsgebied: eerder is voor het zuidelijk stationsgebied gerekend met een grondopbrengst voor vastgoedontwikkeling. Daarnaast zijn er mogelijk grotere ambities over de herinrichting van het stationsplein en Vredebest. Dat kan ertoe leiden dat voor de grondexploitatie Spoorzone een aanvullende voorziening getroffen moet worden.
5.	Grondbank Zuidplas	Voor de Grondbank heeft de gemeente Gouda een voorziening getroffen. Het risico bestaat dat deze voorziening niet hoog genoeg is. Een aanvullende afboeking voor de totale Zuidplas betekent dat de waardering op het niveau van de agrarische waarde komt te liggen. Dit brengt het risico met zich mee dat aanvullende voorzieningen moeten worden getroffen.

Voor de reguliere bedrijfsvoeringsrisico's hanteert Gouda een statistische methode waarbij voor elk risico wordt nagegaan wat de kans is dat het risico optreedt en de bijbehorende impact. Voor de risico's verbonden aan grondexploitaties hanteert de gemeente Gouda de IFLO-methode waarbij de boekwaarden als uitgangspunt worden genomen.

De benodigde weerstandscapaciteit voor 2016 bedraagt € 19.583.000 uitgaande van een zekerheidspercentage van 90%. Hierbij wordt opgemerkt dat de risico's meerjarig zijn doorgerekend.

4.2.5 Meerjarige ontwikkeling weerstandscapaciteit

Risico's worden beoordeeld over een periode van vier jaar. Onderstaand de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit.

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	2015	2016	2017	2018	2019
1. Vermogenssfeer					
Algemene reserve	11.573	13.067	14.048	15.758	22.616
Reserve 3D	663	913	913	913	913
2. Exploitatiesfeer					
Overige begrote onttrekkingen	-350	-70	-69		
1e ijkmoment 2015 opnieuw beschikbaar stellen van budgetten	-1.273	-156	-23		
Versterking weerstandsvermogen (sparen)	250	250	1.000	2.000	1.750
Toevoeging reserve 3D	250				
Verwachte positieve grondexploitatie				2.500	
Verkoop vastgoed	2.711				
Saldo meerjarenperspectief na 2e ijkmoment	5	806	651	2.207	3.375
3. Stelposten					
Onvoorzien	151	151	151	151	151
4. Weerstandscapaciteit per 31 december (1+2+3)	13.980	14.961	16.671	23.529	28.805
5. Benodigde weerstandscapaciteit op basis van de risico's	18.691	19.583	18.045	17.411	17.198

4.2.6 Beoordeling weerstandscapaciteit

Door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit ontstaat een ratio.

Onderstaande waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement en de Universiteit van Twente verbindt een kwalificatie aan de ratio's.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4-2,0	Ruim voldoende
C	1,0-1,4	Voldoende
D	0,8-1,0	Matig
E	0,6-0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Een ratio van 0,76 betekent dat de weerstandscapaciteit op dit moment onvoldoende is. De gemeente Gouda heeft als doelstelling geformuleerd om de weerstandscapaciteit in de komende jaren stapsgewijs te versterken totdat die een voldoende niveau heeft bereikt. Voor 2016 is als doelstelling geformuleerd om tenminste een ratio te behalen in de categorie D.

Een adequaat risicomanagement beleid zorgt ervoor dat zowel de kans als de impact van risico's afneemt. Daarom is een meer geavanceerde methode ingezet om risico's te kwantificeren. Daarnaast heeft het college een spaaroptie opgenomen om de weerstandscapaciteit te versterken. Deze maatregelen zijn ingebed in de reguliere planning en control cyclus.

4.2.7 Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 is de gemeente verplicht een set van financiële kengetallen op te nemen in deze paragraaf. Kengetallen zijn getallen die een verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Ze geven daarmee inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. Een afzonderlijk kengetal zegt nog weinig over de financiële positie van de gemeente. Daarom moeten de kengetallen in samenhang en in onderlinge verhouding beoordeeld worden.

Kengetallen	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Netto schuldquote	135,7	142,0	143,6
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	143,4	150,6	152,9
Solvabiliteitsratio	5,7	5,4	5,4
Structurele exploitatieruimte	3,6	0,0	0,4
Grondexploitatie	17,7	20,3	19,4
Belastingcapaciteit	124,0	131,0	134,0

Voor een aantal kengetallen geldt dat een toelichting is opgenomen in de desbetreffende paragrafen. Voor de Programmabegroting 2017 zullen wij bezien op welke manier de verplichte BBV-kengetallen in samenhang kunnen worden gepresenteerd.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

4.3.1 Inleiding

Kapitaalgoederen zijn nodig om de gemeentelijke diensten te kunnen leveren. Voorbeelden zijn wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken als bruggen, kademuren en viaducten, verkeersmaatregelen, watergangen en havens, openbaar groen, speelvoorzieningen, riolering en gemeentelijke gebouwen.

De lasten van onderhoud komen ten laste van diverse programma's.

Het onderhoudsbeleid is gebaseerd op de volgende door de raad vastgestelde nota's:

Nota	Datum vaststelling
Nota onderhoud schoolgebouwen	Vastgesteld op 12-12-2005
Nota onderhoud gemeentelijke gebouwen en objecten	Vastgesteld op 13-12-2006
Nota kwaliteitsplan openbare ruimte (KOR)	Vastgesteld op 03-10-2005, actualisatie in 2014 ter kennisname naar de raad
Nota lange termijn investeringen (LTI)	Vastgesteld op 25-05-2011
Nota beheerplan groot- en vervangingsonderhoud (GoVo)	Vastgesteld op 10-11-2012
Nota verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP)	Vastgesteld op 17-12-2014
Nota onderhoud sporthallen en zwembaden	Vastgesteld op 27-06-2005

In totaal geeft Gouda jaarlijks rond de € 32 miljoen uit aan onderhoud van kapitaalgoederen. Omdat de onderhoudsbehoefte per jaar kan verschillen kunnen de uitgaven ook jaarlijks verschillen. Daarom worden egalisatievoorzieningen gebruikt waaraan jaarlijks een bedrag wordt gedoteerd. In een jaar dat er minder wordt uitgegeven dan begroot groeit de voorziening en die middelen uit de voorziening zijn beschikbaar in een jaar waarin er meer wordt uitgegeven dan wordt toegevoegd aan de voorziening.

4.3.2 Onderwijsgebouwen

4.3.2.1 Beleid

Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten door een wetswijziging niet meer verantwoordelijk voor het planmatig vervangingsonderhoud van de schoolgebouwen van het primair en speciaal onderwijs. Vanaf deze datum zijn de schoolbesturen zelf verantwoordelijk voor al het onderhoud aan hun schoolgebouwen. Hiervoor wordt een bedrag toegevoegd aan de Lumpsum vergoeding die de scholen van het Rijk ontvangen. De Algemene Uitkering aan de gemeenten is met een soortgelijk bedrag verminderd.

4.3.2.2 Financiële middelen

Groot onderhoud

Jaarlijks was rond de € 900.000 beschikbaar voor het planmatig vervangingsonderhoud.

Bedragen * € 1.000	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Stand 1 januari	376	264	264	264	264	264
Dotatie	1.144	166	269	252	147	105
Uitputting	1.256	166	269	252	147	105

Dagelijks onderhoud

Voor het groot en dagelijks onderhoud van de bruikleenscholen (waar de gemeente wel eigenaar van is maar die zonder huurvergoeding ter beschikking worden gesteld) en gymzalen blijft nog wel budget nodig. Voor het onderhoud aan deze gebouwen is in programma 4, Jeugd, Onderwijs en Sport, in de begroting 2016 een budget van € 87.500 beschikbaar.

4.3.3 Gemeentelijke gebouwen en objecten

4.3.3.1 Beleid

In de Kadernota Vastgoed 2012 is onder andere het beleid ten aanzien van het onderhoud van gemeentelijke gebouwen vastgelegd. Het Meerjarig OnderhoudsPlan (MOP) 2014-2019 geeft inzicht in de onderhoudsbehoefte per object, op basis van vooraf bepaalde onderhoudsniveaus. Het uit te voeren onderhoud wordt per jaar binnen het beschikbare budget geprioriteerd op basis van de conditie van een pand en de daarmee samenhangende risico's. Voor restauraties van monumentale panden wordt eerst naar subsidiemogelijkheden gezocht en wordt vooraf de wijze van kostentoe rekening / financiering bepaald.

De Goudse Schouwburg, de brandweerkazerne, de Stationsgarage (vanaf 2016) en het Huis van de Stad kennen ieder een afzonderlijke onderhoudsvoorziening. Ook voor deze gebouwen zijn afzonderlijke meerjarige onderhoudsplanningen opgesteld. De omvang van de voorzieningen Brandweergebouw en Huis van de Stad zijn voldoende om de onderhoudsbehoefte in de komende vijf jaar te dekken. De onderhoudsbehoefte van de schouwburg is over de hele onderhoudscyclus 2014-2019 aanzienlijk groter dan de jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening van de schouwburg. Een deel van de andere voorziening "gemeentelijke gebouwen" wordt gebruikt om de onderhoudsbehoefte in te vullen. Voor het overige wordt een bijdrage gevraagd aan de schouwburg zelf. Met de schouwburg worden gesprekken

gevoerd om afspraken te maken over de verdeling van de kosten uit het nieuwe meerjarig onderhoudsplan: wat moet voor rekening komen van de eigenaar (gemeente) en welk deel is voor rekening van de huurder (schouwburg)? De verwachting is dat na enkele jaren de gemeentelijke bijdrage aan het onderhoud naar beneden kan worden bijgesteld, omdat de schouwburg vanaf 2015 extra inkomsten genereert uit de exploitatie van Cinema Gouda.

Voor restauraties van monumentale panden wordt eerst naar subsidiemogelijkheden gezocht en wordt vooraf de wijze van kostentoekening / financiering bepaald.

4.3.3.2 Financiële middelen

Planmatig / groot onderhoud

Het planmatig en groot onderhoud wordt in de begroting afgewikkeld via een aantal onderhoudsvoorzieningen (Brandweerkazerne, Schouwburg, Huis van de Stad, Stationsgarage en Gemeentelijke objecten) waarvan de dotaties plaatsvinden vanuit programma 5 (Ruimtelijke Ontwikkeling) en 6 (Duurzaamheid en Stedelijk Beheer). In de begroting wordt rekening gehouden met het volgende verloop van deze voorzieningen:

Bedragen * € 1.000	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Stand 1 januari	1.512	1.418	1.079	1.276	1.544	1.297
Dotatie	1.025	989	1.032	935	935	1.005
Uitputting	1.119	1.328	835	667	1.183	1.242

Voor de onderhoudsvoorziening Stationsgarage geldt de onderstaande reeks:

Bedragen * € 1.000	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Stand 1 januari	0	0	50	75	108	144
Dotatie	0	50	50	60	60	80
Uitputting	0	0	25	27	24	24

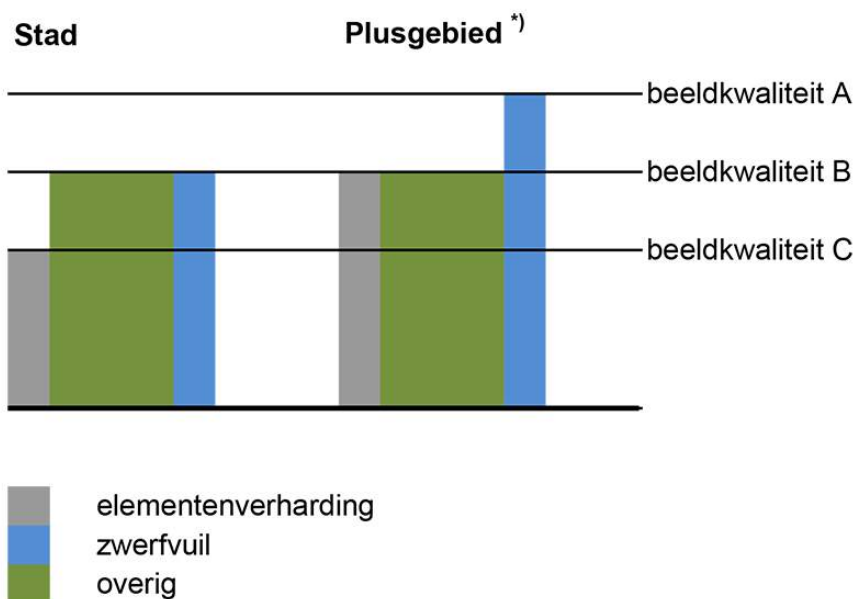
Dagelijks onderhoud

Voor dagelijks onderhoud (contractonderhoud en klachtenonderhoud) is in programma 5 (Ruimtelijke Ontwikkeling) voor de periode 2016-2019 ongeveer € 190.000 begroot. Investerings van voldoende omvang die levensduurverlengend zijn worden aangemeld voor het concerninvesteringsplan. Voor het Huis van de Stad is jaarlijks € 160.000 begroot voor dagelijks- en contractenonderhoud.

4.3.4 Openbare ruimte (wegen en kunstwerken, water en groen)

4.3.4.1 Beleid

Voor het dagelijks beheer van de stad wordt gewerkt met een landelijke beeldsystematiek op basis van het CROW. Het kwaliteitsplan is hierop aangepast.

*) Plusgebied =(Kern)winkelgebied, NS-stations en toeristische locaties

Uitgangspunt is dat in de plusgebieden het kwaliteitsniveau voor de verharding en het zwerfvuil één niveau hoger is dan in de rest van de stad.

Het dagelijks onderhoud wordt grotendeels uitgevoerd door Cyclus. De gemeente controleert de kwaliteit van het door Cyclus uitgevoerde onderhoud maandelijks op 100 willekeurige punten.

Het groot- en vervangingsonderhoud wordt uitgevoerd wanneer dit technisch noodzakelijk is op basis van door de raad vastgestelde normen. In het beheerplan is een lange termijn doorkijk gemaakt van de noodzakelijke onderhouds- en vervangingswerkzaamheden. Begin 2015 is de nota Beheerplan Groot- en Vervangingsonderhoud aan de raad aangeboden.

4.3.4.2 Financiële middelen

Groot- en vervangingsonderhoud openbaar gebied (projectprogramming, PP)

Het groot- en vervangingsonderhoud wordt verrekend met de voorziening "Groot- en vervangingsonderhoud openbaar gebied". De toevoeging aan de voorziening is opgenomen in de jaarexploitatie in programma 6 (Duurzaamheid en Stedelijk Beheer). Ook de kapitaallasten van de gerealiseerde investeringen zijn opgenomen in dit programma.

In de begroting wordt rekening gehouden met het volgende verloop van deze voorziening:

Bedragen * € 1.000	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Stand 1 januari	7.584	9.021	7.540	5.775	5.157	4.526
Dotatie	8.609	5.758	5.306	5.476	5.537	5.678
Uitputting	7.172	7.239	7.071	6.094	6.169	5.958
Kapitaalsprojecten LTI	1.893	3.733	5.536	2.208	1.470	2.214

Een deel van het vervangingsonderhoud wordt geactiveerd. De kapitaallasten van deze investeringen worden gecorrigeerd op de dotatie aan de voorziening groot onderhoud. De kapitaallasten mogen maximaal oplopen tot € 1 miljoen.

Daarnaast is structureel jaarlijks op het CIP een krediet opgenomen van € 1,28 miljoen. De kapitaallasten hiervan komen ten laste van de algemene middelen.

Herstel zakkende bodem (meerjaren uitvoeringsprogramma, MUP)

In de periode 2006-2013 is het programma voor het achterstallig onderhoud zakkende bodem grotendeels uitgevoerd. In 2014 zijn de resterende projecten en middelen ondergebracht in de reguliere onderhoudsvoorziening.

Alle lopende en nieuwe ophoogprojecten worden vanaf 2014 vanuit de reguliere middelen bekostigd.

De aangepaste planning is als volgt:

Bedragen * € 1.000	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Stand 1 januari	3.144	0	0	0	0	0
Dotatie	0	0	0	0	0	0
Uitputting	3.144	0	0	0	0	0

Dagelijks onderhoud

Voor het uitvoeren van het dagelijks onderhoud zijn de volgende middelen beschikbaar:

Bedragen * € 1.000	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Wegen	6.526	6.818	7.032	7.032	7.032	7.032
Water	511	520	525	525	525	525
Groen	3.049	2.773	2.688	2.641	2.641	2.641
Totaal	10.086	10.111	10.245	10.198	10.198	10.198

Het dagelijks onderhoud wordt grotendeels uitgevoerd door Cyclus. De gemeente controleert de kwaliteit van het door Cyclus uitgevoerde onderhoud maandelijks op 100 willekeurige punten.

4.3.5 Riolering

4.3.5.1 Beleid

In december 2014 is het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2014-2018 (inclusief een uitkijk en planning over de lange termijn) door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin is ook een toekomstbestendige financieringssysteem van de rioolkosten opgenomen.

4.3.5.2 Financiële middelen

Gebaseerd op het GRP 2014-2018 is de planning voor de jaaruitgaven en de inkomsten voor de komende jaren als volgt:

Bedragen * € 1.000	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Stand voorziening per 1 januari	10.747	9.184	7.713	7.341	8.788	11.134
Totaal onderhoud incl. saldo BTW en kostentoerekening en kwijtscheldingen	10.936	12.048	11.808	12.379	13.059	13.756
Opbrengst rioolheffing inclusief verfijningsuitkering	9.373	10.577	12.180	13.826	15.405	17.227
Verrekening voorziening	-1.563	-1.471	-372	1.447	2.346	3.471

4.3.6 Sportgebouwen

4.3.6.1 Beleid

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de sporthallen, gymnastieklokalen en het zwembad in Gouda. In juni 2005 heeft de gemeenteraad de nota onderhoud sporthallen en zwembaden vastgesteld.

Sport.Gouda verzorgt voor de gemeente de uitvoering van het groot- en dagelijks onderhoud. Sport.Gouda voert dit onderhoud in nauwe samenspraak met de sportclubs uit. De sportclubs onderhouden zelf hun eigen accommodaties.

In 2016 zal besluitvorming plaats vinden over een eventuele verlenging van de concessie aan Sport.Gouda, welke op 1 januari 2017 afloopt.

4.3.6.2 Financiële middelen

Groot onderhoud

Het meerjaren onderhoudsplan is voor 15 jaar opgesteld.

Dagelijks onderhoud

Het contractonderhoud (jaarlijkse onderhoudsbeurten van installaties, schilderwerk, servicecontracten voor de lift) en het klachtenonderhoud maakt deel uit van de meerjaren onderhoudsplannen.

4.4 Financiering

4.4.1 Inleiding

De financieringsparagraaf geeft inzicht in de ontwikkelingen van de gemeentelijke meerjarige financiering, het te voeren beleid op dit gebied, de risico's en de wijze van risicobeheersing.

4.4.2 Beleid

Het doel is om te zorgen voor efficiënte financiering zodat de gemeente haar publieke taak op verantwoorde wijze kan uitvoeren. Dit binnen de kaders van de wet Financiering decentrale overheden (Fido), nader uitgewerkt in het gemeentelijke treasurystatuut.

De gemeente analyseert de meerjarige financieringsbehoeften scherp zodat er een optimale verhouding tussen kortlopende en langlopende financieringsmiddelen ontstaat. Ook is er aandacht voor het beheersen van renterisico's en het onderhouden van goede liquiditeitsplanningen.

Het treasuryproces wordt in control gehouden door een adequate administratieve organisatie en interne controle.

4.4.2.1 Wat doet de gemeente als eerste?

Prioriteiten	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten 2016
Beheersing financieringsbehoefte	■ Buffer (werkkapitaal) vereist afstemmen beschikbare middelen op benodigde middelen ten aanzien van zowel volume als looptijd; ■ Financieringsbehoefte dekken door aantrekken vreemd vermogen tegen zo profijtelijk mogelijke voorwaarden.	■ Kasgeldlimiet: 8,5% ■ Renterisiconorm op vaste schuld: 20% ■ Limiet schatkistbankieren: 0,75 %	Onderhouden van het permanent inzicht in de cashflows van met name: ■ de grondexploitaties; ■ de aanwendungen van reserves/voorzieningen; ■ de nieuwe overige investeringen
Optimaliseren leningenportefeuille o/g	Rentekosten van opgenomen geldleningen zo laag mogelijk houden	Rentevoet langlopend vreemd vermogen verminderen als gevolg van de lage rente op de kapitaalmarkt	■ Herfinancieren van reeds aangetrokken langlopende geldleningen indien dit voordelen oplevert; ■ Sturen op leningenplafond
Beheersing renterisico's	Op grond van betrouwbare cashflowplanningen van investeringen en grondexploitaties fixeren van het renteniveau	Binnen de door het treasurycomité gestelde grenzen (acceptabele renteniveaus) opereren	Renteontwikkelingen nauwgezet volgen; eventueel gebruik maken van financiële derivaten
Administratieve organisatie van de treasuryfunctie	Het "in control" houden van de treasuryfunctie		Treasury-activiteiten worden uitgevoerd conform de procesbeschrijvingen in het handboek treasury
Onderhouden cashflowprognose	Cashflowprognoses zijn dermate betrouwbaar dat deze kunnen dienen als stuurinstrument	Horizon van 2 jaar	Permanent proces

4.4.2.2 Wat doet de gemeente in 2016

Het treasurybeheer en -beleid is erop gericht om de gemeentelijke financieringsbehoefte zo voordelig mogelijk te realiseren, gecombineerd met maximalisering van opbrengsten van de uitgezette gelden/verstekte geldleningen. De wetgever stelt aan het treasurybeheer en -beleid een aantal strikte kaders die zijn uitgewerkt in het treasurystatuut en -handboek.

In 2016 wordt het treasurybeheer en -beleid op basis van de volgende speerpunten vorm gegeven:

- Profiteren van de lage rente op de geldmarkt. Dit doen door de financieringsbehoefte zo lang en zo maximaal mogelijk met kortlopende middelen te dekken. Zonder daarbij het renterisico van in de toekomst noodzakelijke langlopende herfinanciering uit het oog te verliezen.
- Constant afwegen of het voordelen biedt om voor benodigde langlopende financieringsmiddelen de renteniveaus reeds in 2016 vast te leggen. Dit om renterisico's te verminderen.
- Permanent afwegen of herfinanciering van bestaande opgenomen langlopende leningen tegen lagere rentepercentages, rekening profijtelijk is na aftrek van boeterentes.

Om een solide programmabegroting 2016-2019 te krijgen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd op basis van voorzichtige schattingen:

- omslagrente 4,5% in 2016, vanaf 2017 dalend naar 4,00%;
- rekenrente aan te trekken kort geld van 1,00% in 2016 oplopend tot 2,00% in 2019;
- rekenrente aan te trekken lang geld van 2,00% in 2016 oplopend tot 4,25% in 2019;
- rekenrente grondexploitaties 4,50% in 2016, vanaf 2017 dalend naar 4,00%.

Als gevolg van de structureel lage rentepercentages waartegen we benodigde geldleningen aantrekken ontstaat er meerjarig ruimte op de financieringsfunctie. In het voorjaar van 2016 zullen nadere voorstellen worden gedaan op welke wijze de resterende voordelen kunnen worden ingezet; verdere verlaging van de omslagrente is een mogelijkheid evenals dekkingsmiddel voor af te dragen vennootschapsbelasting en ter dekking van het mogelijk nadeel dat ontstaat indien vanaf 2016 geen rente meer mag worden toegerekend aan de zogenaamde NIEGG's (gronden niet in exploitatie).

4.4.3 Risicoprofiel

Het risicoprofiel wordt bepaald door renterisico's op de bestaande vlottende en vaste schuld, kredietrisico's op uitgezette middelen, koersrisico's en liquiditeitsrisico's. Deze risico's worden hierna verder beschreven. Ook is een toelichting opgenomen hoe deze risico's worden beheerst.

4.4.3.1 Renterisico

Renterisico op kortlopende schuld

Een belangrijk uitgangspunt is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van de gemeente. Om de omvang van de korte financiering te begrenzen, is in de wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. Juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn doordat schommelingen in de rente direct een relatief grote invloed hebben op de rentelasten. Door de omvang binnen de grenzen van de kasgeldlimiet te houden wordt het risico binnen de wettelijke gestelde kaders gehouden.

De wet Fido geeft aan dat de volgende verplichte tabel in de begroting moet staan. Hierin worden de renterisico's met betrekking tot de vlottende schuld aan de hand van de kasgeldlimiet aangegeven.

Kasgeldlimiet

Bedragen * € 1.000	rekening 2014 ultimo	begroting 2015 gemiddeld	begroting 2016 1e kwartaal	begroting 2016 2e kwartaal	begroting 2016 3e kwartaal	begroting 2016 4e kwartaal
Grondslag = omvang begroting per 1 januari 2016	198.000	260.000	260.000	260.000	260.000	260.000
Toegestane kasgeldlimiet						
in % van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
in bedrag	16.830	22.100	22.100	22.100	22.100	22.100
Toets kasgeldlimiet						
totaal netto vlottende schuld	23.255	17.375	14.000	12.800	7.800	8.700
toegestane kasgeldlimiet	16.830	22.100	22.100	22.100	22.100	22.100
Ruimte (+) / overschrijding (-)	- 6.425	+ 4.725	+ 8.100	+ 9.300	+14.300	+13.400

Bovenstaande tabel toont aan dat de gemeente Gouda de renterisico's op korte schuld beheerst binnen de daarvoor gestelde wettelijke kaders.

Renterisico op langlopende schuld

Ook het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten bij lange financiering is een belangrijk uitgangspunt. Daarom is in de wet Fido de renterisiconorm opgenomen. Deze heeft het doel renterisico's op de vaste schuld te beheersen door spreiding in de looptijden van de leningenportefeuille. Door de langlopende financiering te realiseren binnen deze kaders wordt het renterisico op verantwoorde wijze beheerst.

De wet Fido stelt in de begroting de volgende tabel verplicht. Hierin worden de renterisico's met betrekking tot de vaste schuld weergegeven.

Renterisiconorm

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Grondslag = omvang begroting per 1 januari 2016				
Renteherzieningen	0	0	0	0
Verplichte aflossingen	35.931	27.928	15.676	15.434
Renterisico op vaste schuld	35.931	27.928	15.676	15.434
Renterisiconorm				
Begrotingsomvang	260.000	260.000	260.000	260.000
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	52.000	52.000	52.000	52.000
Toetsing renterisiconorm				
Renterisiconorm	52.000	52.000	52.000	52.000
Renterisico op vaste schuld	35.931	27.928	15.676	15.434
Ruimte (+) / overschrijding (-)	+16.069	+24.072	+36.324	+36.566

Bovenstaande tabel toont aan dat het renterisico op de vaste schuld van de gemeente Gouda in de periode 2016 tot en met 2019 binnen de wettelijk gestelde normen blijft. De hoge omvang van de verplichte aflossingen in 2016 en 2017 worden veroorzaakt door het vervallen van 2 aflossingsvrije leningen die zijn afgesloten voor de financiering van Westergouwe. Beide leningen worden in zijn geheel geherfinancierd.

4.4.3.2 Kredietrisico op verstrekte geldleningen en overige uitzettingen

De volgende tabel geeft inzicht in de kredietrisico's van de in de jaren 2016 tot en met 2019 verstrekte geldleningen en overige uitstaande gelden.

Bedragen * € 1.000	rekening 2014	begroting 2015	1 januari 2016	1 januari 2017	1 januari 2018	1 januari 2019
Publieke taak						
Leningen aan verenigingen, stichtingen en natuurlijke personen	170	154	154	145	135	128
Leningen aan woningbouwverenigingen	237	237	237	0	0	0
Prudent beheer						
Financiële instellingen (A-rating en hoger)	2.827	2.827	2.827	2.827	2.827	2.827
Semi-overheidsinstellingen	12.501	13.175	13.450	11.940	8.190	590
Overige toegestane instellingen	2.162	2.974	5.017	6.923	7.569	5.389
Niet toegestane instellingen	0	0	0	0	0	0
Totaal	17.897	19.367	21.685	21.835	18.721	8.934

In het verleden zijn ter belegging van overliquiditeit obligaties ING aangekocht. Deze zijn verantwoord onder "Financiële instellingen".

De uitzetting aan het Bedrijfschap Regio Gouda (semi-overheidsinstelling) betreft een kasgeldfaciliteit ter financiering van het project Gouwe Park.

Het verloop in de uitzettingen bij overige toegestane instellingen betreft met name de verwachte ontwikkeling van het financieringsarrangement Westergouwe. Het risico hiervan is door het vestigen van hypothecaire zekerheden afgedekt.

4.4.3.3 Koersrisico

Naast kredietrisico is een gedeelte van de uitgezette middelen onderhevig aan koersrisico. Dit betreft met name de in obligaties belegde overliquiditeit. Hiermee is een bedrag gemoeid van nominaal € 2.811.100. Om rendementstechnische redenen zijn deze obligaties tot op heden niet afgestoten.

4.4.3.4 Liquiditeitsrisico

Voor doelmatig liquiditeitsbeheer is liquiditeitsplanning een onmisbaar instrument. Op basis van voorspellingen van de in- en uitgaande geldstromen kan treasury tijdig actie ondernemen om tekorten aan te vullen en overschotten uit te zetten. Daarnaast is de liquiditeitsplanning een hulpmiddel om de renterisico's te bepalen, het dagelijks saldo te beheren en de liquiditeitsrisico's te beheersen. De gemeente Gouda beschikt over een gedetailleerde liquiditeitsplanning die permanent wordt onderhouden. Dat vindt onder andere plaats door middel van frequente informatie-uitwisseling tussen projectleiders, budgethouders en de treasurer. De informatie-uitwisseling heeft met name betrekking op het liquiditeitsverloop van de projecten, de grondexploitaties en de overige investeringen.

4.4.4 Gemeentefinanciering

4.4.4.1 Opgenomen gelden

Onderstaande verplichte (Fido-)tabel maakt de ontwikkelingen in de omvang in de leningenportefeuille (opgenomen gelden) en de invloed daarvan op de gemiddelde rente zichtbaar. De onder renterisico op vaste schuld vermelde mutaties zijn in deze tabel verwerkt.

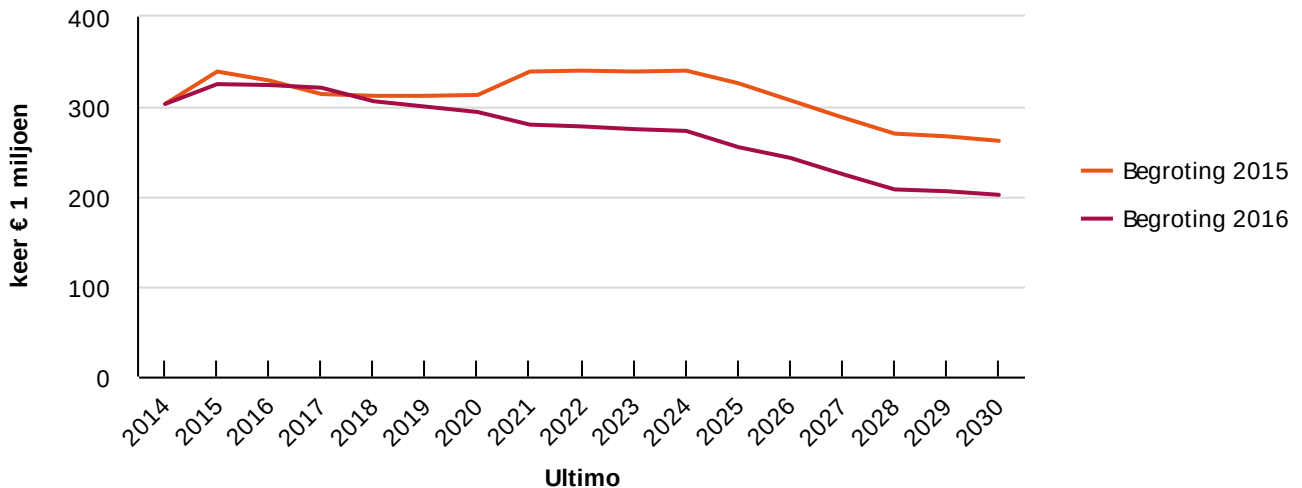
Bedragen * € 1.000	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2016	325.328	3,90%
Nieuwe leningen in 2016:	35.931	2,00%
■ ten behoeve van herfinanciering aflossingen	-/- 931	2,00%
■ ten behoeve van overige financieringsbehoefte 2016		
Reguliere aflossingen	12.931	4,27%
Algehele aflossingen	23.000	2,38%
Renteaanpassing (oud percentage)	0	
Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	
Stand per 31 december 2016	324.397	3,68%

Voor 2016 is de verwachting dat € 35.000.000 aan nieuw op te nemen vaste geldleningen volstaat. Zoals uit de tabel blijkt is dat bedrag geheel nodig om aflossingen op langlopende geldleningen te kunnen herfinancieren. In 2016 wordt een tweetal leningen, totaal € 23.000.000, in zijn geheel afgelost; de reguliere aflossingen bedragen € 12.931.000.

4.4.4.2 Meerjarige ontwikkeling van de schuldpositie

Op basis van het verwachte verloop van de reserves en voorzieningen, grondexploitaties, investeringen en uitzettingen is een inschatting gemaakt van de ontwikkeling van het de komende jaren benodigde vreemd vermogen. In het in 2014 gesloten coalitieakkoord is onder andere een plafond van € 350 miljoen aan vaste schuld vastgelegd. De verwachte ontwikkeling van de vaste schuld geeft het volgende beeld:

Ontwikkeling lange leningenportefeuille begroting 2015 en begroting 2016 (incl aantrekken vreemd vermogen niet commerciële voorzieningen Westergouwe (vanaf 2021)

In de grafiek zijn de effecten zichtbaar van de aanpassing van de financieringssysteem van de riolering, de fasering van de investeringen in niet-commerciële voorzieningen Westergouwe en de overige actualisaties van de financieringsbehoefte.

4.4.4.3 Uitgezette gelden/verstekte geldleningen

De onderstaande door de wet Fido verplichte tabel maakt de ontwikkelingen in de omvang van onze uitgezette gelden/verstekte geldleningen in 2016 zichtbaar en de invloed daarvan op de verwachte gemiddelde rente. De nieuwe leningen 2016 hebben voor € 2.225.000 betrekking op het financieringsarrangement Westergouwe en voor € 690.000 op de kasgeldfaciliteit aan het Bedrijfschap Regio Gouda.

De aflossingen betreffen de kasgeldfaciliteit aan het Bedrijfschap (verwachte aflossing van € 2.200.000), het financieringsarrangement Westergouwe (verwachte aflossing van € 329.000) en de aflossing van een lening aan een woningcorporatie.

Het lage rendement op de uitzettingen wordt veroorzaakt door de kasgeldfaciliteit aan het Bedrijfschap die plaatsvindt tegen een rentevergoeding gebaseerd op het 1-maands Euribor met een opslag van 0,50%. Het 1-maands Euribor zal naar verwachting in 2016 uitkomen op gemiddeld 0,50%.

Bedragen * € 1.000	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2016	21.685	2,00%
Nieuwe leningen	2.915	3,45%
Reguliere aflossingen	2.765	1,43%
Stand per 31 december 2016	21.835	1,95%

4.5 Bedrijfsvoering

4.5.1 Inleiding

De gemeente heeft te maken met grote veranderingen en complexe vraagstukken. Decentralisaties, bezuinigingen, verandering van de dienstverlening en nieuwe vormen van samenwerking. Een efficiënt en goed georganiseerde bedrijfsvoering is belangrijk en daarmee is bedrijfsvoering ‘van ons allemaal’ dus de gehele organisatie.

Bedrijfsvoering ondersteunt de gemeentelijke organisatie bij het doelmatig, doeltreffend en rechtmatig uitvoeren van gemeentelijke taken voor inwoners, bedrijven, instellingen en het bestuur. Het college is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering.

4.5.2 Visie Gouda 2020

Rollen en taken van de gemeente zijn in ontwikkeling. Het is belangrijk hier een visie op te hebben en die visie ook door te vertalen naar de bedrijfsvoering. In 2015 is door de directie de organisatievisie “Visie Gouda 2020” vastgesteld. Doelstelling is om te bouwen aan een toekomstbestendige organisatie.

Deze paragraaf geeft per kernwaarde de doelstellingen op bedrijfsvoeringsgebied aan.

4.5.2.1 Kernwaarde 1: Voor en met de stad

Voorkomen van bezwaarschriften

De gemeente heeft in het sociaal domein te maken met nieuwe taken, een toenemend aantal aanvragen levensonderhoud en aangescherpt beleid. Dit vraagt veel van de gemeentelijke organisatie en heeft ook effect op het aantal bezwaarschriften. Tot 2014 ontving de gemeente jaarlijks ongeveer 400 bezwaarschriften. In 2014 zijn ruim 500 bezwaarschriften ontvangen, waarvan 400 afkomstig uit het sociaal domein. Een vergelijkbaar aantal wordt in 2015 verwacht. Het is daarom belangrijk maatregelen te treffen om de instroom van bezwaarschriften te beperken. Dit kan door extra te investeren in een zorgvuldige voorbereiding van besluiten binnen de vakafdelingen.

Doelstelling is om in 2016 het aantal bezwaarschriften ten opzichte van 2015 met 15% te verminderen door:

- de kwaliteit van besluiten te verbeteren;
- structurele inzet van mediationvaardigheden/persoonlijk contact bij de voorbereiding van besluiten.

Voor realisering hiervan is de inzet nodig van de vakafdelingen in het sociaal domein, ondersteund door de Centraal Juridische Afdeling.

Voorkomen van formele procedures

Voor 2016 geldt de doelstelling om 50% van het aantal ontvangen bezwaarschriften op een informele manier af te doen en daarmee een formele procedure voorkomend. Hierbij worden ook mediationvaardigheden ingezet.

Werkplaats Gouda

In 2015 is met “Werkplaats Gouda” gestart. Dit project wordt ondersteund door het “GA-Team”(Goudse Ambassadeurs). Dit is een groep ambtenaren die maatschappelijke initiatieven ondersteunt.

In 2016 worden de resultaten van het GA-team geëvalueerd en worden succesvolle, nieuwe werkwijzen in de organisatie uitgerold.

Regionale samenwerking

Regionaal samenwerken op het gebied van de bedrijfsvoering is een overweging als uit business cases blijkt dat samenwerking (financiële) voordelen heeft voor de gemeente. Dit geldt ook voor de bestaande samenwerkingsverbanden.

Inrichting Netwerk Sociaal Domein Midden Holland

In 2016 is de gemeentelijke informatievoorziening voor sociaal domein zo ingericht dat uitvoeringsrisico's worden geminimaliseerd. Voor het Netwerk Sociaal Domein Midden Holland (NSDMH) wordt in 2016 een organisatievorm gekozen.

4.5.2.2 Kernwaarde 2: Wendbaar

Verjonging van het personeelsbestand

Op het gebied van personeelsontwikkeling staat Gouda voor een stevige uitdaging. De gemiddelde leeftijd bedraagt 49 jaar, 6% is 35 jaar of jonger en 33% van het personeelsbestand is 55 jaar en ouder. Voor vernieuwing van de organisatie en verlaging van de personeelskosten is verjonging van de organisatie noodzakelijk. Het college stelt zich op het standpunt dat verjonging van het personeelsbestand – hoewel niet eenvoudig - binnen de bestaande middelen moet worden gerealiseerd.

Doelstelling is de komende jaren het percentage medewerkers van 35 jaar en jonger te laten stijgen. Door bezuinigingen is het aantrekken bij vacatures van kwalitatief en ervaren personeel belangrijk. Desondanks is het doel om in 2018 11% van het personeelsbestand te laten bestaan uit medewerkers van 35 jaar en jonger. Dit is het percentage van gemeenten in dezelfde grootteklasse voor 2014.

Ook stagiaires geven nieuw elan. In 2014 bood de gemeente Gouda plaats aan 42 stagiaires Dit actieve stagebeleid wordt ook in 2016 voortgezet.

Bevorderen mobiliteit

Mobiliteit is goed voor de ontwikkeling van organisatie en medewerker. In 2014 stroomden 37 medewerkers (7,6% van het personeelsbestand) intern door naar een andere functie binnen de organisatie. Voor vergelijkbare gemeenten was dat 4,4% in 2014. De externe doorstroom was 4,4% in 2014 en in datzelfde jaar 5,6% voor vergelijkbare gemeenten .

In 2016 is het doel 8% interne doorstroom en 5,5% externe doorstroom. Daarvoor organiseren wij een uitwisselingsprogramma en zoeken we aansluiting bij www.werkeninhetwesten.nl.

Zorgen voor goede arbeidsomstandigheden

Het jaar 2014 is afgesloten met een verzuimpercentage van 3,6%. In 2015 is vanwege een ervaren, toegenomen werkdruk vooral in het sociaal domein het verzuim stijgende. Het verzuim in de gemeente Gouda over de periode augustus 2014 – augustus 2015 is 4,2%. Naast de persoonlijke aspecten heeft een hoog verzuim nadelige effecten voor de productiviteit. Eén procent verzuim komt overeen met circa 5 fte productieverlies. Voor het jaar 2016 is het doel om het verzuimpercentage terug te brengen tot maximaal 3,6%. Dit door extra aandacht voor verzuim(preventie) en het aanbieden van periodiek medisch onderzoek.

Op peil houden informatiebeveiliging

Een goede informatiebeveiliging wordt steeds belangrijker. De gemeente is daarom aangesloten bij de informatiebeveiligingsdienst en hanteert de richtlijnen van de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten). In 2016 word een vervolg gegeven aan de implementatie van de maatregelen van de BIG.

Standaardisatie ICT

De organisatie heeft tal van applicaties die de werkprocessen ondersteunen. Gezien de beperkte financiële middelen en de taakstelling wordt in 2016 verder ingezet op het verminderen van applicaties, maar ook om de samenhang tussen applicaties goed te bewaken. Standaardisatie is de norm. Bij aanschaf of vervanging van applicaties wordt de afdeling IenA betrokken om dit te bewerkstelligen. Daar waar mogelijk worden dezelfde applicaties en systemen gebruikt als de partners in de regio.

In 2016 wordt als onderdeel van ICT (zowel technisch als personeel) gestreefd naar het centraal administreren van applicaties en het strikt naleven van hierboven vermeld uitgangspunt. Dit met als doel om met minder applicaties en de koppelingen daartussen dezelfde ondersteuning voor de werkprocessen te leveren en de taakstelling van € 200.000 te realiseren.

Kritisch blijven op de kosten voor externe inhuur

De inhuur van externen is de laatste jaren afgenomen. In 2013 vond er voor een bedrag van € 4,6 miljoen inhuur van externen plaats, in 2014 is dit teruggebracht naar € 4,2 miljoen. De verwachting is dat het inhuurbedrag in het jaar 2015 hoger uit zal komen dan in 2014. Dit als gevolg van benodigde inhuur voor toegenomen taken in het sociaal domein (indicatiestellingen, keukentafelgesprekken e.d.), extra werkzaamheden als gevolg van een stijgend aantal bijstandsuitkeringen en tijdelijke vervangende inhuur door vertrek van medewerkers.

4.5.2.3 Kernwaarde 3: De goede dingen doen

Verbeteren van de dienstverlening

Gouda heeft de keuze gemaakt voor een goed geëquipeerde frontoffice (het KlantContactCentrum (KCC) afdeling Services). Doelstelling voor 2016 is dat 60% van de klantcontacten via het KCC loopt. Het nieuwe KlantContactSysteem (KCS) werkt in 2016 en een centraal organisatiegeheugen is ingericht. Hierin vindt gemeentebreed gestructureerde dossiervorming plaats, zodat informatie digitaal beschikbaar is voor iedereen. Hierdoor wordt ook aan de Antwoorddoelstelling voldaan dat het KCC van gemeenten gemiddeld 80% van de vragen aan de overheid in één keer en goed afhandelt.

Eén werkwijze voor postregistratie- en afhandeling

In het Huis van de Stad is een slag gemaakt in het digitaal inrichten van de postafhandeling. In het sociaal domein wordt ook nog een ander proces gehanteerd. Doelstelling voor 2016 is over één, centraal, digitaal postregistratie- en afhandelingssysteem te beschikken en volgens dit systeem te werken.

Doorgaan met verbeteren van de werkprocessen

Vanuit effectiviteits- en kostenoverwegingen is het belangrijk processen te blijven verbeteren. Voor 2016 is het doel om minmaal zes werkprocessen efficiënter ('lean') te maken.

Invoeren e-HRM en daarmee medewerker- en manager self service

Voor kostenvermindering op het gebied van HRM wordt in 2016 het e-HRM (elektronische HRM) concept uitgerold. Samen met de gemeenten Zuidplas en Waddinxveen is een nieuw personeels- en salarissysteem aangeschaft. Dit maakt het

mogelijk om medewerkers en leidinggevenden zelf in het systeem handelingen te laten verrichten zoals het wijzigen van persoonsgegevens, en het bijhouden van verlof.

4.5.3 Formatie

De formatie van de ambtelijke organisatie bedroeg op 1 september 2015 428 fte. Dit is ten opzichte van september 2014, 13 fte minder. De afname wordt veroorzaakt door bijstelling van de formatie op basis van de budgetten.

bedragen * € 1.000	rekening 2014	begroting 2015 na wijziging	2016	2017	2018	2019
Ambtelijke organisatie	28.584	28.623	28.223	27.565	26.660	26.610
College van BenW	596	660	665	665	665	665
Gemeenteraad	640	651	656	656	656	656
Griffie	336	377	376	376	376	376
Rekenkamer	12	14	14	14	14	14
Totaal	30.168	30.325	29.934	29.276	28.371	28.321

4.6 Verbonden partijen

4.6.1 Inleiding

Verbonden partijen zijn gemeentelijke samenwerkingsverbanden. Zij zijn gevormd omdat een gezamenlijke uitvoering van taken efficiënter is. De gemeente Gouda heeft hierdoor relaties met andere rechtspersonen waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en/of financiële belangen gemoeid zijn.

Het toezicht op de uitvoerende werkzaamheden is een verantwoordelijkheid van de besturen, zoals bijvoorbeeld een dagelijks- of een algemeen bestuur bij gemeenschappelijke regelingen. Het toezicht is niet (meer) voorbehouden bij de afzonderlijke gemeenteraden.

Steeds meer taken worden, vanuit de wens om regionaal samen te werken, ondergebracht in gemeenschappelijke regelingen en er gaat dus ook steeds meer geld vanuit gemeentelijke begrotingen naar regionale organisaties. Een continue vraagstuk is op welke wijze het samenspel met de verbonden partijen verbeterd kan worden. In het bijzonder gaat het erom de democratische legitimiteit zo goed mogelijk te waarborgen.

Binnen de gemeente Gouda is een korte inventarisatie gemaakt van een aantal verbeterpunten waaronder:

- Het voldoen aan de behoefte van de auditcommissie en de raad om meer betrokken te worden bij de verbonden partijen. Er bestaat een algemeen beeld dat er een te grote afstand is ontstaan tussen de deelnemende gemeenten en de verbonden partij zelf, waardoor signalen over afwijkingen pas in een laat stadium bekend worden en er weinig gelegenheid is tot bijsturen. Dit lijkt wel besloten te zijn in het fenomeen verbonden partijen.
- Het meer synchroon laten lopen van de planning- en controlcyclussen van de verbonden partijen en de deelnemende gemeenten. Daarmee wordt het beter mogelijk om de ontwikkelingen op het gebied van verbonden partijen in samenhang met elkaar te behandelen in de raad (of mee te nemen in bijvoorbeeld een Voorjaarsnota).

Op initiatief van de gemeentesecretarissen worden pilots uitgevoerd bij de Veiligheidsregio, RDOG en de ODMH voor het realiseren van bovengenoemde verbeterpunten. Verwacht wordt dat deze eind 2015 of begin 2016 zijn afgerond en geëvalueerd. Wanneer de pilots succesvol zijn zal worden gezien of het verstandig is uitrol te laten plaatsvinden bij de overige gemeenschappelijke regelingen.

4.6.2 Gemeenschappelijke regelingen

4.6.2.1 Regio Midden-Holland

Openbaar belang en visie

De Regio Midden-Holland richt zich vooral op de regionale beleidsvorming en strategische belangenbehartiging van de aangesloten gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas.

Centraal staat de ontwikkeling van de regionale samenwerking naar een netwerkmodel. Het inhoudelijke debat vindt primair plaats binnen het bestuurlijke overleg per programma. De vernieuwde Gemeenschappelijke Regeling is daarbij (slechts) een juridische hulpconstructie voor het kunnen geven van adviezen en het nemen van besluiten zoals het vaststellen van de regionale programma's, als rechtspersoon kunnen aanvragen van subsidies bij hogere overheden e.d.

Er wordt gewerkt aan 5 programma's:

1. Natuur, Water en Recreatie
2. Sociaal Domein
3. Verkeer en vervoer
4. Ruimte en Wonen
5. Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt

Bij drie van deze programma's worden de bestuurlijke overleggen zoveel mogelijk in samenhang met die uit het bestuursconvenant Alphen aan den Rijn-Gouda-Woerden georganiseerd.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

In 2015 heeft vooral de organisatorische transitie plaatsgevonden. Personeel is per 1 mei 2015 in dienst getreden van de aangesloten gemeenten. De regio wordt vanaf dit moment georganiseerd vanuit de gemeenten. Tevens is er gewerkt aan een nieuwe strategische koers voor de organisatie. Die koers richt zich op strategische regionale samenwerking rondom de genoemde inhoudelijke programma's. De inhoudelijke transitie zal het komende jaar nader worden uitgewerkt. Daarbij zullen onder andere de doelstellingen van de diverse programma's worden aangescherpt. Ten opzichte van voorgaande jaren is de te betalen inwonersbijdrage afgenomen met € 3,58. Daar staat tegelijkertijd tegenover dat de deelnemende gemeenten loonkosten van personeel hebben overgenomen. In de wetenschap dat de deelnemende gemeenten € 2,95 per inwoner aan loonkosten hebben overgenomen, betekent dit dat er een voordeel van € 0,63 per inwoner overblijft (nl. € 3,58 minus € 2,95).

Meer informatie: www.regiomiddenholland.nl.

4.6.2.2 ODMH

Openbaar belang en visie

De Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH) draagt bij aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving. Dit doen zij door milieutaken in de hele regio en bouw- en woningtoezichttaken in een gedeelte ervan uit te voeren in opdracht van de aangesloten gemeenten in Midden-Holland en de provincie Zuid-Holland.

De basistaken van de ODMH voor de gemeente Gouda omvatten vergunningverlening, toezicht en handhaving van milieuregels, bouw- en woningtoezicht en advisering, ontwikkeling en uitvoering van duurzaamheidsbeleid. De ODMH adviseert de regiogemeenten ook over milieuaspecten bij ruimtelijke plannen.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

De ODMH voert voor de milieutaak tot en met 2015 een bezuinigingsoperatie uit voor alle verbonden partijen. Voor 2016 wordt een vrijwel gelijkblijvende begroting verwacht.

Meer informatie: www.odmh.nl

4.6.2.3 Groenalliantie Midden-Holland en omstreken (voorheen Natuur- en recreatieschap Reeuwijkse plassen e.o. en Krimpenerwaard)

Openbaar belang en visie

De Groenalliantie beheert recreatieterreinen voor regionale dagrecreatie in Gouda (Goudse Hout en Oostpolder), Bodegraven-Reeuwijk (Reeuwijkse Hout en enkele kleine gebieden), Waddinxveen (Gouwebos en 't Weegje), Alphen aan den Rijn (zelfde Gouwebos), gemeente Krimpenerwaard en Krimpen aan de IJssel (Loetbos, de Krimpenerhout en enkele kleine gebieden). Daarnaast is men beheerder en ontwikkelaar van routestructuren in het Groene Hart.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

De bijdrage van de gemeente Gouda past binnen de begroting; de indexering is voor 2016 conform de algemene afspraak op nul gehouden.

Voor 2016 is een begroting opgesteld waarin ook nog de cijfers voor de voormalige twee schappen Krimpenerwaard en Reeuwijkse Plassen e.o. zichtbaar zijn.

In 2015 zijn provinciale verkiezingen geweest. Als gevolg daarvan is de voorgenomen verzelfstandiging van de ondersteunende organisatie Groenservice Zuid Holland nu omgezet in afbouw. Tevens heeft de provincie aangegeven zich bestuurlijk te willen terugtrekken uit de recreatieschappen maar zich nog wel verantwoordelijk te voelen voor de recreatiegebieden en de beschikbare budgetten daarvoor te willen behouden. Het DB voert het gesprek over deze wijziging met de betreffende gedeputeerde van de provincie. Doel is het beheer van de gebieden en de ambtelijke ondersteuning van de Groenalliantie op het zelfde niveau tegen dezelfde kosten voort te zetten.

Alphen heeft in 2015 officieel te kennen gegeven uit de Groenalliantie te willen treden. Dat zou per 1 januari 2017 kunnen ingaan. De onderhandelingen over een uittreedsonderzoek zijn gaande. Bij uittreden van Alphen valt 5% aan de inkomstenkant weg terwijl er niet minder kosten tegenover staan. Dit verschil moet in de begroting 2017 worden opgelost.

Meer informatie: www.heerlijkbuiten.nl/natuur-en-recreatieschappen/groenalliantie-midden-holland.

4.6.2.4 Streekarchief Midden-Holland (SAMH)

Openbaar belang en visie

Het Streekarchief Midden Holland (SAMH) bewaart conform de Archiefwet de archieven van de besturen en ambtelijke instellingen van de gemeenten Gouda, Krimpenerwaard, Krimpen aan de IJssel, Waddinxveen, Zuidplas en het Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Midden-Holland. Ook fungeert het SAMH als historisch documentatiecentrum voor de deelnemende gemeenten en bewaart het historisch belangwekkende archieven van talloze particuliere instellingen en bedrijven. Daarbij speelt het archief een belangrijke rol in de promotie van de cultuurhistorie van Gouda. De studiezaal bevindt zich in de Chocoladefabriek in Gouda.

Nu het nieuwe depot is geopend, is er weer meer ruimte om archief over te dragen en door het SAMH te laten beheren en bewerken. Met de gemeente Gouda gebeurt dit in het kader van het project Het Geheugen van Gouda.

Ontwikkelingen en eventuele risico's 2016

Door het nieuwe depot op bedrijventerrein Gouwepark is er weer meer ruimte om archief over te dragen en door het SAMH te laten beheren en bewerken.

Meer informatie: www.samh.nl

4.6.2.5 Promen

Openbaar belang en visie

Promen voert voor de gemeente Gouda de Wet Sociale Werkvoorziening uit via een Gemeenschappelijke Regeling. Kerntaak is het bieden van betaald werk en ontwikkelingsmogelijkheden voor mensen met een arbeidsbeperking met een indicatie op grond van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). Daarnaast voert Promen re-integratie activiteiten uit voor werkzoekenden met een Participatiewet-uitkering. Deze vinden plaats op beperkte schaal en op inkoopbasis.

De volgende doelstellingen van programma 2 worden uitgevoerd:

1. Iedereen die kan werken, werkt naar vermogen of is actief voor de samenleving
2. Voor wie dat nodig heeft is een veilig vangnet beschikbaar (in dit geval in relatie tot werk).

Ontwikkelingen en eventuele risico's in 2016

Promen is hard bezig om zich voor te bereiden op de sterke vermindering van het aantal mensen dat zij in dienst heeft vanwege het afsluiten van de WSW-regeling. Ook de forse daling van de subsidie heeft een grote impact op het bedrijf. Keuzes over de richting waarop het bedrijf zich gaat ontwikkelen worden in gezamenlijkheid met andere gemeenten voorbereid, een en ander binnen de kaders zoals door de gemeenteraad vastgesteld.

In aanloop naar deze keuze zal ingezet worden op het zoveel mogelijk laten werken van WSW-werknemers in een reguliere omgeving ('doorstroom van binnen naar buiten') en op een forse optimaliseringslag in de bedrijfsvoering.

In het najaar van 2015 wordt een gewijzigde begroting voor het jaar 2016 voorgelegd aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Hierin worden de keuzes die het algemeen bestuur maakt over het toekomstbeeld verwerkt. In de begroting van Promen is voor 2016 voor Gouda een bedrag opgenomen van € 478.000 (€ 343.000 in 2015).

Meer informatie: www.promen.nl

4.6.2.6 Bedrijvenschap Regio Gouda

Openbaar belang en visie

Het Bedrijvenschap Regio Gouda is een zelfstandige organisatie waarin de gemeenten Gouda, Waddinxveen en Zuidplas op gelijkwaardige basis samenwerken. Het bedrijvenschap ontwikkelt het bedrijventerrein Gouwe Park. De gemeenten nemen elk voor 1/3 deel in het voor- of nadelig financiële resultaat bij afsluiting van het plan.

Deze ontwikkeling past in de doelstellingen van de programma's 1 (Economie en stadsmarketing) en 5 (Ruimtelijke ontwikkeling).

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

Het openbaar gebied is voor beheer overgedragen aan de gemeente Zuidplas, het bedrijvenschap richt zich alleen nog op het beheer van de niet verkochte kavels en de verkoop daarvan. De begroting 2016 – 2018 voorziet in een geleidelijke uitgifte van alle gronden tot eind 2018. Na verkoop van alle gronden zal de gemeenschappelijke regeling worden ontbonden. Het risico op een laag uitgiftetempo is aanwezig. De grondexploitatie blijft naar verwachting minimaal sluitend.

Meer informatie op: www.gouwepark.nl

4.6.2.7 RZG Zuidplas Grondbank

Openbaar belang en visie

In de periode 2004-2011 heeft de grondbank strategische grondposities verworven in de Zuidplaspolder voor een integrale gebiedsontwikkeling. De gemeente Gouda heeft een belang van 6% in de grondbank. Vanwege de economische terugval zijn daarna de grondaankopen beëindigd. Nu voert de grondbank een beleid gericht op verkoop van de verworven gronden. De deelnemers aan de grondbank richten zich op een zo gunstig mogelijke waardeontwikkeling van de gronden. Daartoe wordt jaarlijks een Uitnamestrategiekader (USK) opgesteld met daarin de beoogde fasering en grondprijzen.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

De regeling en dus de participatie van de gemeente Gouda loopt tenminste tot 2020. Verwacht wordt echter dat nog niet alle gronden dan reeds in ontwikkeling genomen danwel verkocht zullen zijn. De grondbank doet bij de wettelijk vereiste herziening van de gemeenschappelijke regeling een voorstel voor de verlenging van de looptijd. Door zwakke marktomstandigheden ligt de marktwaarde van de gronden sinds 2012 onder de boekwaarde. De deelnemers in de grondbank hebben voor dit verwachte verlies een voorziening getroffen en besloten de rentelasten zelf te dragen naar rato van hun belang.

Zolang de gronden niet verkocht zijn, deelt de gemeente in het risico op de grond. Een belangrijke factor voor de waarde is de woningbouwvraag. De provincie heeft de Visie ruimte en mobiliteit (VRM) vastgesteld op 9 juli 2014. Hierin wordt een principe geïntroduceerd waarbij voor nieuwe grotere woningbouwlocaties buiten het bestaand stads- en dorpsgebied geldt dat er voldoende vraag moet zijn die niet binnen dat bestaand stads- en dorpsgebied opgevangen kan worden. Dit is

een risico voor de waardeontwikkeling van de gronden van de groundbank omdat veel gronden buiten bestaand stads- en dorpsgebied liggen.

Een tweede risico zijn de nog vast te stellen regels omtrent de waardering van de gronden. De Gemeentewet schrijft voor dat elke gemeente en elke provincie jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moeten opstellen. Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bevat de regelgeving daarvoor. De commissie BBV draagt zorg voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV. Deze commissie is bezig met een herziening van de verslagleggingsregels rondom grondexploitaties. Een wijziging van de waarderingsregels kan forse invloed hebben op de vermogenspositie van de groundbank en daarmee voor het aandeel van de gemeente Gouda. De raad zal een nadere rapportage ontvangen als duidelijk wordt welke regels gaan gelden.

Meer informatie: www.ontwikkelingzuidplaspolder.nl

4.6.2.8 Regionale dienst openbare gezondheidszorg (RDOG)

Openbaar belang en visie

De RDOG verzorgt drie diensten, namelijk de GGD Hollands Midden (Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst), de GHOR Hollands Midden (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen) en de RAD Hollands Midden (de Regionale Ambulance Dienst). Het werkgebied van deze dienst komt overeen met de veiligheidsregio van de politie Hollands Midden en de brandweer.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

De RDOG HM heeft een taakstelling van 10% te realiseren op de dienst GGD. Dit resulteert in 2017 in een reductie van 9,72% op de bijdrage per inwoner. De financiering van de RAD verloopt volledig via de zorgverzekeraars.

Dienst GGD en het uitvoeringsprogramma Openbare gezondheidszorg

Begin 2015 heeft een bestuurlijke regionale conferentie plaatsgevonden waarin de resultaten van een extern onderzoek naar takenpakket, positie, governance en bezuinigingsmogelijkheden van de RDOG HM zijn besproken. De conclusies worden eind 2015 uitgewerkt in een 'Ontwikkelagenda RDOG HM 2020'. Hierin worden drie thema's onderscheiden, te weten ordening van de taken van de GGD in schillen, versterking van good governance en uitwerking van opties invulling bezuinigingstaakstelling. Medio 2016 zijn de resultaten bekend van de ontwikkelagenda die kunnen leiden tot begrotingswijzigingen voor 2016.

Tot slot zal invoering van het Individueel Keuze Budget voor personeel gevolgen hebben voor een aan te leggen voorziening, die mogelijk omgeslagen wordt in hogere bijdragen voor gemeenten. Inzet is om eerst de financiële mogelijkheden binnen de RDOG HM aan te spreken.

Meer informatie: www.rdoghm.nl

4.6.2.9 Veiligheidsregio Hollands-Midden

Openbaar belang en visie

De Veiligheidsregio Hollands Midden behartigt de belangen van de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van brandweer, geneeskundige hulpverlening bij zware ongevallen, rampen en rampenbestrijding. Daarnaast aan het realiseren van een gecoördineerde inzet van de bij zware ongevallen en rampen betrokken organisaties, instellingen en diensten.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

In 2015 is door de gemeenteraden in de Veiligheidsregio het regionaal risicoprofiel besproken. Hierin staan de risico's van de Veiligheidsregio beschreven plus de kans dat deze gebeuren. Het risicoprofiel en de gemeentelijke inbrengen vormen mede de basis voor het Regionaal beleidsplan 2016-2019. Hierin wordt beschreven wat de prioriteiten van de crisisbeheersing zijn en hoe dit georganiseerd wordt. Het regionaal risicoprofiel moet begin 2016 worden goedgekeurd door de colleges van BenW en gemeenteraden.

Meer informatie: www.vrh.nl

4.6.2.10 Toezichthoudend orgaan Stichting Klasse

Openbaar belang en visie

Het gemeenschappelijk orgaan houdt toezicht op het openbaar primair en speciaal onderwijs in Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen en Woerden. Het oefent de bevoegdheden van de gemeenteraad uit als bedoeld in artikel 48 Wet primair onderwijs en artikel 51 van de Wet op de Expertisecentra en in de statuten van Stichting Klasse. In 2014 is een interne Raad van Toezicht geformaliseerd die toezicht houdt op het College van Bestuur van de Stichting Klasse. De Raad van Toezicht keurt o.a. de jaarrekeningen en begrotingen goed. Daarmee komt het (externe) Toezichthoudend Orgaan Stichting Klasse nog meer op afstand te staan.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

De in 2012 vastgestelde strategische visie heeft voor wat betreft financiën begrotingsevenwicht als uitgangspunt. De meerjarige financiële raming van de Stichting Klasse vertoont geen exploitatietekorten.

De jaarrekening van de Stichting Klasse wordt gecontroleerd door een bevoegde accountant en de accountantsverklaring moet voldoen aan het protocol financiële richtlijnen en controle van het Rijk en de Inspectie van het Onderwijs.

Het weerstandsvermogen van de Stichting Klasse is qua omvang te gering om toekomstige substantiële financiële risico's te kunnen opvangen en bevindt zich aan de onderkant van door het Rijk aangegeven kaders.

Het weerstandsvermogen voldoet dus nog aan wat wenselijk is binnen de door het Rijk aangegeven kaders.

Meer informatie: www.stichtingklasse.nl

4.6.2.11 Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland

Openbaar belang en visie

De BSGR is een uitvoeringsorganisatie op het gebied van belastingen met als deelnemers het hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten Gouda, Bodegraven-Reeuwijk, Katwijk, Leiden, Oegstgeest, Voorschoten, Wassenaar en Zoeterwoude. De BSGR voert namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen uit. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarden voor alle onroerende zaken in deze gemeenten. Het vaststellen van de belastingverordeningen en het belastingbeleid blijven bij de deelnemende partijen.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

In de Meerjarenbegroting 2016-2019 is de bijdrage 2016 voor Gouda € 1.468.052. De bijdrage is daarmee € 10.652 lager dan de bijdrage 2015 en ruim 22% lager dan de bijdrage in het startjaar 2011.

In de door het Algemeen Bestuur op 18 juni 2015 vastgestelde strategienota "Een doorkijk naar de komende jaren" is ondermeer opgenomen dat groei van het aantal deelnemers een instrument is om te komen tot vermindering van de kwetsbaarheid, verlaging van de kosten en verbetering van de kwaliteit. De BSGR hecht hierbij aan een verantwoorde, beheerste en gecontroleerde aanpak: organische groei. Het belang van de huidige deelnemers dient hierbij voorop te staan. Gelet op de te behalen efficiencyvoordelen blijft de BSGR zich vooral richten op toetreding van een aantal bij het hoogheemraadschap van Rijnland inliggende gemeenten. De verwachting is dat per 1 januari 2016 een nieuwe gemeente wil toetreden. Aan de raad zal worden gevraagd de hiervoor benodigde toestemming te verlenen tot aanpassing van de tekst van de Gemeenschappelijke Regeling.

Door de BSGR is een kostprijscalculatiemodel ontwikkeld. Het Algemeen Bestuur heeft in zijn vergadering van 26 maart 2015 dit model geaccepteerd als een valide model dat gebruikt kan worden ten behoeve van:

- het verkrijgen van inzicht in de kostenstructuur van en als sturingsinstrument voor de BSGR;
- de berekeningsmethodiek voor potentiële nieuwe deelnemers.

Tevens bestaat de mogelijkheid om het kostprijscalculatiemodel te gaan gebruiken als onderbouwing en basis voor de kostenverdeling tussen de deelnemers onderling. Wanneer het Algemeen Bestuur hiertoe besluit kan dit tot gevolg hebben dat er op termijn een verschuiving van de bijdragen per deelnemer gaat optreden.

Het kostprijscalculatiemodel biedt ook de mogelijkheid om inzichtelijk te maken wat de financiële gevolgen zijn als een deelnemer overweegt om de heffingsmaatstaf voor een bepaalde belasting te wijzigen.

Meer informatie: www.bsgr.nl

4.6.3 Overige verbonden partijen

4.6.3.1 Sport.Gouda B.V.

Openbaar belang en visie

Sport.Gouda B.V. is het sportbedrijf van de gemeente Gouda dat is ontstaan uit de verzelfstandiging van de sector Sport en Recreatie in 2007. De activiteiten bestaan uit het realiseren, beheren en exploiteren van voorzieningen en accommodaties op het gebied van sport, ontspanning en recreatie, zoals het Groenhovenbad, gymzalen, sporthallen en -velden. De gemeente Gouda is de grootste opdrachtgever waarbij de opdracht is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. Daarnaast worden voor derden activiteiten uitgevoerd zoals buitenschoolse activiteiten, organisatie en uitvoering van sportevenementen, arrangementen voor bedrijfssporten en advies & consult. De aandelen van Sport.Gouda zijn volledig in handen van de gemeente.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

In 2015 is gestart met het opstellen van de Beleidsnotitie Sport in Gouda 2020 op basis van een Quick Scan en een bijeenkomst met de Goudse sportclubs. Parallel daaraan wordt besluitvorming voorbereid over eventuele verlenging

van de concessie aan Sport.Gouda, die per 1 januari 2017 afloopt. Hierbij wordt ook invulling gegeven aan de bezuinigingstaakstelling.

Meer informatie: www.sportgouda.nl

4.6.3.2 Cyclus N.V.

Openbaar belang en visie

Cyclus geeft aan haar opdrachtgevers advies over het beheer van openbare ruimte (BOR) en afvalbeheer. Daarnaast is zij ook uitvoerder van deze beheerstaak. Cyclus opereert op het snijvlak van overheid en markt en geeft ook informatie en advies over regionaal en lokaal afvalbeleid. Als zodanig levert zij een bijdrage aan een schoon, heel en veilig leefmilieu. Naast het afvalbeheer heeft Gouda vanaf 2006 ook het beheer van de openbare ruimte ondergebracht bij Cyclus. Cyclus draagt bij aan de doelstellingen in programma 6 Duurzaamheid en stedelijk beheer.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

In de AVA van 24 september 2015 hebben de aandeelhouders besloten dat Cyclus doorontwikkelt naar een toekomstbestendig afvalbedrijf. De dienstverlening met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte (BOR) wordt - in plaats van in één keer op 1 januari 2019 - gefaseerd afgebouwd in de periode 2017 tot 1 januari 2019.

Voor de transitie naar een afvalbedrijf is een statutenwijziging van Cyclus N.V. nodig waarin gemeenten meer zeggenschap krijgen. Het doel is de gewijzigde statuten per 1 januari 2016 te laten ingaan.

Risico's

Er worden nu al voorbereidingen getroffen voor een overname van taken. De consequenties hiervan zullen worden uitgewerkt door een te formeren projectgroep.

Meer informatie: cyclusnv.nl

4.6.3.3 Oasen N.V.

Openbaar belang en visie

Oasen is het drinkwaterbedrijf dat inwoners van Gouda en een groot aantal andere gemeenten in het Groene Hart van drinkwater voorziet. Gemeenten zijn de aandeelhouders vanwege het belang van een goede drinkwatervoorziening voor burgers. Kernactiviteiten zijn het winnen, zuiveren, distribueren en verkopen van drinkwater.

De werkzaamheden van Oasen hebben geen directe link met de doelstellingen van de gemeente in de programmabegroting. Er is uiteraard wel sprake van een algemeen belang dat er op een efficiënte, effectieve en duurzame wijze wordt voorzien in drinkwater voor onze inwoners.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

Geen bijzonderheden te melden.

Meer informatie: www.oasen.nl

4.6.3.4 N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Openbaar belang en visie

De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van de kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. Gevolg is dat de BNG financieringsmiddelen aan decentrale overheden kan aanbieden tegen zeer scherpe prijzen. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor de voorzieningen van de gemeente.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

In het kader van Basel-III zal de BNG haar reserves in 2019 tot een bepaald niveau moeten hebben verhoogd. Over de uiteindelijke hoogte daarvan wordt overleg gevoerd met de Europese Centrale Bank. Ontwikkelingen als het schatkistbankieren, de bankenbelasting en de lage rentemarges hebben de winst van de BNG onder druk gezet. Dit leidt tot structureel lage dividenduitkeringen; dit nadeel is in de programmabegroting 2016-2019 verwerkt.

Meer informatie: www.bngbank.nl

4.6.3.5 Ontwikkelingsmaatschappij Binnenstad Gouda B.V. (OMB)

De beëindiging van de OMB heeft naar verwachting eind 2015 plaatsgevonden.

4.6.4 Financiële bijdragen

De bijdrage per verbonden partij staat in onderstaande tabel:

Verbonden partij	Bijdrage 2016
Gemeenschappelijke regelingen	
Regio Midden-Holland, de nieuwe regio	124.856
Omgevingsdienst Midden-Holland	2.648.612
Groenalliantie Midden-Holland en omstreken	517.160
Streekarchiefdienst Midden Holland	265.506
Promen	477.673
Regionale dienst openbare gezondheidszorg	2.405.820
RZG Zuidplas Grondbank	0
Veiligheidsregio Midden-Holland	4.394.868
Toezicht houdend orgaan Stichting Klasse	794
Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Gouwe Rijnland	1.468.052
Overige verbonden partijen	
Sport.Gouda B.V.	5.242.054

Voor het bedrijfenschap Regio Gouda, Cyclus N.V., Oasen N.V. en de N.V. Bank Nederlandse Gemeente wordt geen jaarlijkse bijdrage betaald. Voor het Bedrijfenschap en de Grondbank RZG geldt dat de gemeente mogelijk een bijdrage moet leveren of kan ontvangen bij afsluiting van de grondexploitatie. Voorlopig is de verwachting bij beide verbonden partijen dat de grondexploitatie minimaal budgettair neutraal zal worden afgesloten.

In onderstaande tabellen zijn enkele financiële gegevens opgenomen zoals het resultaat, eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar. Als referentiepunt voor deze financiële gegevens is de jaarrekening 2014 gebruikt.

Gemeenschappelijke regelingen

Bedragen * € 1.000	Gegevens jaar	Eigen vermogen 1 januari	Eigen vermogen 31 december	Vreemd vermogen 1 januari	Vreemd vermogen 31 december	Resultaat
ISMH	rek 2014	859	1.023	6.661	6.431	298
Omgevingsdienst Midden Holland	rek 2014	2.107	2.852	4.353	5.933	709
Natuur- en Recreatieschap Reeuwijkse Plassen e.o.	rek 2014	1.196	1.293	1.153	436	235
Groenalliantie Midden Holland en omstreken	rek 2014	-	0	-	116	0
Streekarchief Midden-Holland	rek 2014	725	513	294	295	101
Promen	rek 2014	1.512	1.505	8.087	7.120	97
Bedrijfenschap Regio Gouda	rek 2014	0	0	15.443	14.453	0
RZG Zuidplas Grondbank	rek 2014	-29.807	-29.260	106.735	96.635	547
ROZ (beëindigd per 31-12-2014)	rek 2014	415	213	9.288	248	-203
Regionale dienst openbare gezondheidszorg	rek 2014	2.217	5.787	26.465	24.793	2.976
Veiligheidsregio Hollands-Midden	rek 2014	10.120	10.396	22.828	21.998	2.430
Toezichthoudend orgaan Stichting Klasse	rek 2014				0	3
Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland	rek 2014	1.319	3.082	7.547	5.505	2.003

NB:Recreatieschappen Reeuwijkse Plassen e.o. en Krimpenwaard per 1 mei 2014 samengegaan in de GR Groenalliantie Midden-Holland

Overige verbonden partijen

Bedragen * € 1.000	Gegevens jaar	Eigen vermogen 1 januari	Eigen vermogen 31 december	Vreemd vermogen 1 januari	Vreemd vermogen 31 december	Resultaat
Sport.Gouda B.V.	rek 2014	2.082	2.073	2.989	2.139	-9
Cyclus N.V.	rek 2014	13.105	13.925	9.026	9.282	1.176
Oasen N.V.	rek 2014	86.019	90.071	114.863	128.725	4.052
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	rek 2014	3.430.000	3.582.000	127.753.000	149.923.000	126.000
Ontwikkelingsmaatschappij Binnenstad Gouda B.V.	rek 2014	665	537	225	39	-128

4.7 Grondbeleid

4.7.1 Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de uitgangspunten van het gemeentelijk grondbeleid, de wijze waarop hieraan gewerkt wordt en de stand van zaken van de grondexploitaties.

4.7.2 Beleid

In de Nota Grondbeleid 2011 is gekozen voor een actief grondbeleid waar dat nodig is en een faciliterend grondbeleid waar dat kan.

De afgelopen jaren heeft de gemeente door de slechte economie aanvullende voorzieningen in de grondexploitaties moeten treffen. De regierol van de gemeente bij projecten met een faciliterend grondbeleid worden vastgelegd via een exploitatieplan of -overeenkomst en het bestemmingsplan. De gemeente heeft bij faciliterend grondbeleid minder sturing op de projecten, maar de gemeente loopt ook veel minder financiële risico's. Daar waar de gemeente al grondbezit heeft, zal actief grondbeleid noodzakelijk zijn.

Grondprijzenbrief

De Grondprijzenbrief beschrijft hoe de gemeente de prijzen voor de eigen gemeentelijke gronduitgiftes bepaalt. Het vormt ook het uitgangspunt voor de bepaling van grondprijzen in publiek-private samenwerkingsovereenkomsten en de invulling van exploitatieplannen. Het beschrijft de kaders, uitgangspunten en randvoorwaarden die aan de prijsvorming ten grondslag liggen.

4.7.3 Financiële positie

In mei 2015 heeft de laatste actualisatie van de lopende grondexploitatieberekeningen plaatsgevonden door de vaststelling van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) in de raad. Vanwege de vertrouwelijkheid van de plannen (onderhandelingspositie van de gemeente) worden alleen de totaalbedragen genoemd. Het financiële effect van de mutaties binnen de grondexploitaties op het weerstandsvermogen is € 1,2 miljoen nadelig. Het totaal van afboekingen binnen de grondexploitaties en afgesloten grondexploitaties bedraagt € 1,2 miljoen op eindwaarde. De totale voorziening op alle grondexploitaties bedraagt per 31 december 2014 € 14,9 miljoen op eindwaarde.

In het eerste kwartaal van 2016 vindt weer een actualisatie plaats.

Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)

Niet in exploitatie genomen (bouw)grond is meestal anticiperend of strategisch aangekocht. Voor deze gronden bestaat een stelling voornemen om deze in de nabije toekomst te bebouwen. Kosten voor deze gronden worden volledig op de balans geplaatst onder de post "voorraden". Als een grondexploitatie wordt geopend, dan worden deze waarden in de exploitatie ingebracht als reeds gemaakte kosten. De boekwaarde voor de twee projecten in NIEGG bedragen op 1 januari 2015 gezamenlijk € 33,6 miljoen (Westergouwe fase 2 t/m 5 en Spoorzone A1).

Het college is bevoegd voor het doen van privaatrechtelijke aan- en verkopen van grond en bijvoorbeeld ook panden. Dit moet echter wel binnen door de raad vastgestelde kaders gebeuren. Deze kaders worden door de raad gesteld bij het vaststellen van grondexploitaties of bij het vaststellen van een begroting waarin een voornemen tot aan- of verkoop is opgenomen. Wanneer om strategische redenen aan- of verkopen noodzakelijk zijn voordat er kaders zijn, wordt de raad hierover vooraf geïnformeerd samen met een voorstel voor een begrotingswijziging.

4.7.4 Wat doet de gemeente in 2016

Hieronder wordt voor de projecten aangegeven welke activiteiten in 2016 gepland staan.

Spoorzone

De grondexploitatie beperkt zich tot het noordelijk deelgebied. Hier worden voorbereidingen getroffen om de kavels voor kantoren bij het station bouwrijp te maken.

In 2016 wordt samen met NS / Prorail en het Bewonersinitiatief de ruimtelijke en financiële haalbaarheid onderzocht van het handhaven van het busstation in het zuidelijk stationsgebied, in combinatie met een geoptimaliseerd busstation, nieuwe fietsenstalling, eventuele aanpassingen in het stationsgebouw en herinrichting van de openbare ruimte.

De ontwikkeling van de kantorenlocatie A1 bij het Hamstergat is geheel afhankelijk van de markt. Er zijn op dit moment geen potentiële afnemers van de gronden.

Westergouwe

Na de succesvolle verkoop worden in 2016 de eerste huizen opgeleverd. Van andere deelgebieden zijn de woningen in de verkoop. De programmering past binnen de afgesproken kaders van de Regionale Woonagenda en sluit aan bij de Goudse woningbehoefte. De voorbereidingen voor de grondverbetering van de 2e fase zijn in voorbereiding.

Middenwillens

In het gemeentelijke deel komen uiteindelijk 120 woningen. In 2016 worden de woningen van de eerste gemeentelijke fase opgeleverd (circa 40 woningen). Na een succesvolle tender van de grond in 2015, zal de betrokken ontwikkelaar de verkoop van de woningen in de tweede fase hebben gestart.

Janverswollezona-zuid

Het appartementengebouw wordt in 2016 opgeleverd; de eengezinswoningen waren al eerder gereed. De resterende openbare ruimte wordt door de gemeente aangelegd.

Overige binnenstedelijke projecten

In 2015 zijn voor een aantal binnenstedelijke bouwprojecten overeenkomsten afgesloten zodat in 2016 woningen worden gebouwd. Voorbeelden zijn de Trefkuil en de Roerdompstraat in de wijk Korte Akkeren. Ook de bouw van woningen in de eerste deelgebieden in Gouda Oost is gestart. De woningmarkt is positief gestemd en de woningprijzen stijgen weer. Daarmee komt er weer meer beweging op de woningmarkt.

5. Financiële begroting

5.1 Inleiding

De financiële begroting biedt vanuit verschillende invalshoeken inzicht in de financiële positie van de gemeente. Allereerst wordt ingegaan op de totstandkoming van het begrotingsaldo en meerjarenperspectief. Daarna wordt met enkele wettelijke voorgeschreven tabellen inzicht gegeven in de lasten en baten per programma, het concerninvesteringsplan en de financieringspositie. Ten slotte wordt de meerjarige ontwikkeling van de reserves en voorzieningen weergegeven.

5.2 Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

5.2.1 Ontwikkeling van het meerjarenperspectief 2016-2019

De basis voor het meerjarenperspectief 2016-2019 ligt in de 1^e begrotingswijziging 2015. Daarna hebben enkele gebeurtenissen het perspectief beïnvloed, zoals de publicatie van de meicirculaire, de behandeling van de kadernota en de inventarisatie van de voortgang over de eerst acht maanden van 2015. Daarnaast is, niet verplicht maar wel gebruikelijk, rekening gehouden met de septembercirculaire.

Een en ander leidt tot het volgende meerjarenperspectief (een positief bedrag betreft een overschot of voordeel voor het perspectief, bij een negatief bedrag gaat het om een nadeel of tekort). De in de tabel geschetste ontwikkelingen worden hierna verder uitgewerkt en toegelicht.

bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019
Meerjarenperspectief na 1^e begrotingswijziging 2015	1.258	1.966	3.697	3.770
Mutaties van het meerjarenperspectief:				
Meicirculaire 2015	-605	-1.388	-1.152	-1.033
Kadernota 2016-2019	-1.352	-600	-658	43
College- en raadsbesluiten	-13	-13	-13	-13
Inventarisatie maatregelen 2e ijkmoment 2015	870	200	-800	-450
Effecten eerste acht maanden 2015	-176	-134	-135	-265
Septembercirculaire 2015	825	620	1.268	1.323
Meerjarenperspectief programmabegroting 2016-2019	806	651	2.207	3.375

Risico's en zorgpunten

Het meerjarenperspectief laat voor alle afzonderlijke jaren een positief - en met de jaren - oplopend saldo zien. Toch is er reden tot voorzichtigheid. Ofschoon er diverse tekenen van economisch herstel zijn, is nog geen sprake van een stabiele ontwikkeling. Actuele gebeurtenissen op wereldniveau kunnen de stemming al weer snel doen omslaan. In dat kader is met name de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor Gouda een onzekere factor. Deze leverde in de septembercirculaire meerjarig een positief resultaat op, maar inmiddels heeft het college al diverse signalen opgevangen dat dat in mei 2016 anders kan uitpakken. Daarnaast houdt het college met betrekking tot het groot onderhoud van het gemeentefonds in 2016 (bestemmingsplannen etc.) rekening met een negatief effect voor Gouda, zonder dat dit nu in een bedrag kan worden uitgedrukt. Ten slotte geldt dat het weerstandsvermogen nog niet op peil is en dat de oplopende opschalingskortingen na 2019 nog niet van de baan zijn. Het college wil daarom graag vasthouden aan een financiële buffer voor een eventuele afname van de inkomstenstromen vanuit het Rijk.

Financieel en materieel sluitende begroting

Voor 2016 wordt een financieel en materieel sluitende begroting gepresenteerd. Daarmee wordt voldaan aan een van de eisen van de provinciale toezichthouder om in aanmerking te komen voor het gewenste repressief toezicht. In de paragraaf Incidentele baten en lasten van dit hoofdstuk wordt de sluitende begroting verder toegelicht.

Administratieve verwerking van het meerjarenperspectief

Het meerjarenperspectief is vanwege administratief technische redenen verwerkt op een afzonderlijke post in de begroting. Dit leidt ertoe dat het saldo van alle lasten en baten in de begroting meerjarig een saldo van 0 (nul) laat zien.

5.2.2 Meicirculaire 2015

Over de meicirculaire 2015 is de raad in juni op hoofdlijnen geïnformeerd in de Kadernota 2016-2019. Een gedetailleerde uitwerking volgt hierna.

bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019
Mutatie inkomsten meicirculaire 2015 (- is nadelig, + is voordelig)	283	-1.156	-968	-864
AF: Toe te kennen loon- prijscompensatie	-27	19	11	24
AF: Taakmutaties/oormerken waarvan:	-862	-251	-196	-193
Gezond in de stad (DU)	-100	-100	0	0
Implementatie Participatiewet (DU)	-400	0	0	0
Maatschappelijke opvang (DU)	105	162	162	162
Huishoudelijke hulp toelage (DU)	-336	0	0	0
Vrouwenopvang (DU)	43	42	-3	0
Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	-174	-355	-355	-355
Totaal vrij aanwendbaar c.q. effect op meerjarenperspectief	-605	-1.388	-1.152	-1.033

Toelichting op de tabel

De meicirculaire is doorgerekend met behulp van twee afzonderlijke rekenmodellen. Het doel is om zowel het vrij besteedbare deel als de taakmutaties in beeld te krijgen. Daartoe wordt de berekende omvang van de algemene uitkering vergeleken met de uitkomsten van de voorafgaande circulaire. Het verschil staat in de tabel als "Mutatie inkomsten meicirculaire 2015".

Op het verschil wordt in mindering gebracht:

- de middelen voor loon- en prijscompensatie die nodig zijn om aansluiting te houden bij de cijfers in de meicirculaire;
- de taakmutaties, die in de begroting apart worden gezet in afwachting van een bestedingsvoorstel.

Bij de opbouw van de tabel is geredeneerd vanuit het financieel perspectief. Positieve bedragen betekenen een verlaging van de bestaande budgetten, zoals in dit geval voor de bestaande gelabelde middelen voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. De negatieve bedragen hangen samen met nieuwe taken. Voorbeelden daarvan zijn Gezond in de stad en implementatie Participatiewet. De overige taakmutaties zijn feitelijk wijzigingen van bedragen op eerdere taakmutaties.

Uiteindelijk resteert een bedrag dat vrij besteedbaar is in geval van een overschot of dat moet worden bezuinigd in geval van een tekort. De meicirculaire leidt in dit geval tot een negatieve uitkomst die voor het grootste deel wordt veroorzaakt door de daling van het accres (groei) binnen het gemeentefonds.

In de meicirculaire is ook weer een specificatie opgenomen van de uitkering voor de decentralisaties in het sociale domein. Voor Gouda leidt dit tot een verlaging ten opzichte van de bedragen in de septembercirculaire 2014. Dit komt deels door een verlaging van het macrobudget (onder andere in relatie tot een lagere instroom van cliënten op grond van de Wet Langdurige Zorg) en deels doordat er nieuwe verdeelmodellen zijn ingevoerd voor de Wmo en voor de jeugdzorg. Zie onderstaande tabel.

bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019
Mutaties uitkering decentralisaties sociaal domein (meicirculaire 2015 t.o.v. septembercirculaire) (- is afname)				
AWBZ naar Wmo	107	264	-24	-114
Jeugd	-1.724	-2.470	-3.489	-3.705
Participatie	22	-12	-63	-89
Totale mutatie uitkering decentralisaties sociaal domein	-1.595	-2.219	-3.576	-3.908
Totale omvang uitkering decentralisaties (meicirculaire 2015)	58.328	55.567	53.500	52.735

5.2.3 Kadernota 2016-2019

Met de besluitvorming door de raad op 8 juli 2015 over de Kadernota 2016-2019 zijn de kaders vastgelegd waarbinnen het college deze programmabegroting heeft opgesteld.

De financiële voorstellen in de kadernota zijn een-op-een verwerkt in dit hoofdstuk van de programmabegroting met uitzondering van de posten Onderwijshuisvesting en Financieringsfunctie. Bij de uitwerking bleek namelijk dat de begrote kapitaallasten voor de investeringsvoorstellen onderwijshuisvesting waren gebaseerd op het omslagpercentage van 4,5%. Met het verlagen van dit percentage naar 4,0% (onderdeel financieringsfunctie) vallen de kapitaallasten lager uit maar wordt het resultaat op de financieringsfunctie met hetzelfde bedrag verlaagd. Voor het meerjarenperspectief is dit budgettair neutraal.

bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019
BUIG-budget	-1.500	0	0	0
Financieringsfunctie (incl. verlaging omslagrente)	750	0	243	659
Kinderbibliotheek	-130	-130	-130	0
Onderwijshuisvesting	-353	0	-332	-327
Promen	-99	-320	-289	-289
Werkbudget aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt	-60	-60	-60	0
Wmo	130	0	0	0
Wonen boven winkels	-90	-90	-90	0
Totaal	-1.352	-600	-658	43
Uitwerkingsverschillen:				
Onderwijshuisvesting	0	5	28	27
Financieringsfunctie (incl. verlaging omslagrente)	0	-5	-28	-27
Totaal	0	0	0	0

5.2.4 College- en raadsbesluiten

In de loop van het jaar nemen het college en de gemeenteraad op grond van hun bevoegdheden besluiten waar financiële consequenties aan zitten. Deze worden dan verwerkt in het eerstvolgende ijkmoment. In dit geval gaat het om de financiële gevolgen van enkele collegebesluiten tot de verkoop van enkele erfpachtgronden en tot de verkoop van het voormalige pand van Participe dat na het faillissement aan de gemeente is toegekomen.

bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019
Erfpachtgronden	-1	-1	-1	-1
Verkoop panden	-12	-12	-12	-12
Totaal	-13	-13	-13	-13

5.2.5 Inventarisatie maatregelen 2e ijkmoment 2015

De doorrekening van de meicirculaire 2015 leidde in de Kadernota 2016-2019 tot een negatief perspectief voor 2016 van € 699.000. Het college heeft de noodzaak tot tijdige bijsturing onderkend en de raad hierover geïnformeerd met de memo van 16 juni 2015 ('Oplegmemorandum bij alle stukken behorende bij het 1e ijkmoment 2015'). Het college heeft toen voorgesteld de zomerperiode te benutten om een aantal maatregelen tot bijsturing te inventariseren en deze aan de raad voor besluitvorming voor te leggen bij het 2e ijkmoment 2015.

Motie

Bij het raadsdebat over het 1e ijkmoment 2015 op respectievelijk 6 en 8 juli 2015 is naar aanleiding hiervan een motie ingebracht ('Motie extra bezuiniging'), waarin het college wordt verzocht om 'ruim voor de begroting 2016 een voorstel te presenteren aan de raad op welke wijze de extra bezuinigingen kunnen worden gerealiseerd, waarbij meerdere keuze opties en de daarbij behorende bedragen in kaart worden gebracht.' Deze motie is unaniem aanvaard.

Met de raadsmemo van 8 september 2015 over de inventarisatie maatregelen 2^e ijkmoment 2015 heeft het college invulling gegeven aan de motie van de gemeenteraad. In de raadsvergadering van 16 september is deze memo besproken. De in de memo genoemde maatregelen zijn alle gehandhaafd in deze begroting. Zie onderstaande tabel.

bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019
Aanpassing dotatie PP	600	-200	-200	-200
FPU-budget 2016	120	0	0	0
Kasritme versterking weerstandsvermogen	250	500	-500	-250
Participatiebudget	-100	-100	-100	0
Totaal	870	200	-800	-450

Toelichting op de tabel

Aanpassing dotatie PP

Op basis van de realisatie van de uitvoeringsplannen voor het groot onderhoud openbare ruimte kan de toevoeging aan de daarvoor bestemde voorziening in 2016 eenmalig worden verlaagd. In de jaren 2017 tot en met 2019 wordt dit gecompenseerd. Daardoor is voor de gehele periode sprake van een budgetneutrale verschuiving.

Budget FPU-regeling 2016

De FPU-regeling (Flexibel Pensioen en Uittreden) was een aflopende prepensioenregeling en is per 1 januari 2015 beëindigd. Hierdoor is geen gemeentelijk aandeel meer verschuldigd en valt een bedrag van € 120.000 van het budget voor voormalig en niet-actief personeel vrij. Voorgesteld wordt dit bedrag in 2016 incidenteel te benutten voor het opvangen van de tegenvallers.

Kasritme versterking weerstandsvermogen

Een van de uitgangspunten in het Coalitieakkoord is om het weerstandsvermogen op een verantwoord niveau te brengen door de spaaroptie te handhaven, zo nodig met een aangepaste fasering. De financiële situatie van de gemeente kan noodzaken tot een wijziging in de fasering. Daarmee wordt in de eerste jaren de aanvulling van het weerstandsvermogen verlaagd en in de latere jaren (waar volgens de huidige inzichten de financiële marge groter is) met hetzelfde bedrag verhoogd. Voor de gehele periode 2015 (valt buiten het bereik van bovenstaande tabel) tot en met 2019 is daarmee sprake van een budgetneutrale verschuiving.

Participatiebudget

Met de komst van de Participatiewet is de gemeente vanaf 2015 ook verantwoordelijk voor de ondersteuning naar werk van inwoners die voorheen een beroep deden op de Wajong en WSW. Om mensen met een arbeidsbeperking ondersteuning te geven op de werkplek, biedt de gemeente hen beschermd werk aan. Als gevolg van de startdatum van 1 april 2015 en het achterblijvende aantal aanmeldingen, is gerekend met een onderuitputting van € 300.000 in 2015. Deze middelen zijn vrijgevallen ten gunste van het perspectief. Om deze middelen over de jaren beschikbaar te houden, wordt voorgesteld om deze gefaseerd weer aan het budget toe te voegen. Voor de gehele periode 2015 (valt buiten het bereik van bovenstaande tabel) tot en met 2018 is daarmee sprake van een budgetneutrale verschuiving.

5.2.6 Effecten eerste acht maanden 2015

Bij het 2^e ijkmoment 2015 worden onder andere de financiële afwijkingen in beeld gebracht die voortvloeien uit de eerste acht maanden van 2015. De afwijkingen die betrekking hebben op het jaar 2015 zijn verwerkt in de 2^e begrotingswijziging 2015, die afzonderlijk door de raad wordt vastgesteld. De financiële afwijkingen die betrekking hebben op 2016 en latere jaren komen aan de orde in deze programmabegroting. Zie hiervoor de volgende tabel.

bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019
Actualisatie CIP 2e ijkmoment 2015	-35	-13	-13	-35
Brandkranen	-15	-15	-15	-15
Cameratoezicht	-70	-70	-70	-70
E-boeken	-34	-34	-34	-34
Funderingsherstel - verstrekte leningen	2	2	0	0
Griffie en raad	-30	-10	-10	-10
Publiekszaken (rijbewijzen, paspoorten ed)	0	0	0	-109
Zonnepanelen HvdS	5	7	7	7
Totaal effecten eerste acht maanden 2015	-176	-134	-135	-265

Toelichting op de tabel

Actualisatie CIP 2e ijkmoment 2015

Bij het opstellen van de begroting is het concerninvesteringsplan (CIP) geactualiseerd.

Brandkranen

Bij de overdracht van de post "onderhoud brandkranen" blijkt structureel te weinig budget mee gekregen te zijn, ook in verband met de hoge beheerkosten van de natte brandblusleiding in de Spoorzone.

Cameratoezicht

Vanaf 2016 vervallen de kapitaallasten voor de uitbreiding van het cameratoezicht die vanaf 2010 ten laste van het personeelsbudget gekomen zijn. De afspraak is (destijds) gemaakt dat de ruimte die ontstaat door vrijvallende kapitaallasten weer ten gunste van de afdeling wordt ingezet.

E-boeken

In 2011 hebben de ministeries van OCW en BZK en de VNG afspraken gemaakt over de bekostiging van de inkoop van e-boeken etc. met ingang van 2015. Dit heeft geresulteerd in een verlaging van de algemene uitkering voor Gouda met € 33.000 structureel. Het bedrag is gebaseerd op inwoneraantallen en staat los van het feitelijk leengedrag van de leden en van de subsidiestroom van de gemeente naar de bibliotheek. In de subsidie is tot heden geen rekening gehouden met de inkoop van e-boeken. Na de recente bezuinigingen op de subsidie aan de bibliotheek, oplopend tot € 700.000, is het doorvertalen van de korting op de algemene uitkering naar de bibliotheek niet reëel.

Funderingsherstel - verstrekte leningen

De raming van de opbrengsten uit de verstrekte leningen is geactualiseerd.

Griffie en raad

In de Kadernota 2015 is besloten om vanaf 2015 een bezuiniging op de kosten van griffie en Raad in te boeken oplopend tot € 100.000 structureel vanaf 2017. Een deel van deze bezuiniging, € 20.000, is inmiddels gerealiseerd door te bezuinigen op het budget voor opname- en geluidsapparatuur in de zijzaal. De fractievoorzitters hebben op 16 februari 2015 op voorstel van het presidium ingestemd met het terugdraaien van de resterende bezuinigingstaakstelling.

Publiekszaken (rijbewijzen, paspoorten ed)

Op basis van de meest recente inzichten in aantallen en de legestarieven uit de legesverordening 2015 zijn de ramingen voor de legesproducten en de daarbij behorende kosten van de afdeling Services geactualiseerd. Tevens is in de begroting de verkiezingskalender voor de komende jaren geactualiseerd.

Zonnepanelen HvdS

Het college heeft besloten tot het plaatsten van zonnepanelen op het Huis van de Stad. Naast de positieve duurzaamheidsaspecten levert dit ook financieel een structureel voordeel op.

5.2.7 Septembercirculaire 2015

In de onderstaande tabel zijn de financiële gevolgen van de septembercirculaire verwerkt.

bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019
Mutatie inkomsten septembercirculaire 2015 (- is nadelig)	908	727	1.382	1.446
AF: Taakmutaties/oormerken waarvan:	-83	-106	-114	-123
BRZO	39	35	35	35
Huishoudelijke hulp toelage (DU)	30	0	0	0
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	-28	-32	-32	-32
PvA Jeugdwerkloosheid 2015-2016 (DU)	-100	0	0	0
Taaleis participatiewet	-11	-21	-21	-21
Vrijlating lijfrenteopbouw	-30	-38	-46	-55
Vrouwenopvang (DU)	65	0	0	0
Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	-48	-50	-50	-50
Totaal vrij aanwendbaar c.q. effect op meerjarenperspectief	825	620	1.268	1.323

In algemene zin leidt het hogere accres ten opzichte van de meicirculaire tot een oplopend positief effect op het meerjarenperspectief. Daarnaast is in de septembercirculaire ingeschat dat de gemeenten de komende jaren minder BTW declareren bij het Rijk dan het daarvoor geldende plafond. Het niet gedeclareerde deel wordt dan in het gemeentefonds gestort. Voor Gouda betekent dit een meevaller van gemiddeld € 500.000 per jaar. Maar zowel de ramingen met betrekking tot de BTW als ook de accresramingen kunnen per circulaire sterk wisselen. Enige voorzichtigheid ten aanzien van de ramingen uit deze inkomstenpost acht het college op zijn plaats.

De circulaire levert weer een aantal nieuwe taakmutaties op. Vanwege de overdracht van het bevoegd gezag voor alle BRZO-inrichtingen (Besluit Risico Zware Ongevallen 1999) en RIE-4-installaties (Richtlijn Industriële Emissies-categorie 4) van gemeenten naar provincies wordt de algemene uitkering verlaagd. Op 1 januari 2016 treedt de Wet taaleis Participatiewet in werking. Deze wet regelt dat bijstandsgerechtigden die onvoldoende de Nederlandse taal beheersen en daardoor worden belemmerd bij hun inschakeling op de arbeidsmarkt, de verplichting wordt opgelegd om de Nederlandse taal te leren. Gemeenten ontvangen vanaf 2016 een compensatie voor uitvoeringskosten. Daarnaast ontvangen gemeenten een compensatie voor de uitvoeringskosten die voortvloeien uit het wetsvoorstel Vrijlating lijfrenteopbouw en inkomsten uit arbeid en bevordering vrijwillige voortzetting pensioenopbouw. Deze middelen worden geraamd op een post binnen de algemene dekkingsmiddelen. Ook het geld voor het plan van aanpak jeugdwerkloosheid is nieuw maar komt voort uit een gehonoreerd subsidieverzoek van het college. Deze middelen worden rechtstreeks toegevoegd aan het functionele programma. De overige taakmutaties betreffen wijzigingen op eerder toegekende bedragen.

In de septembercirculaire is met betrekking tot de decentralisaties in het sociaal domein per gemeente de actuele stand opgenomen van de bedragen die beschikbaar zijn voor 2016 tot en met 2020. Zie de uitkomsten in de navolgende tabel.

De afname van de uitkering komt bijna volledig voor rekening van het onderdeel beschermd wonen binnen de Wmo. De stand is gebaseerd op de laatste inzichten. In de circulaire valt echter te lezen dat er voor 2016 een nieuwe verdeling voor beschermd wonen komt en dat er nog ontwikkelingen zijn bij met name de Wmo 2015. Deze factoren zorgen voor aanhoudende onzekerheid met betrekking tot de omvang van de uitkering voor het sociaal domein, ondanks het gegeven dat de maatstafgegevens waarop de uitkering is gebaseerd voor 2016 niet meer worden geactualiseerd.

Conform het uitgangspunt uit het coalitieakkoord zijn de onderstaande mutaties taakstellend verwerkt en hebben deze zodoende geen invloed op het financieel perspectief.

bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019
Mutaties uitkering decentralisaties sociaal domein (septembercirculaire 2015 t.o.v. meicirculaire) (- is afname)				
AWBZ naar Wmo	-2.144	-1.021	-543	-207
Jeugd	0	0	0	0
Participatie	38	64	87	94
Totale mutatie uitkering decentralisaties sociaal domein	-2.106	-957	-456	-113
Totale omvang uitkering decentralisaties (septembercirculaire 2015)	56.222	54.610	53.044	52.623

5.2.8 Financiële gevolgen per programma

In onderstaand overzicht zijn per programma de financiële gevolgen opgenomen van bestaand beleid, het 1e en 2e ijkmoment en de bezuinigingen vanaf 2015 op de programmasaldi.

bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
01 Economie en stadsmarketing				
Bestaand beleid	10.180	10.014	10.010	9.968
Eerste ijkmoment	137	92	63	76
Tweede ijkmoment	-18	-14	-12	-10
Kadernota 2016-2019	190	48	57	-125
Saldo programma	10.489	10.141	10.117	9.909
02 Zorg (Wmo)				
Bestaand beleid	41.495	40.368	39.913	39.870
Eerste ijkmoment	101	76	-41	-12
Tweede ijkmoment	-2.961	-1.749	-1.631	-1.385
Kadernota 2016-2019	-130	-4	-4	-4
Saldo programma	38.505	38.692	38.237	38.469
03 Werk en inkomen				
Bestaand beleid	23.724	23.715	23.761	23.666
Eerste ijkmoment	16	-91	-311	-259
Tweede ijkmoment	97	-1.208	-1.828	-2.370
Kadernota 2016-2019	1.599	320	289	289
Saldo programma	25.436	22.737	21.911	21.326
04 Jeugd, onderwijs en sport				
Bestaand beleid	45.401	44.307	43.774	43.379
Eerste ijkmoment	-513	-403	-470	-400
Tweede ijkmoment	-1.475	-2.214	-3.244	-3.460
Kadernota 2016-2019	353	-182	208	204
Saldo programma	43.766	41.508	40.268	39.723
05 Ruimtelijke ontwikkeling				
Bestaand beleid	2.816	2.795	2.771	2.732
Eerste ijkmoment	-116	-154	-183	-171
Tweede ijkmoment	-164	-44	-40	-37
Kadernota 2016-2019	90	25	25	-65
Saldo programma	2.626	2.621	2.573	2.459
06 Duurzaamheid en stedelijk beheer				
Bestaand beleid	22.342	22.014	21.535	21.324
Eerste ijkmoment	171	89	68	99
Tweede ijkmoment	-644	143	681	1.166
Kadernota 2016-2019	0	-203	-196	-188
Saldo programma	21.870	22.042	22.088	22.400
07 Burgerinitiatieven en publiekszaken				
Bestaand beleid	1.844	1.889	1.878	1.864
Eerste ijkmoment	556	493	428	430
Tweede ijkmoment	-19	-28	-49	52
Kadernota 2016-2019	0	0	0	0
Saldo programma	2.381	2.353	2.257	2.347
08 Veiligheid en bestuur				
Bestaand beleid	15.320	15.045	14.824	14.726
Eerste ijkmoment	-18	-323	-627	-558
Tweede ijkmoment	47	-41	-70	-78
Kadernota 2016-2019	0	-2	-1	-1
Saldo programma	15.348	14.680	14.126	14.089
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
Bestaand beleid	-163.184	-161.543	-159.862	-158.924
Eerste ijkmoment	-177	246	1.074	795
Tweede ijkmoment	4.004	5.021	4.993	5.845
Kadernota 2016-2019	-750	597	280	-153
Saldo programma	-160.107	-155.679	-153.516	-152.438
Verrekening met reserves				
Bestaand beleid	62	1.396	1.396	1.396
Eerste ijkmoment	-157	-25	0	1
Tweede ijkmoment	-219	-467	543	320

bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Kadernota 2016-2019	0	0	0	0
Saldo programma	-314	905	1.939	1.717
Totaal resultaat				
Bestaand beleid	0	0	0	0
Eerste ijkmoment	0	0	0	0
Tweede ijkmoment	-1.352	-600	-658	43
Kadernota 2016-2019	1.352	600	658	-43
Saldo programma	0	0	0	0

Toelichting op de tabel

Het saldo van alle lasten en baten in de begroting laat meerjarig een saldo van 0 (nul) zien. Toch is er sprake van een positief meerjarenperspectief. Zie elders in het hoofdstuk Financiële begroting. Vanwege administratief technische redenen is dit verwerkt op een afzonderlijke post in de begroting.

5.3 Grondslagen

In dit hoofdstuk staan de financiële uitgangspunten die zijn gebruikt bij de totstandkoming van de ramingen in de financiële begroting.

Waar ramingen worden verhoogd wegens inflatie gebeurt dit met 0,8% (2016), 0,5% (2017), 0,5% (2018) en 0,5% (2019) conform de circulaire gemeentefonds mei 2015.

Voor de berekening van de financieringslasten in 2016 wordt uitgegaan van:

- de door de budgethouders aangegeven uitputtingsritmes voor kredieten, reserves en voorzieningen;
- omvangrijke (vastgestelde) grondexploitaties die gefinancierd worden afhankelijk van de mogelijkheid/wenselijkheid tot het fixeren van het renterisico in de respectievelijke projecten en/of afhankelijk van het specifieke cashflowverloop;
- een gelijkmatige verdeling van de uitgaven over het jaar;
- rekenrente aan te trekken kort geld van 1,0% in 2016 oplopend tot 2,0% in 2019;
- rekenrente aan te trekken lang geld van 2,0% in 2016 oplopend tot 4,25% in 2019;
- een omslagrente van 4,5% in 2016, dalend naar 4,0% vanaf 2017 ;
- het ten laste brengen van de rente "tijdens de bouw" aan het krediet;
- concerninvesteringsplan 2015-2019 dat is opgenomen als bijlage bij deze programmabegroting;
- geraamde dotaties en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen die met deze programmabegroting worden vastgesteld, waarbij het kapitaalbeslag als gevolg van de aanwending van reserves en voorzieningen en investeringen uit het concerninvesteringsplan wordt gefinancierd door middel van langlopende geldleningen.

De ramingen in deze financiële begroting zijn gebaseerd op de bedragen voor 2015 inclusief de 2e begrotingswijziging 2015. Deze bedragen zijn verder aangevuld met de nieuwe elementen in deze programmabegroting zoals vermeld in het hoofdstuk Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting.

5.4 Overzicht van baten en lasten

In het onderstaande overzicht worden meerjarig per programma alle lasten, baten en het saldo weergegeven. Ook de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn gespecificeerd per programma. Onderaan het overzicht staat het totaal resultaat. Het totaal resultaat is 0 (nul) vanaf 2015. Toch is er sprake van een positief meerjarenperspectief. Zie elders in het hoofdstuk Financiële begroting. Vanwege administratief technische redenen is dit verwerkt op een afzonderlijke post in de begroting.

bedragen * € 1.000		rekening 2014	begroting 2015 na wijziging	2016	2017	2018	2019
01 Economie en stadmarketing	Lasten	16.768	14.878	14.391	14.042	14.019	13.810
	Baten	-4.290	-6.607	-3.901	-3.901	-3.901	-3.901
	Saldo	12.478	8.271	10.489	10.141	10.117	9.909
02 Zorg (Wmo)	Lasten	20.566	40.718	39.676	39.863	39.408	39.640
	Baten	-2.578	-1.171	-1.171	-1.171	-1.171	-1.171
	Saldo	17.988	39.547	38.505	38.692	38.237	38.469
03 Werken en inkomen	Lasten	47.599	48.078	47.338	44.638	43.813	43.228
	Baten	-36.590	-21.902	-21.902	-21.902	-21.902	-21.902
	Saldo	11.008	26.176	25.436	22.737	21.911	21.326
04 Jeugd, onderwijs en sport	Lasten	29.292	51.134	47.886	45.628	44.389	43.845
	Baten	-7.026	-6.460	-4.120	-4.120	-4.121	-4.122
	Saldo	22.266	44.674	43.766	41.508	40.268	39.723
05 Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	14.458	22.717	19.056	13.311	10.761	7.511
	Baten	-9.475	-19.502	-16.429	-10.690	-8.188	-5.052

bedragen * € 1.000		rekening 2014	begroting 2015 na wijziging	2016	2017	2018	2019
	Saldo	4.983	3.215	2.626	2.621	2.573	2.459
06 Duurzaamheid en stedelijk beheer	Lasten	46.654	49.258	48.578	50.141	51.923	54.251
	Baten	-28.289	-27.168	-26.708	-28.098	-29.836	-31.852
	Saldo	18.365	22.089	21.870	22.042	22.088	22.400
07 Burgerinitiatieven en publiekszaken	Lasten	3.587	3.927	3.831	3.968	3.706	3.607
	Baten	-1.267	-1.395	-1.450	-1.615	-1.449	-1.260
	Saldo	2.320	2.532	2.381	2.353	2.257	2.347
08 Veiligheid en bestuur	Lasten	16.744	16.077	15.467	14.799	14.245	14.208
	Baten	-317	-152	-120	-120	-120	-120
	Saldo	16.427	15.926	15.348	14.680	14.126	14.089
21 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	Lasten	3.145	3.180	5.158	4.558	6.359	7.914
	Baten	-112.360	-165.001	-165.264	-160.237	-159.875	-160.352
	Saldo	-109.215	-161.821	-160.107	-155.679	-153.516	-152.438
Totaal saldo van baten en lasten	Lasten	198.811	249.967	241.380	230.949	228.623	228.014
	Baten	-202.191	-249.358	-241.066	-231.854	-230.562	-229.731
	Saldo	-3.380	609	314	-905	-1.939	-1.717
Dotatie reserve P 01	Lasten	993	2.711	0	0	0	0
Dotatie reserve P 02	Lasten	0	296	0	0	0	0
Dotatie reserve P 03	Lasten	0	250	0	0	0	0
Dotatie reserve P 04	Lasten	3.708	0	0	0	0	0
Dotatie reserve P 05	Lasten	0	0	0	0	0	0
Dotatie reserve P 06	Lasten	0	0	31	33	43	70
Dotatie reserve P 07	Lasten	0	0	0	0	0	0
Dotatie reserve P 08	Lasten	0	173	0	0	0	0
Dotatie reserve P 21	Lasten	2.950	750	750	1.620	2.522	2.272
	Totaal	7.652	4.180	781	1.653	2.565	2.342
Onttrekking reserve P 01	Baten	-515	-150	0	0	0	0
Onttrekking reserve P 02	Baten	-1.908	-321	0	0	0	0
Onttrekking reserve P 03	Baten	-53	-837	-23	-23	0	0
Onttrekking reserve P 04	Baten	-4.450	-110	0	0	0	0
Onttrekking reserve P 05	Baten	0	-1.214	-67	-65	-64	-63
Onttrekking reserve P 06	Baten	-142	-365	-40	-40	-40	-40
Onttrekking reserve P 07	Baten	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve P 08	Baten	0	-1.029	-202	0	0	0
Onttrekking reserve P 21	Baten	-820	-762	-762	-620	-522	-522
	Totaal	-7.889	-4.789	-1.095	-749	-626	-625
Saldo mutaties reserves	Saldo	-237	-609	-314	905	1.939	1.717
Totaal resultaat	Lasten	206.463	254.147	242.161	232.602	231.188	230.355
	Baten	-210.079	-254.147	-242.161	-232.602	-231.188	-230.355
	Saldo	-3.616	0	0	0	0	0

5.5 Incidentele baten en lasten

Artikel 189 van de Gemeentewet schrijft voor dat de raad erop toeziet dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Daarmee wordt bedoeld dat in de begroting de structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Om vast te kunnen stellen dat sprake is van structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel. Daartoe is in de begroting een limitatief overzicht van de incidentele lasten en baten opgenomen en zijn deze per programma inzichtelijk gemaakt. Daarnaast worden toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves vermeld, zowel incidenteel als structureel.

Het overzicht van baten en lasten dient niet alleen voor het horizontale toezicht door de raad, maar is voor de financiële toezichthouder, de provincie Zuid-Holland, een belangrijk overzicht bij de bepaling of de gemeente in aanmerking komt voor het gewenste repressieve toezicht.

In de onderstaande tabel is aangegeven wat de incidentele baten in het meerjarenperspectief zijn.

Programma (bedragen * 1.000)	Omschrijving	2016	2017	2018	2019
05 Ruimtelijke ontwikkeling	Grondexploitatie	-14.466	-8.727	-6.226	-3.090
Reserves (organisatie ontwikkeling)	Organisatie ontwikkeling	-762	-620	-522	-522
Reserves (wijkontwikkeling)	Wijkontwikkeling	-67	-65	-64	-63
Reserves (algemene reserve)	Rijksveiligheidsgelden	-202			
Totaal incidentele baten		-15.498	-9.412	-6.812	-3.675

In de onderstaande tabel is aangegeven wat de incidentele lasten in het meerjarenperspectief zijn.

Programma (bedragen * 1.000)	Omschrijving	2016	2017	2018	2019
01 Economie en stadsmarketing	Stadsmarketing	50			
05 Ruimtelijke ontwikkeling	Grondexploitatie	14.466	8.727	6.226	3.090
06 Duurzaamheid en stedelijk beheer	Dotatie voorziening PP (herinrichting markt)	250			
08 Veiligheid en bestuur	Rijksveiligheidsgelden	203			
Algemene dekkingsmiddelen	Organisatie ontwikkeling	500	620	522	522
Reserves (parkeren)	Parkeren	31	33	43	70
Reserves (algemene reserve)	Dotatie weerstandsvermogen	250	1.000	2.000	1.750
Totaal incidentele lasten		15.749	10.380	8.791	5.432

In de onderstaande tabel is aangegeven wat het saldo van het totaal van de incidentele baten en de incidentele lasten is in het meerjarenperspectief.

	2016	2017	2018	2019
Totaal incidentele baten	-15.498	-9.412	-6.812	-3.675
Totaal incidentele lasten	15.749	10.380	8.791	5.432
Totaal	251	968	1.979	1.757

In het overzicht is niet opgenomen het begrotingsresultaat.

Geconcludeerd kan worden dat meerjarig geen structurele lasten worden gedekt door incidentele baten.

Aan de reserve parkeren wordt structureel € 40.000 per jaar onttrokken ter dekking van de kapitaallasten als gevolg van de uitbreiding parkeergelegenheid Klein Amerika.

Aan de reserve wijkontwikkeling wordt tot en met 2020 afgerond € 63.000 per jaar onttrokken ter dekking van de kapitaallasten voor de gymzaal in Korte Akkeren.

5.6 Concerninvesteringsplan

Investerings hebben als kenmerk dat zij duurzaam zijn. Een investering gaat meerdere jaren mee. Op het moment dat een investering plaatsvindt (aanschaf c.q. bouw van een object) worden de uitgaven gedaan. Deze uitgaven leiden echter niet direct tot lasten in de exploitatiebegroting. Toerekening van de kapitaallasten (afschrijving en rentekosten) vindt voor de eerste maal plaats in het jaar nadat een investering is opgeleverd. Het aantal jaren waaraan de kapitaallasten worden toegerekend is afhankelijk van het soort investering.

Met het vaststellen van deze programmabegroting autoriseert de raad de investeringen uit de jaarschijf 2016, zie hiervoor de bijlage Concerninvesteringsplan 2015-2019.

Alle investeringen tezamen zoals die nu in het CIP zijn opgenomen zouden bij gehele realisatie de volgende kapitaallasten opleveren:

bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Staat van Activa	29.027	26.291	25.052	23.967
Investerings met jaar gereed 2015	2.103	1.952	1.906	1.822
Investerings met jaar gereed 2016	0	1.962	1.918	1.873
Investerings met jaar gereed 2017	0	0	1.706	1.668
Investerings met jaar gereed 2018	0	0	0	1.169
Totaal	31.130	30.205	30.582	30.499

Op de bovenste regel staan de kapitaallasten van de huidige staat van activa, dus de investeringen die in het verleden gedaan zijn. Daaronder staan de kapitaallasten die voortvloeien uit de jaarschijven (jaar gereed) 2015 tot en met 2018.

5.7 Financiering

De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de toekomstige ontwikkeling van de omvang van de leningenportefeuille (het lange vreemd vermogen). Uit de onderstaande investerings- en financieringsstaat blijken de verwachte financieringstekorten voor de jaren 2016 tot en met 2019. Deze tekorten worden afgedekt door middel van het aantrekken van kasgeldleningen (kort vreemd vermogen).

Gedetailleerde informatie over financiering, treasury, leningenportefeuille etc. is opgenomen in de zogenaamde paragraaf financiering binnen deze programmabegroting.

bedragen * € 1.000	ultimo 2016	ultimo 2017	ultimo 2018	ultimo 2019
INVESTERINGEN				
(Im)materiële vaste activa	319.668	316.779	313.950	310.587
Financiële vaste activa	27.213	27.444	24.849	23.354
Totaal vaste activa	346.881	344.224	338.799	333.941
Onderhanden werk (grondexploitatie)	47.680	47.668	48.446	50.922
TOTAAL VASTE ACTIVA- EN ONDERHANDEN WERK	394.561	391.892	387.245	384.863
FINANCIERING				
Eigen vermogen:				
Algemene reserve (inclusief reserve sociaal domein)	13.847	14.824	16.824	18.574
Bestemmingsreserves	8.858	8.786	8.725	8.692
Vreemd vermogen:				
Voorzieningen (inclusief voorzieningen grondexploitatie)	37.267	38.365	40.023	43.595
Opgenomen langlopende geldleningen	324.401	321.474	305.798	300.364
TOTAAL FINANCIERINGSMIDDELEN	384.373	383.448	371.370	371.226
FINANCIERINGSTEKORT	10.188	8.444	15.875	13.637

5.8 Stand en verloop reserves

Hieronder volgt een overzicht per programma van het geprognosticeerde verloop van de reserves. Hierin zijn de beginstanden, de mutaties en de eindstanden voor de periode 2016-2019 opgenomen. Aanvullend is op grond van wettelijke voorschriften in de bijlagen een overzicht opgenomen met een specificatie per reserve.

Programma 1 Economie, cultuur en stadsmarketing

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderings	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Programma 2 Zorg (Wmo)

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	1.560	1.560	1.560	1.560
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderings	0	0	0	0
Stand per 31 december	1.560	1.560	1.560	1.560

Programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	437	371	305	241
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderings	66	66	64	63
Stand per 31 december	371	305	241	178

Programma 6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	4.886	4.876	4.870	4.873
Vermeerderingen	30	34	43	70
Verminderings	40	40	40	40
Stand per 31 december	4.876	4.870	4.873	4.903

Programma 8 Veiligheid en bestuur

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	1.851	1.851	1.851	1.851
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderings	0	0	0	0
Stand per 31 december	1.851	1.851	1.851	1.851

Programma 21 Financieringsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	14.285	14.047	15.023	17.273
Vermeerderingen	750	1.620	2.772	2.272
Verminderings	988	644	522	522
Stand per 31 december	14.047	15.023	17.273	19.023

Totaal programma's

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	23.019	22.705	23.609	25.799
Vermeerderingen	780	1.654	2.816	2.342
Verminderen	1.094	750	626	624
Stand per 31 december	22.705	23.609	25.799	27.517

Programma 1 Economie, cultuur en stadsmarketing

Bij het 2e begrotingswijziging 2015 is de reserve cultuur- en erfgoedfonds ingesteld. Over toevoegingen en onttrekkingen wordt in een later stadium besloten. Daarom staan de bedragen in de tabel voor alle jaren op 0.

Programma 2 Zorg (Wmo)

Onder dit programma valt de reserve maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Deze reserve is in 2014 bij de jaarrekening gevormd. De middelen voor MO/OGGZ worden door Gouda als centrumgemeente mede namens de regio uitgegeven. De niet bestede budgetten worden jaarlijks toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.

Programma 5 Ruimtelijke ordening

Onder dit programma vallen de reserve deelname Stimuleringsfonds volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten, reserve wijkontwikkeling, reserve actualiseren en digitaliseren bestemmingsplannen, reserve parkeren en de reserve bouwleges.

Programma 6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

Onder dit programma vallen de reserve ketenmobiliteit, reserve parkeren en de reserve verbreding doorstroming verkeer rondom 't spoor.

Programma 8 Veiligheid en bestuur

Onder dit programma valt de reserve niet gesprongen explosieven WO2.

Programma 21 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Onder dit programma vallen de algemene reserve, de reserve organisatieontwikkeling en de reserve drie decentralisaties (3D). De omvang van de algemene reserve neemt in de loop van de jaren toe als gevolg van de spaaroptie ter versterking van het weerstandsvermogen. De reserve drie decentralisaties (3D) is ingesteld in de 1e begrotingswijziging 2015 als opvolger van de reserve sociaal domein en is onder andere bedoeld voor het opvangen van tegenvallers binnen de decentralisaties in het sociaal domein per 1 januari 2015.

5.9 Stand en verloop voorzieningen

Hieronder volgt een overzicht per programma van het geprognosticeerde verloop van de voorzieningen. Hierin zijn de beginstanden, de mutaties en de eindstanden voor de periode 2016-2019 opgenomen. Aanvullend is op grond van wettelijke voorschriften in de bijlagen een overzicht opgenomen met een specificatie per voorziening.

Programma 1 Economie en stadsmarketing

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	849	1.043	1.307	1.104
Vermeerderingen	989	892	891	892
Verminderen	795	628	1.094	1.117
Stand per 31 december	1.043	1.307	1.104	879

Programma 4 Jeugd, onderwijs en sport

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	265	265	265	265
Vermeerderingen	269	252	147	105
Verminderen	269	252	147	105
Stand per 31 december	265	265	265	265

Programma 6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	15.998	13.838	14.570	16.594
Vermeerderingen	5.356	6.853	8.217	9.826
Verminderen	7.516	6.121	6.193	5.982
Stand per 31 december	13.838	14.570	16.594	20.438

Programma 8 Veiligheid en bestuur

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	7.153	7.038	6.924	6.760
Vermeerderingen	103	103	103	173
Verminderen	218	217	267	198
Stand per 31 december	7.038	6.924	6.760	6.735

Programma 21 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	207	187	167	167
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	20	20	0	21
Stand per 31 december	187	167	167	146

Totaal programma's

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	24.472	22.371	23.234	24.891
Vermeerderingen	6.717	8.101	9.359	10.995
Verminderen	8.818	7.238	7.702	7.423
Stand per 31 december	22.371	23.234	24.891	28.463

Programma 1 Economie en stadsmarketing

De onder programma 1 opgenomen voorzieningen betreffen twee onderhoudsvoorzieningen. Het gaat hierbij om planmatig onderhoud van gemeentelijke gebouwen en objecten en het verhuurdersonderhoud van de schouwburg. De jaarlijkse dotaties aan deze voorzieningen worden elk jaar aangewend voor de onderhoudskosten van deze panden, die gebaseerd zijn op de meerjarige technische onderhoudsplanningen.

Programma 4 Jeugd, onderwijs en sport

De onder programma 4 opgenomen voorziening is een onderhoudsvoorziening. Het gaat hierbij om planmatig onderhoud van gemeentelijke onderwijsgebouwen.

Programma 6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

De onder programma 6 opgenomen voorzieningen zijn de voorziening groot onderhoud openbare ruimte, de voorziening onderhoud stationsgarage, de voorziening verwerking afvalstoffen en de voorziening riolering. De voorzieningen riolering en verwerking afvalstoffen zijn egalisatievoorzieningen.

Programma 8 Veiligheid en bestuur

De onder programma 8 opgenomen voorzieningen zijn de voorziening groot onderhoud brandweerkazerne, voorziening deelname grondbank Zuidplas en de voorziening pensioenaanspraken (voormalig) wethouders.

Programma 21 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Onder dit programma vallen de voorzieningen verlofsparen, flankerend beleid OptimaForma, pijporgel aula begraafplaats en onderhoud Huis van de Stad.

5.10 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Overeenkomstig de artikelen 20 en 22 van het BBV dient afzonderlijke aandacht te worden besteed aan de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. In principe zijn alle arbeidskosten gerelateerde verplichtingen in de exploitatiebegroting verwerkt. Een uitzondering wordt gevormd door de voorziening voor de garantieafspraken voor verlofsparen. Door invoering van de levensloopregeling is de verlofspaarregeling met ingang van 1 april 2006 vervallen. De voorziening dient om bij opname van de gespaarde uren een compensatie te hebben voor de kosten van dan waarschijnlijk benodigde inzet van anderen om de afgesproken productie te kunnen realiseren.

6. Besluit bij Programmabegroting 2016-2019

			(voorgesteld) besluit van de gemeenteraad
voorstelnummer		39	
onderwerp		Programmabegroting 2016-2019	

De raad van de gemeente Gouda;

gelezen het voorstel van 6 oktober 2015;

gelet op artikel 189 en 191 van de Gemeentewet;

besluit tot:

1. Vaststelling van de begroting op hoofdlijnen (hoofdstuk 2) en de programma's (hoofdstuk 3) van de beleidsbegroting uit de programmabegroting 2016-2019.
2. Vaststelling van de paragrafen (hoofdstuk 4) en daarmee (vooruitlopend op de in december 2015 vast te stellen belastingverordeningen) expliciet te besluiten om de gevolgen van de nieuwe tarieven voor lokale heffingen, zoals opgenomen in de paragraaf lokale heffingen, vooruitlopend op de vaststelling van de belastingverordeningen in de begroting te verwerken.
3. Vaststelling van de financiële begroting (hoofdstuk 5), hetgeen betekent:
 - a. vaststelling van de uitwerking van de Kadernota 2016-2019;
 - b. vaststelling van de verwerking van de meicirculaire 2015 en de taakmutaties;
 - c. vaststelling van de verwerking van de septembercirculaire 2015 en de taakmutaties;
 - d. vaststelling van de verwerking van de maatregelen inventarisatie 2^e ijkmoment 2015 en de effecten van de eerst acht maanden 2015.
4. Vaststelling van de programmabegroting 2016-2019.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 11 november 2015

De raad der gemeente voornoemd,

, voorzitter , griffier

7. Bijlagen

7.1 Emu-saldo

De wet schrijft voor de berekening van het EMU-saldo aan de begroting moet worden toegevoegd. Het overzicht is conform het door het CBS c.q. Bureau Kredo voorgeschreven invulmodel.

	Omschrijving	2015	2016	2017
		x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2015, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2016	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2016
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-608	-314	905
2.	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	14.992	15.476	15.967
3.	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	0	0	0
4.	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	30.489	16.593	13.884
5.	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
6.	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
7.	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	13.722	8.585	4.415
8.	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	6.250	12.138	6.455
9.	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	9.887	8.398	7.238
10.	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
11.	Verkoop van effecten:			
a.	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
b.	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0
12.	Berekend EMU-saldo (12=1+2+3-4+5+6-7+8-9-10-11)	-33.464	-6.276	-2.210

7.2 Concerninvesteringsplan 2015-2019

1. Economie en stadsmarketing

Omschrijving	Jaar gereed	Netto krediet	Kapitaallasten 2016	Kapitaallasten 2017	Kapitaallasten 2018	Kapitaallasten 2019
Investerings met economisch nut						
Depotgebouw	2015	37.000	4.132	3.848	3.750	3.651
Vastgoed	2015	82.000	9.157	8.528	8.310	8.091
Totaal investeringen met economisch nut		119.000	13.289	12.376	12.060	11.742
Investerings met maatschappelijk nut						
Voorzieningen toerisme en cultureel erfgoed	2015	153.280	17.117	15.941	15.533	15.124
Totaal investeringen met maatschappelijk nut		153.280	17.117	15.941	15.533	15.124
TOTAAL PROGRAMMA 1		272.280	30.406	28.317	27.593	26.866

4. Jeugd, onderwijs en sport

Omschrijving	Jaar gereed	Netto krediet	Kapitaallasten 2016	Kapitaallasten 2017	Kapitaallasten 2018	Kapitaallasten 2019
Investerings met economisch nut						
Niet commerciële voorzieningen	2022	517.500				
	2024	18.438.828				
	2027	17.713.476				
	2031	2.998.494				
Nwbouw zwemaccommodatie	2015	203.987	15.659	14.969	14.969	14.969
Onderwijshuisvesting	2015	368.842	36.487	33.847	33.052	32.256
	2016	2.362.564	0	211.852	207.158	202.464
	2017	4.747.000	0	0	308.555	303.808
Renovatie sportvelden	2015	600.400	72.539	67.715	65.896	64.075
	2016	265.400	0	32.219	31.355	30.490
	2017	215.400	0	0	26.053	25.355
	2018	320.400	0	0	0	39.003
	2019	390.400				
	2020	225.400				
	2021	240.400				
	2022	305.000				
	2023	305.000				
	2024	305.000				
	2025	305.000				
Sport	2015	846.112	68.908	63.445	62.211	60.978
Totaal investeringen met economisch nut		51.674.603	193.593	424.047	749.249	773.398
Investerings met maatschappelijk nut						
Onderwijshuisvesting	2015	828.182	57.973	53.004	52.176	51.348
	2016	690.500	0	165.720	160.196	154.672
Totaal investeringen met maatschappelijk nut		1.518.682	57.973	218.724	212.372	206.020
TOTAAL PROGRAMMA 4		53.193.285	251.566	642.771	961.621	979.418

5. Ruimtelijke ontwikkeling

Omschrijving	Jaar gereed	Netto krediet	Kapitaallasten 2016	Kapitaallasten 2017	Kapitaallasten 2018	Kapitaallasten 2019
Investerings met economisch nut						
Herinrichting woonwagenlokatie	2015	338.480	37.796	35.201	34.299	33.397
Totaal investeringen met economisch nut		338.480	37.796	35.201	34.299	33.397
TOTAAL PROGRAMMA 5		338.480	37.796	35.201	34.299	33.397

6. Duurzaamheid en stedelijk beheer

Omschrijving	Jaar gereed	Netto krediet	Kapitaallasten 2016	Kapitaallasten 2017	Kapitaallasten 2018	Kapitaallasten 2019
Investerings met economisch nut						
Parkeervoorzieningen	2015	102.507	6.342	6.245	6.147	6.049
Parkeren	2015	367.500	58.038	54.540	52.880	51.220
Totaal investeringen met economisch nut		470.007	64.380	60.785	59.027	57.269
Investerings met economisch nut waarvan heffing ter dekking						

Omschrijving	Jaar gereed	Netto krediet	Kapitaallasten 2016	Kapitaallasten 2017	Kapitaallasten 2018	Kapitaallasten 2019
Implementatie verbeterplan gescheiden inzameling	2016	96.066	0	10.247	9.991	9.734
Ondergrondse containers afvalinzameling	2015	424.120	47.361	44.109	42.978	41.847
Riolering	2015	10.500.000	743.750	680.400	669.550	658.700
	2016	9.500.000	0	625.833	616.000	606.166
	2017	9.500.000	0	0	625.833	616.000
	2018	9.500.000	0	0	0	625.833
	2019	9.500.000	0	0	0	0
Investerings met economisch nut waarvan heffing ter dekking		49.020.186	791.111	1.360.589	1.964.352	2.558.280
Investerings met maatschappelijk nut						
Investerings wegen grijs	2015	2.683.308	289.582	269.412	262.659	255.905
	2016	6.816.069	0	635.045	620.549	606.053
	2017	2.208.376	0	0	239.544	233.496
	2018	1.470.379	0	0	0	191.574
	2019	2.213.863	0	0	0	0
	2020	231.685	0	0	0	0
Uitvoeringsmaatregelen Gouda fietst door	2015	19.541	1.856	1.720	1.680	1.641
Uitvoeringsmaatregelen nota parkeerbeleid	2015	100.000	8.500	7.840	7.680	7.520
Uitvoeringsmaatregelen verkeer- en vervoersplan	2015	63.379	6.021	5.577	5.451	5.324
Uitvoeringsmaatregelen Waterplan	2015	0	0	0	0	0
	2016	125.000	0	10.000	9.800	9.600
	2019	225.000	0	0	0	0
Verbetering openbare ruimte Goudse Poort	2015	613.610	58.293	53.997	52.769	51.542
Verkeersplannen	2015	540.000	51.300	47.520	46.440	45.360
	2018	235.000	0	0	0	21.150
Vervanging VRI	2015	463.200	67.164	62.995	61.142	59.290
	2017	300.000	0	0	42.000	40.800
	2018	280.000	0	0	0	39.200
Totaal investeringen met maatschappelijk nut		18.588.410	482.716	1.094.106	1.349.714	1.568.455
TOTAAL PROGRAMMA 6		68.078.603	1.338.207	2.515.480	3.373.093	4.184.004

8. Veiligheid en bestuur

Omschrijving	Jaar gereed	Netto krediet	Kapitaallasten 2016	Kapitaallasten 2017	Kapitaallasten 2018	Kapitaallasten 2019
Investerings met economisch nut						
Vervanging cameratoezicht	2015	98.655	24.170	22.888	22.099	21.309
	2016	60.500	0	14.520	14.036	13.552
Totaal investeringen met economisch nut		159.155	24.170	37.408	36.135	34.861
TOTAAL PROGRAMMA 8		159.155	24.170	37.408	36.135	34.861

Geen programma

Omschrijving	Jaar gereed	Netto krediet	Kapitaallasten 2016	Kapitaallasten 2017	Kapitaallasten 2018	Kapitaallasten 2019
Investerings met economisch nut						
Automatisering	2015	1.654.669	420.727	398.603	384.752	332.569
	2016	1.050.000	0	252.000	243.600	235.200
	2017	1.900.000	0	0	456.000	440.800
	2018	1.050.000	0	0	0	252.000
	2019	1.250.000	0	0	0	0
	2022	120.000	0	0	0	0
	2032	60.000	0	0	0	0
Huisvesting	2016	55.000	0	4.950	4.840	4.730
	2017	60.000	0	0	8.400	8.160
Totaal investeringen met economisch nut		7.199.669	420.727	655.553	1.097.592	1.273.459
TOTAAL GEEN PROGRAMMA		7.199.669	420.727	655.553	1.097.592	1.273.459
EINDTOTAAL		129.241.472	2.102.872	3.914.730	5.530.333	6.532.005

7.3 Specificatie per reserve en voorziening

7.3.1 Verloop per reserve

Programma 1 Reserve cultuur- en erfgoedfonds

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Programma 2 Reserve maatschappelijke opvang en vrouwenopvang

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	1.560	1.560	1.560	1.560
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	0	0	0	0
Stand per 31 december	1.560	1.560	1.560	1.560

Programma 5 Reserve deelname Stimuleringsfonds Volkshuisvesting NI. Gemeenten

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	48	48	48	48
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	0	0	0	0
Stand per 31 december	48	48	48	48

Programma 5 Reserve wijkontwikkeling

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	321	254	188	124
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	67	66	64	62
Stand per 31 december	254	188	124	62

Programma 5 Reserve actualiseren en digitaliseren bestemmingsplannen

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	69	69	69	69
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	0	0	0	0
Stand per 31 december	69	69	69	69

Programma 5 Reserve bouwleges

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Programma 6 Reserve ketenmobiliteit

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	3.123	3.123	3.123	3.123
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	0	0	0	0
Stand per 31 december	3.123	3.123	3.123	3.123

Programma 6 Reserve parkeren

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	668	658	651	655
Vermeerderingen	30	33	44	70
Verminderen	40	40	40	40
Stand per 31 december	658	651	655	685

Programma 6 Reserve verbreding doorstroming verkeer rondom 't spoor

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	1.095	1.095	1.095	1.095
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	0	0	0	0
Stand per 31 december	1.095	1.095	1.095	1.095

Programma 8 Reserve NGE

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	1.851	1.851	1.851	1.851
Vermeerderingen	0	0	0	0

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	1.851	1.851	1.851	1.851

Programma 21 Algemene reserve

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	12.911	12.935	13.912	16.162
Vermeerderingen	250	1.000	2.250	1.750
Verminderingen	226	23	0	0
Stand per 31 december	12.935	13.912	16.162	17.912

Programma 21 Reserve organisatie-ontwikkelingen

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	462	199	199	199
Vermeerderingen	500	620	522	522
Verminderingen	763	620	522	522
Stand per 31 december	199	199	199	199

Programma 21 Reserve drie decentralisaties

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	913	913	913	913
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	913	913	913	913

Totaal programma 's

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	23.021	22.705	23.609	25.799
Vermeerderingen	780	1.653	2.816	2.342
Verminderingen	1.096	749	626	624
Stand per 31 december	22.705	23.609	25.799	27.517

7.3.2 Verloop per voorziening

Programma 1 Voorziening verhuurdersonderhoud schouwburg

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	38	44	116	0
Vermeerderingen	174	174	174	174
Verminderingen	168	102	290	39
Stand per 31 december	44	116	0	135

Programma 1 Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en objecten

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	770	918	1.105	977
Vermeerderingen	772	675	675	675
Verminderingen	624	488	803	1.016
Stand per 31 december	918	1.105	977	636

Programma 4 Voorziening planmatig onderhoud gem. onderwijsgebouwen

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	265	265	265	265
Vermeerderingen	269	252	147	105
Verminderingen	269	252	147	105
Stand per 31 december	265	265	265	265

Programma 6 Voorziening groot onderhoud openbare ruimte

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	7.537	5.772	5.154	4.522
Vermeerderingen	5.306	5.476	5.537	5.678
Verminderingen	7.071	6.094	6.169	5.958
Stand per 31 december	5.772	5.154	4.522	4.242

Programma 6 Voorziening verwerking afvalstoffen

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	699	650	521	795
Vermeerderingen	0	-129	274	596
Verminderingen	49	0	0	0
Stand per 31 december	650	521	795	1.391

Programma 6 Voorziening riolering

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	7.713	7.341	8.788	11.134
Vermeerderingen	0	1.447	2.346	3.471
Verminderen	372	0	0	0
Stand per 31 december	7.341	8.788	11.134	14.605

Programma 6 Voorziening onderhoud stationsgarage

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	50	75	108	144
Vermeerderingen	50	60	60	80
Verminderen	25	27	24	25
Stand per 31 december	75	108	144	199

Programma 8 Voorziening groot onderhoud brandweerkazerne

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	271	274	278	232
Vermeerderingen	43	43	43	113
Verminderen	40	39	89	20
Stand per 31 december	274	278	232	325

Programma 8 Voorziening deelname grondbank Zuidplas

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	1.800	1.800	1.800	1.800
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	0	0	0	0
Stand per 31 december	1.800	1.800	1.800	1.800

Programma 8 Voorziening pensioenaanspraken (voormalig) wethouders

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	5.082	4.964	4.846	4.728
Vermeerderingen	60	60	60	60
Verminderen	178	178	178	178
Stand per 31 december	4.964	4.846	4.728	4.610

Programma 21 Voorziening spaaruren verlof

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	94	94	94	94
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	0	0	0	0
Stand per 31 december	94	94	94	94

Programma 21 Voorziening flankerend beleid Optima Forma

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	61	41	21	21
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	20	20	0	21
Stand per 31 december	41	21	21	0

Programma 21 Voorziening pijporgel aula begraafplaats

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	52	52	52	52
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderen	0	0	0	0
Stand per 31 december	52	52	52	52

Programma 21 Voorziening onderhoud Huis van de Stad

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	40	81	86	127
Vermeerderingen	43	43	43	43
Verminderen	2	38	2	62
Stand per 31 december	81	86	127	108

Totaal programma's

Bedragen * € 1.000	2016	2017	2018	2019
Stand per 1 januari	24.472	22.371	23.234	24.891
Vermeerderingen	6.717	8.101	9.359	10.995
Verminderen	8.818	7.238	7.702	7.423
Stand per 31 december	22.371	23.234	24.891	28.463

7.4 Vastgestelde beleidskaders en externe regelgeving

7.4.1 Programma 1 Economie en stadsmarketing

Product	Externe regelgeving	Beleidskader gemeente	Datum vaststelling
Economisch beleid	Kansen zien kansen grijpen. (Regionale economie en energie) 2012-2015, Provincie Z-H, mei 2012	Actieprogramma Economie 2014-2015	28-1-2014
	Naar een gezonde kantorenmarkt in Z-H, Provincie Z-H, augustus 2012	Detailhandelsvisie "Meer keuze in winkelen 2009-2020"	27-1-2010
	Adaptieve Agenda Zuidvleugel, 2014	Regionale bedrijventerreinenstrategie Midden-Holland	1-5-2014
	Visie ruimte en mobiliteit, Provincie Z-H, 2014	Actualisatie Regionale Structuurvisie Detailhandel Midden-Holland	28-2-2007
	Verordening Ruimte Provincie Z-H, 2014	Horecanota 2008-2017	2-4-2008
		Ondernemersfonds 2012-2016	12-10-2011
		Ruimtelijke Agenda Midden-Holland 'Geslaagde kwaliteit in een vitale regio'	febr. 2010
		Marktverordening	27-9-2004
		Winkeltijdenverordening	11-12-2013
		Speelautomatenverordening	23-5-2012
Stadsmarketing		Stadsmarketingplan 2010-2011	18-3-2011
		Businessplan Stichting Marketing Gouda	eind 2002
		Subsidieregeling sterevenementen (BenW)	14-6-2011
Cultuurbehoud	Archiefwet	Nota Cultuurhistorie	30-11-2004
	Beleidsbrief Minister OC en W over de Modernisering Monumentenzorg (november 2009)	Verordening monumenten en archeologie	14-11-2013
		Erfgoedvisie	14-11-2013
Cultuurbeleid	Mediawet	Evenementenbeleid	8-10-2008
		Cultuurnota 'Cultuur in Gouda'	16-7-2008
		Uitwerkingsprogramma cultuurnota	17-12-2008

7.4.2 Programma 2 Zorg (Wmo)

Product	Externe regelgeving	Beleidskader gemeente	Datum vaststelling
Zorg	Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)	Nota gezondheidsbeleid 2013-2013	29-5-2013
	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)	Convenant Levensloopbestendig Gouda (en Pact van Savelberg)	19-4-2004
	Zorgverzekeringswet (Zvw)	Beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2007-2011	8-11-2006
	Wet Publieke Gezondheid (WPG)	Uitgangspunten en visie maatschappelijke ondersteuning Gouda	11-7-2007
		Kaders individuele verstrekkingen WMO	11-7-2007
		WMO kader 2012-2015 verbinden en vernieuwen	25-4-2012
		Verordening WMO	5-11-2014
		Verordening cliëntenparticipatie 2011	23-3-2011
		Nota "gebundelde krachten" m.b.t. veranderingen Sociaal Domein	12-2-2014
Welzijn		Iedereen doet mee; met Gebundelde Krachten werken aan participatie, zelfredzaamheid en groei naar zelfstandigheid 2014-2018	5-11-2014
		Vrijwilligersbeleid	25-9-2013
		Nota Multifunctionele centra	23-5-2005
		Verordening werkleeraanbod Wet investering jongeren 2010	9-12-2009
		Verordening maatschappelijke opvang/ vrouwen opvang	11-12-2013
		Regiovisie geweld in huiselijke kring Hollands-Midden	12-2-2014
Wijkaanpak		Wijkaanpak	17-12-2014

7.4.3 Programma 3 Werk en inkomen

Externe regelgeving	Externe regelgeving	Beleidskader gemeente	Datum vaststelling
Bevordering arbeidsparticipatie	Wet Werk en Bijstand incl. Bijzondere Bijstand en Langdurigheidstoeslag (WWB)	Verordeningen WWB	
	Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)	Afstemmingsverordening wet werk en bijstand	24-4-2013
	ISMH: Regionaal beleidskader volwasseneneducatie 2012-2015	Afstemmingsverordening Participatiewet IOAWZ Gouda 2015	5-11-2014
	Wet Inburgering (WI)	Afstemmingsverordening IOAZ en IOAZ 2011	24-4-2013
	Vreemdelingenwet 2000	Reïntegratieverordening wet werk en bijstand	14-12-2011

Externe regelgeving	Externe regelgeving	Beleidskader gemeente	Datum vaststelling
	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers (IOAW)	Handhavingsverordening WWB, WIJ, IOAW en IOAZ 2011	24-4-2013
		Handhavingsverordening participatiewet	5-11-2014
	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Verordening bestuurlijke boete	5-11-2014
	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (BBZ)	Toeslagenverordening	12-12-2012
	Participatiewet		
		Boeteverordening Wet Inburgering Nieuwkomers	8-3-2004
		Verordening inburgering	12-12-2012
		Verordening cliëntenparticipatie	27-5-2015
		Participatienota 2015-2018	1-4-2015
		Toekomstbestendige uitvoering WSW en Participatiewet	24-6-2015
		Verordening tegenprestatie participatie	17-12-2014
		Reintegratieverordening	1-4-2015
Minimabeleid	De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)	Kader integraal armoedebeleid 2009-2012	16-7-2008
		Uitvoeringsprogramma integraal armoedebeleid 2009-2012	1-7-2009
		Verordening langdurigheidstoelage 2012	12-12-2012
		Verordening individuele inkomstentoeslag	5-11-2014
		Verordening individuele studietoelage	5-11-2014
		Verordening gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid	14-12-2011
		Reductieverordening	5-11-2014
		Wijziging reductieverordening en Geld terug regeling	8-6-2015
		Schulphulpverlening	12-12-2012

7.4.4 Programma 4 Jeugd, onderwijs en sport

Product	Externe regelgeving	Beleidskader gemeente	Datum vaststelling
Jeugd	Wet op de Jeugdzorg	Visie op jeugdhulp	12-2-2014
		Verordening jeugdhulp	5-11-2014
Sport		Sportief Gouda, sportnota 2008-2011	2007
		Sportnota Sportief Gouda, Evaluatie sportstimuleringsbeleid 2008-2011	25-1-2012
		Ruimte voor sport, nota sportaccommodaties	11-11-2009
Recreatie		Veenweide convenant Gouwe Wiericke	27-1-2010
		Vaarttuigenverordening Gouda 2009	27-1-2010
		Beleidsplan 2003-2006 natuur en recreatieschap Reeuwijkse plassen en omgeving	8-9-2003
Onderwijs	Wet primair onderwijs (WPO)	GOA meerjarenplan 2002-2006	2002
	Wet Expertise Centra (WEC)	Strategisch huisvestingsbeleid onderwijs	22-1-2014
	Wet Voortgezet Onderwijs (WVO)	Verordening huisvesting onderwijs	21-1-2015
	Wet Passend Onderwijs	Peuterspeelzalen 2000-2004	2000
	Leerplichtwet	Verordening peuterspeelzalen Gouda 2008	30-6-2010
	Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie	Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs 2008	17-12-2008
	Wet OKE (Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie)	Verordening leerlingenvervoer	10-2-2010
	Besluit 23 augustus 2010, houdende regels met betrekking tot specifieke uitkeringen en ten behoeve van gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014	Procedure overleg onderwijshuisvesting	27-1-2010
	Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wko)	Verordening wet kinderopvang 2010	2-6-2010
	Besluit kinderopvangtoeslag	Visie voorschoolse voorzieningen	4-4-2012
	Besluit kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen	GR: toezicht op Stichting Klasse	15-10-2014
	Besluit registers kinderopvang en peuterspeelzaalwerk		

7.4.5 Programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling

Product	Externe regelgeving	Beleidskader gemeente	Datum vaststelling
Algemene kaders	Woningwet	Drie overkoepelende beleidskaders:	
	Huisvestingswet		
	Leegstandwet	I Woonvisie Gouda, centrum in de Deltametropool	20-10-2003

Product	Externe regelgeving	Beleidskader gemeente	Datum vaststelling
	Besluit beheer sociale huursector		
	Wet ruimtelijke ordening	II Wonen en Zorg op Maat: Ouderenhuisvesting en zorg in Gouda	18-11-1996
	Besluit ruimtelijke ordening	Visie op Levensloopbestendig Gouda	31-8-2004
	Visie Ruimte en Mobiliteit, provincie	Startnotitie woonvisie Gouda 2015-2019	21-1-2015
	Programma Ruimte, provincie		
	Verordening Ruimte, provincie	III Ruimtelijke Structuurvisie Gouda 2005-2030	12-12-2005
	Crisis- en herstelwet	Stedenbouwkundige visie voor de binnenstad en haar randen deel 1	28-6-2004
	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	Stedenbouwkundige visie voor de binnenstad en haar randen deel 2	26-3-2005
	Bouwbesluit 2012	Nota hoogbouw inclusief erratum	13-12-2004
		Erratum nota hoogbouw	29-3-2005
		Ontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing	30-6-2010
		Waterplan Gouda	9-12-2002
		Ruimtelijke Kwaliteitsbeleid/Welstandsnota, deel A	25-3-2008
		Welstandsvrij bouwen	31-1-2007
		Nota Cultuurhistorie	30-11-2004
		Economische structuurvisie	7-3-2005
		MER aanmeldingsnotitie 2e sluiskolk Julianasluis	30-6-2010
		Integrale regiovisie Midden Holland: Van gelaagde naar geslaagde kwaliteit	4-3-2002
		Stadsplan en actualisatie Stadsplan	21-6-1995
		Gebiedsprofiel Rijn-Gouwestreek	16-11-2004
		Beleidsnota kruisingen	27-6-2005
		Inrichtingsvisie Oostpolder	28-2-2007
		Visie externe veiligheid	11-11-2009
		Bouwverordening 1993	14-3-2012
		Huisvestingsverordening	24-6-2015
		Verordening startersleningen	3-7-2013
		Subsidieverordening woninggebonden subsidies 1992	29-7-2010
		Subsidieverordening stedelijke vernieuwing 2011	7-7-2011
Regionale afsprakenkader		Convenant Gouda-Moordrecht-Waddinxveen	15-6-2005
		Regionale agenda wonen Midden Holland	3-7-2013
		Interregionale structuurvisie Zuidplas	31-1-2005
		Intergemeentelijk Structuurplan Zuidplas	6-2-2006
Randvoorwaarden		Nota grondbeleid	31-8-2011
		Kaders voor de grondexploitatie	18-4-2005
Wijkontwikkeling		Wijkontwikkelingsplannen Korte Akkeren Karaktervol en Gastvrij Gouda Oost	2000
		Structuurvisies Korte Akkeren Karaktervol en Gastvrij Gouda Oost	19-4-2004
Westergouwe		MER Westergouwe	23-5-2005
		Nota van uitgangspunten en Masterplan Westergouwe	23-5-2005
		Bestemmingsplan Westergouwe	11-12-2013
		Voorzieningen Westergouwe	11-3-2009
		Bodemkwaliteitskaart en bodembeheer plan Westergouwe	14-10-2009
		Welstandsvrij bouwen Westergouwe	12-2-2014
Goudse Poort		Masterplan Goudse Poort	19-4-2004
		Structuurplan Goudse Poort	28-2-2007
Spoorzone		Basisdocument Spoorzone	10-3-2003
		Openen grondexploitatie Spoorzone	27-6-2005
		Planaanpassingen en grondexploitatie Spoorzone	23-9-2009
		Verbetering verkeerssituatie Spoorzone	30-6-2010
		Masterplan Zuidelijk stationsgebied	3-7-2013
Ontwikkeling Zuidplaspolder			
		Houtskoolschets Zuidplaspolder	12-9-2001

Product	Externe regelgeving	Beleidskader gemeente	Datum vaststelling
		Gemeenschappelijke regeling grondbank	8-3-2004
		Gemeenschappelijke regeling bedrijventerrein Gouwepark	18-9-1995
		Gemeenschappelijke regeling Regionale Ontwikkeling Zuidplaspolder	26-9-2007
		Interregionale Structuurvisie	31-1-2005
		Intergemeentelijk structuurplan Zuidplaspolder	6-2-2006
		Startnotitie bestemmingsplan Gouweknoop	15-11-2007
		Ontwerp ontwikkelingsstrategie Zuidplas 2010-2020	30-9-2009
		Verlening regeling grondbank Zuidplas	14-10-2009
Verkeer		Nota Duurzaam Veilig	27-9-2004
		Mobiliteitsvisie 2007-2020	11-4-2007
		Nota grote voertuigen	1-7-2009
Langzaam verkeer		"Gouda fietst beter door!"	11-4-2007
Parkeren		Parkeernota	13-12-2004
		Notitie parkeren	9-12-2009
		Verordening invordering parkeerbelasting	14-12-2011 & 23-5-2012
		Parkeerbalans 2013	12-12-2012
Vastgoed gemeente		Kaders bestemming stadhuis	14-12-2011
		Kadernota vastgoed 2012	12-12-2012

7.4.6 Programma 6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

Product	Externe regelgeving	Beleidskader gemeente	Datum vaststelling
Onderhoud openbaar gebied		Startnotitie Zakkende Bodem	26-5-2003
		Notitie hondenbeleid	7-3-2005
		Verordening hondenbelasting 2013	11-12-2013
		Verbeterplan Afvalscheiding	13-4-2004
		Waterplan	9-12-2002
		Gemeentelijk Rioleringsplan	22-4-2009
		Verordening rioolheffing 2013	11-12-2013
		Aansluitverordening riolering	12-12-2005
		Rioolheffing	17-12-2014
		Lange termijn investeringen	2011
		Groenstructuurplan	30-5-2007
		Groenalliantie	17-12-2014
		Evaluatie speelvoorzieningen Gouda 2005	5-7-2006
		Leidingen-, verleg- en telecomverordening	17-9-2008
		Leidingenverordening Gouda	17-9-2008
		Bomenverordening	26-10-2013
		Verordening op de heffing en de invoering van afvalstoffenheffing en reinigingsrechten 2013	11-12-2013
		Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade	28-1-2009
		Verordening woninggebonden subsidies 1992	30-6-2010
		Verordening naamgeving Openbare Ruimte en nummering adressen	27-6-2012
		Nota woonwagenbeleid	12-12-2012
Duurzaamheid		Actieprogramma energie 2012-2014	25-1-2012
		Subsidieverordening duurzaamheidsleningen Gouda	4-4-2012
		Verordening duurzaamheidsleningen en startersleningen	17-12-2014

7.4.7 Programma 7 Burgerinitiatieven en publiekzaken

Product	Externe regelgeving	Beleidskader gemeente	Datum vaststelling
Burgerinitiatieven		Inspraak en participatieverordening	31-1-2007
Publiekzaken	Wet basisregistratie personen	Verordening basisregistratie persoonsgegevens (BRP)	2-7-2014
	Wet basisregistratie adressen en gebouwen		

7.4.8 Programma 8 Veiligheid en bestuur

Product	Externe regelgeving	Beleidskader gemeente	Datum vaststelling
Veiligheidsbeleid	Wet op de veiligheidsregio	Kadernota veiligheid 2015-2018	22-4-2015
		Regionaal risicoprofiel	24-6-2015
	Gemeentewet	Gemeenschappelijke regeling regionale brandweer	10-2-2010
		Verordening Inrichting Antidiscriminatievoorziening	2-6-2010
		Brandbeveiligingsverordening	23-5-2012
		Algemene plaatselijke verordening	25-9-2013
		Coffeeshopbeleid	13-10-2013
		Uitbreiding veiligheidsregio	5-11-2014
Bestuur	Gemeentewet	Verordeningen voor vergadering gemeente en presidium	17-12-2008
		Gedragscodescode integriteit politieke ambtsdragers	12-2-2014
	Wet Openbaarheid Bestuur	Verordening rechtspositie wethouders, s- en commissieleden	30-5-2007
		Fiscale werkkostenregeling voor politieke ambtsdragers	14-12-2011
		Verordening begeleiding van niet terugkerende wethouders	29-1-2001
		Verordening kostenvergoeding wethouders	22-1-1996
		Verordening op de commissie van onderzoek en rapportage inzake functioneringsgesprekken en herbenoeming burgemeester	1-11-2001
		Gemeenschappelijke rekenkamer	23-5-2012
		Subsidieverordening	23-4-2013
		Nota verbonden partijen	27-6-2012
		Belastingverordening 2015	17-12-2014
		Legesverordening	17-12-2014
		Kinder- en jongerenlintje	11-3-2009
		Visie nieuwe regio	3-7-2013
Regio			12-2-2014
		Wet markt en overheid	4-6-2014
		Bestuurskrachtonderzoek BMC	18-4-2005
		Evaluatie bestuurskrachtonderzoek	30-8-2006
		Bestuurlijke samenwerking met Waddinxveen	14-10-2009
Organisatie	Besluit begroting en verantwoording	Nota waardering en afschrijving	26-6-2013
		Verordeningen ex artikel 212, 213 en 213a van de GemeenteWet	17-12-2008
	Toezichtskader provincie Z-H	Verordening bezwaarschriftcommissie	11-7-2007
		Privacyverordening 2002	30-6-2003
		Archiefverordening 2003	28-6-2004
		Baseline informatiehuishouding gemeenten	9-2-2012
		Nota risicomanagement	5-11-2014
		Treasurystatuut	27-5-2015

Colofon
uitgave: gemeente Gouda

foto's: gemeente Gouda

© gemeente Gouda, oktober 2015